NACLIS 2018

14th NATIONAL CONFERENCE ON LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

Make it happen: Transformation of Library Services for Next Generation

PROCEEDINGS

Organized by
Sri Lanka Library Association

14th National Conference on Library and Information Science (NACLIS) 2018

28th June 2018

Grand Oriental Hotel, Colombo

"Make it happen: transformation of library services for next generation"

Proceedings

Organized by

Sri Lanka Library Association

275/75, Stanly Wijayasundara Mawatha, Colombo 07, Sri Lanka

Tel: +94 11 2589103

slla@slt.lk

www.slla.org.lk

©2018 Sri Lanka Library Association

All rights Reserved. No part of this publication may be reproduced, stored, retrieved or ransmitted, in any form or by any means, without the prior permission of the publisher or copyright owner. All data, views, opinions and information published in this proceeding are the sole responsibilities of the authors. Neither the Sri Lanka Library Association nor the members of the Editorial Committee are in anyway responsible for them.

ISBN 978-955-9075-29-5

NACLIS Group of SLLA – 2018

1. Dr. (Mrs.) Nayana Wijayasundara (Convener NACLIS – 2018)
2. Mrs. Ruvini Kodikara
3. Mr. G.R. Padmasiri
4. Dr. (Ms.) Champa Alahakoon
5. Dr. (Mrs.) G.D.M.N. Samaradiwakara
6. Mr. M.N. Ravikumar

President's Message for NACLIS 2018

It is my pleasure and privilege to give this message to the proceedings of NACLIS 2018. First of all on behalf of Sri Lanka Library Association (SLLA) I would like to welcome you all to the National Conference on Library and Information Science 2018 (NACLIS 2018) which takes place in beautiful Grand Oriental Hotel, Colombo 01 on 28th June 2018 organized by SLLA.

Over the past years, NACLIS has provided a cross-disciplinary venue for researchers and librarians across the country to address the rich space of Library and Information Science research and developments.

In line with them, this year also SLLA is organizing this conference with the theme "Make it happen: Transformation of library services for next generation". The conference focuses on hot issues and topics, the latest research achievements, innovative ideas, advanced technology and latest developments related to the theme.

"NACLIS 2018" includes a Keynote presentation by Kala Keerthi Ms. Madubhashini Disanayaka Ratnayake, Fifteen Panels under different hot themes such as Smart libraries, Information Marketing, Digital humanities, etc, and planned social events which will provide ample opportunities for discussions, debate, and exchange of ideas and information among conference participants.

The conference would not have been possible without the enthusiastic and hard work of a number of colleagues. I would like to express our appreciation to Dr. Nayana Wijayasundara Convener- NACLIS 2018 and her team for their valuable contribution in assembling the high quality conference program.

I would like to acknowledge the efforts of our referees and their invaluable help in the review process. Also I am grateful to all the authors who trusted the conference with their work.

Special thanks to the Chief Guest Prof. W.I Siriweera, Chairman, National Education Commission, Emeritus Professor of University of Peradeniya and Former Vice Chancellor of Rajarata University for his valuable presence and views.

I would like to record here the immense contributions of the sponsors without whom this kind of events would be only a dream.

We look forward to an exciting day of insightful presentations, discussions, and sharing of technical ideas with colleagues. I thank you for attending the conference and we hope you enjoy this event.

With warm regards

Ms.S.Arulanantham
President
SLLA

Message from the Chief Guest

Since its inception in 1968, the Library Association has successfully brought together a group of dedicated professionals with a view to develop the study and teaching of Library, Documentation and Information Sciences. In a fast changing information world, they face several challenges in discharging their duties. The most important challenge is to modernize and upgrade skills. Thus 'Make it Happen: Transformation of Library Services for Next Generation' is a relevant and well thought out theme for this National Conference.

I wish all success for the Association in its present and future endeavours.

Prof. W I Siriweera
Chairman
National Education Commission

Message from the Keynote Speaker

I am delighted to be speaking at the National Conference of Library and Information Science (NACLIS) – 2018 and thank the Sri Lanka Library Association for the invitation. I am especially delighted because this seems a good time as any, to be speaking of the importance of books, to like-minded people. At present, books seem to be increasingly disappearing from view, especially of the younger generation. This could be due to various reasons: the prevalence of mass media, the lack of funds for books, the unawareness of the power of books, and people forgetting the role books can play in improving the condition of the modern world. Libraries, being the repositories of books are uniquely placed to address almost all of these issues. I am glad that this talk gives me a chance to share my ideas on how this is so, touching upon why books are important, their role in present societies, how it may be possible to increase the reach of public libraries in Sri Lanka, and why it is important to do so in present Sri Lankan society. I am sure this conference as a whole will be geared towards these ends and I wish it all success in its endevour.

Mrs. Madhubhashini Disanayaka Ratnayake
Senior Lecturer
Department of English Language teaching
University of Sri Jayewardenepura

Convener's message

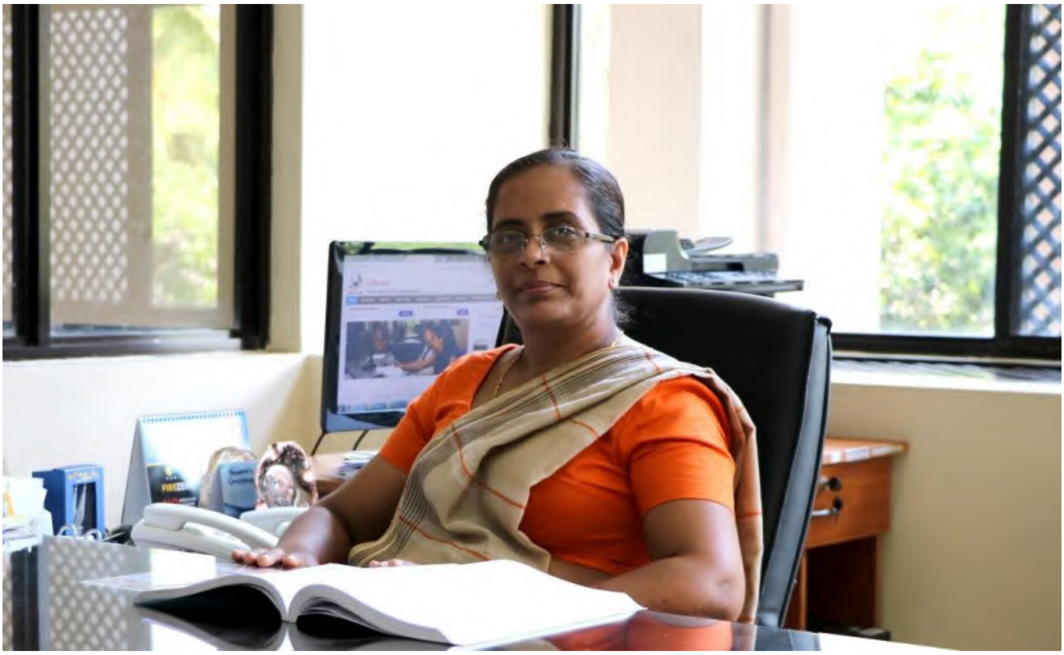

I am honoured to be the convener of the 14th National Conference on Library and Information Sciences (NACLIS), one of the most important annual events of Sri Lanka Library Association (SLLA), and I warmly welcome you all to this great occasion.

The theme for the conference " Make it happen: transformation of library services for next generation" has been aptly chosen to cover many areas in Library and Information Sciences (LIS) which will also cover the entire scope of SLLA.

There are 14 research papers accepted for oral presentation and for conference proceedings which address various themes. I really appreciate the enthusiasm of the paper presenters towards NACLIS and also the participants even from overseas, whose presence we value a great deal.

I want to make a special note on our Chief Guest, Professor W.I. Siriweera, Chairman, National Education Council. Sir, it is a great honour you being here with us today.

Our keynote speaker, Mrs. Madhubashini Disanayake Ratnayake, Senior lecturer, Department of English Language Teaching, University of Sri Jayewardenepura, who finds that sky is the limit to work with committed librarians is going to talk today about importance of books, libraries and librarians and what she expects from them in the present society.

My gratitude is extended to Council members for their valuable guidance. I would like to extend my deep appreciation for my NACLIS team members. On behalf of the conference team, I would like to thank all the reviewers and editors for their vital assistance rendered towards NACLIS. A big thank you to all the sponsors who support us to make NACLIS 2018 a grand success. Without all your support this 14th NACLIS could not have been organized in a befitting manner.

We encourage you to continue the conversation by following up the connections you make today with delegates, sponsors and each other at this conference.

Best Wishes!

Dr. (Mrs.) Nayana Wijayasundara

Convener NACLIS - 2018

Contents

No.	Title	Page
	Message from the President, SLLA	i
	Message from the Chief Guest	iii
	Message from the Keynote Speaker	iv
	Message from the Chair-NACLIS 2018	v
01	***Keynote Address*** The Keepers of Magic ***Madhubhashini Disanayaka Ratnayake***	1-15
02	State of Public Libraries in Sri Lanka: Results of a Pilot Survey ***Ruwan Gamage*** ***Nishara Fernando*** ***R.D. Ananda Tissa*** ***W. Sunil*** ***Shriyananda Rathnayake***	17-21
03	ශ්‍රී ලංකාවේ ආයුර්වේද වෛද්‍ය සම්ප්‍රදාය පරිරක්‍ෂණය උදෙසා ආචාර්ය මුෂ්ටිය භාවිතය පිළිබඳ පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක්’ ***ආර්. ඩී. ආනන්ද තිස්ස***	23-38
04	Open access repositories: a global perspective with an emphasis on Library and Information Science subject ***Thivya Janen*** ***Kupeshan Rathinakumar***	39-50
05	දේශපාලන සමාජානුයෝජනය සඳහා සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිවල බලපෑම ***ඩබ්. එම්. සරසි ජායා බණ්ඩාර***	51-68
06	Introduction of four factors for smooth running of the Next Generation Libraries in Sri Lanka: A concept paper ***N M Karannagoda***	69-82
07	මහජන පුස්තකාලවල මුද්‍රිත ග්‍රන්ථ එකතු සංවර්ධනයේදී අනුගමනය කරන ක්‍රියා පිළිවෙළ පිළිබඳ තුලනාත්මක අධ්‍යයනයක්. (කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ මහා නගර සභාවලට අයත් මහජන පුස්තකාල ඇසුරිනි) ***D.W.S. Karunaratne*** ***S.C.P. Samarathunga***	83-101
08	Job Satisfaction of Library Information Assistants of University Libraries in Sri Lanka ***W. Punyawardena***	103-104

09	Challenge of identifying and preserving library resources with historical value in the Library, University of Sri Jayewardenepura ***H.D.Menaka Nishanthi***	105-106
10	Issues of Meeting Information Needs of G.C.E. (A/L) Students in Rural and Suburban Schools: a case study of Ambalantota Educational Division ***J.G. Chandani***	107-108
11	The Impact of Library Profession on the Effectiveness of Teacher Performance in Early Childhood Development Center ***K.R.N. Harshani***	109-110
12	Influencing now and future: voice of final year research students towards Information Literacy instructions at the University of Sri Jayewardenepura ***P G R Samaravickrama*** ***G D M N Samaradiwakara***	111-112
13	The trends in participating in literary competitions among Dhamma school children: a case study of Sri Shylanthayathana Dhamma School, Habarakada, Homagama ***Hasitha Koralage***	113-114
14	A case study on awareness of interlibrary cooperation among users of Sri Lankan university libraries ***H. U. C. S. Kumara*** ***U. P. N. N. Pathirana***	115-116
15	Citation Analysis of Postgraduate Theses in the Field of Geographic Information Systems and Remote Sensing ***A.M.S. Angammana*** ***P.C.B. Alahakoon*** ***A.J.P. Samarawickrama***	117-118

Keynote Address

The Keepers of Magic

Madhubhashini Disanayaka Ratnayake
Senior Lecturer
Department of English Language Teaching
University of Sri Jayewardenepura
madhubhashiniratnayake@gmail.com

The Vitality of Imagination

Thank you for giving me a chance today to address you – the Keepers of Magic. Keepers of Magic. Why do I call librarians that?

Because I believe that by being the keepers and guardians of books, you actually are the protectors of one of the best kinds of power – the power of knowledge and literature. In short, the power of books.

When I was a small child, I had heard my father say often, if you are giving a gift to someone, give a book. Sometimes, my mother used to object: the receiver, the wedding couple, say, may not necessarily be readers. Then he used to say, let's make sure then, that the gift is a book.

Now I understand what he meant. When you give someone a book, you are gifting that person a whole world. Especially when that someone is a child – when there is time to impact his or her personality, to affect what the man or woman the child would become one day. When you give a child a book, or when you teach a child to read and appreciate a book, you are giving him or her the key to a whole new universe. There can be no greater gift than that, except perhaps, love.

Let's see why this is so. People, we tend to forget, are animals just like all other life on this planet. We eat, sleep, defecate, reproduce and die, more or less in the same trajectory as all other beings. But what makes us different? What made us build civilizations, invent machines to make life easy, have a way of life probably not dreamt of by any other animal? Perhaps because we have one thing that they don't: imagination.

It is imagination that made the first human visualize that things could be different – that made him or her create the wheel. It is imagination first, that made the brain know what to engage itself on. It was imagination that made it possible to have a world in which humans became far superior to the rest of the beings on earth, at least in comfort levels and manipulation of the earth's resources.

So should we stop now? Should we sit on our laurels and think we have put men on the moon, we have instant communication with probably more than half the population of the planet through the internet, we have unprecedented levels of life expectancy and luxury. Is imagination necessary anymore?

I say, yes. Imagination is needed now more than ever. We need imagination to see what we are doing to the earth whose resources we have so excellently and efficiently harvested. We need imagination to see how the people on whom the searchlight of mass media does not shine, live - to imagine the gigantic proportions of poverty, crimes of war, sorrow and sickness that exist but we are not allowed to see most of the time, so that the powers that be, can continue to be in power. That is, a few can be in comfort using most of the world's resources, at the expense of billions of others, while the rest of the world – that is us - is blinded by the lack of imagination and do nothing.

The Danger of Books

We need to be more knowledgeable as to what is happening. What helps us know? The mass media is tightly controlled by the corporations that own it; education is controlled by the governments that have a very clear political agenda it needs the young generation

to follow if those governments are to survive; social media – as exemplified by the recent debacle of Facebook and its getting-increasingly-wealthy millionaire CEO, is a machine that controls the way people think.

Where do we turn? Where would an alternate discourse be found?

The answer is – books. Literature, specifically. For the issue is, at heart, morals. And literature and morals cannot be separated– no matter how iconoclastic the work may be, from each one’s perspective. Martha Nussbaum says in her essay, “Literature and Ethical Theory: Allies or Adversaries?” that novels of the type she analyses

> should be a big part of the education of citizens and public servants: for they both represent and cultivate moral activities of high value, activities that are too often simplified or debased by the pressures of a type of formal theorizing in economics or social policy . They preserve a sense of the humane spaciousness of the ethical life, and the plurality of the distinct ends it contains. Such ideas are fragile, in a time when the lure of sciences and pseudo-sciences makes ever more of our gifted young citizens turn towards theories that, while elegant, simplify and reduce human life. (14)

Of course, this also makes the printed word dangerous. Its danger was clearly perceived right at the dawn of printing, when the printing presses were invented in the fifteenth century and the first bibles began to be printed. The bible getting into the hands of the common people – when it had so far been interpreted by the clergy – was the death knell of the absolute power of the Church and it heralded the end of the Dark Ages. The first interpreters of the Bible into English were burnt at stake for blasphemy. They had to die for the cost of getting books that anyone could read to the hands of ‘common’ people. Such is the danger and power of books.

Because, even though books too cannot escape the clutches of Capitalism in the sense that the major book publishing are corporations for profit, there is still a chance for a small press to publish writers who resist dominant discourses. Chomsky, the most scathing

critic of American foreign policy, is still published in the West, and his books are available for sale and widely read, even though he may not be promoted in the media. Arundathi Roy, who does the same for India as well as the USA, is still available in print. Writers can also self-publish if they wish. They can upload whole books on the web without much financial cost, as a final resort. No matter what the form – they are still books.

As an aside, I must say that, sometimes, of course, as in the case of Salman Rushdie and *The Satanic Verses*, there is a definite price to be paid when you write against powerful discourses, but the role of writers is not my subject here today. My focus is on what content of value to leave with those who collect books and make it available to the public, free of charge.

What I want you to understand, therefore, is that books are about the only thing is existence right now that can come to us unmediated by the ideology of those in power who will do anything to hang on to that power. You are guardians of such precious things, as librarians. It should not be a job - it should be a calling. There is sacredness in it. Remember that.

Distancing Reading from Life – A Safety Measure?

There is a deep sadness I feel when I realize how much our education system – be it primary, secondary or tertiary – has disassociated books and the love of reading from learning. Yes, there are text books – but that is only to get students gather facts and know enough to pass exams. And yes, that's important too – as any medical, engineering or law student will tell you. My appeal is to reading books beyond the syllabus – for the joy of the pursuit of knowledge. Reading because you have to read and reading because you want to read are not the same action – in that difference is a crucial factor that links to the personality of the reader, decides the power that he or she would eventually wield.

And this power is not insignificant. I sometimes wonder if that it is exactly why all governments across the world, do not seem to worry about people moving away from reading – that together with mass media, they are actually encouraging people to not think, not be critically aware, which is part and parcel of them not reading. Because reading is – and always has been – a dangerous activity if you need a society that listens to you and obeys without protest.

Ray Bradbury's novel *Fahrenheit 451* is a beautifully and forcefully written metaphor for the governments' wish to keep people away from books. This story is set in a time when authorities have realized what a threat to their power a well-read human being is. In that book, we are in a tightly controlled militarized world in which owing a book is a crime. Libraries have been burnt down as state policy. If a secret library is discovered, the alarms sound, the sirens ring and the firemen are sent to raze the whole home to the ground. The books starts with such a manoeuvre and one fireman, who watches the owner of a house watching, in turn, his home with a room full of books being burnt down. The fireman wants to know what gave the book-loving man the power to control his emotions during the tragedy and steals a book that was meant to be burnt. By that small action, he too becomes a criminal. His surreptitious dips into the book, his realization that everyone else, including his wife, - without books and reading - is becoming pure machines acting on source-unseen instructions. The wife's only entertainment is to go into a room where the walls are giant screens – like the screens of Facebook which reflects back to you what you want to see, in the guise of an outside reality – where she interacts only digitally with people and voices – an action which drives her to attempt suicide. And when the ex-fireman, the predator turned victim, goes underground with the book and joins the other rebels – who preserve books by inscribing parts of them in their mind – so that together they form the whole book and as a group are walking libraries – he becomes a hunted man who is running for his life.

That – that is the power of books which have always been a threat to unjust powers.

Perhaps there is a reason that the world is being lulled into complacency by the entertainment of mass media, which are finally controlled by governments and private companies who depend very much on the obedience of the masses to survive. Complacency is a dangerous emotion – it makes you believe that there is nothing that needs to get done to make the world better – that "God is in Heaven and/ All is right with the world". To show why is this so, let me quote Carol Becker from the introduction to her book "The Subversive Imagination: Artists, Society and Responsibility":

> But why would art need to present reality as a problem? Lukacs speculates that "art becomes problematic precisely because reality has become non-problematic". The more that is hidden and suppressed, the more simplistic the representation of daily life, the more one dimensional and caught in the dominant ideology the society is, the more art must reveal. (xiii)

In writing books that defy conformity and in fact, in even choosing such books that stand for integrity and truth – in whatever way the writer and the selector see it – you stand opposed to power and you might likely encounter anger and even persecution. I mention that here because I believe that it is better that you know that and do it consciously. Again, to quote Becker:

> Art refuses to be easy. But as it posits the often contradictory nature of what exists around us, it appears less and less familiar to those untrained to read the complexity they in fact live. Art may be focussed directly on the issues of daily life, but, because it seeks to reveal contradictions and not obfuscate them, art works which should spark a shock of recognition and effect catharsis actually appear alien and deliberately difficult. Art easily becomes the object of rage and confrontation. (xiii)

However, it is important, I believe, whatever the repercussions, that you, as librarians, select books that do not always confirm to the official ideologies given to you to follow. You are within a system, true, but you are dealing with things that are known for questioning any system – so do make a case for selecting books with different ideologies

and viewpoints on the basis of improving the critical faculty of readers. Whatever your own personal beliefs may be, choose books that might question all given 'sanctioned' knowledge and belief systems. Our country has seen and suffered the results of not questioning orthodoxy.

Orthodoxy is politics and politics has always had a role to play in literature. I discussed earlier that literature is at heart, moral. How did politics get in there? Nadine Gordimer, Nobel Prize-winning writer calls the inclusion of politics in literature along with morals – "a kinky cultural affair", in her essay, "Three in a Bed: Fiction, Morals and Politics". Her metaphor to illustrate this is so flawlessly and insightfully written that I will give it in full here:

> Morals are the husband/wife of fiction. And politics? Politics somehow followed morals in, picking the lock and immobilizing the alarm system. At first it was in the dark, perhaps, and fiction thought that the embrace of politics was that of morals, didn't know the difference. . . And this is understandable. Morals and politics have a family connection. Politics' ancestry is morality – way back, and generally accepted as forgotten. The resemblance is faded. In the light of morning, if fiction accepts the third presence within the sheets it is soon in full cognisance of who and what politics is. . . From this kinky situation came two offspring, Conformity and Commitment. And you will know who fathered whom. (4 – 5)

We need to do our part in developing commitment to a just cause and questioning conformity, for conformity can and does excuse appalling injustice should it suit the powers that put this particular offspring in a place of unquestioned authority in the first place. We can play a role in getting at least the younger generation more critically engaged in questioning all systems of knowledge. This is best done through books and reading, especially reading outside the prescribed texts.

That is why I think we need to distinguish between people who read because they have to and those who read because they want to. The power to change the world for the better lies with the second category – and as librarians I think it is your job to help society move towards being the second kind of reader.

Not only because if you do not take an active role in creating readers, you will be guardians of archives, not a living breathing home for books in use, but also because I believe that the time has come for all of us to do as much as we can to make people more informed and knowledgeable about what is happening in the world.

A Pebble in the Water

It is not that I do not see the challenges the librarians would be up against. Perhaps while not as drastic as the ones described in Fahrenheit 451, there are problems of red tape, funding, official interference and so on, as is true for any non-profit oriented institution found anywhere in the country or in the world for that matter.

But perhaps we can see if there are ways of making things better even the tiniest bit? You never know what a little bit of change can do – it can be like dropping a pebble in the water – the ripples can get pretty big and touch shores that we never dreamt of. The greatest changes are not brought about by money, funding or even power – though as librarians you do yield power. There is only one crucial pre-requisite for change – ideas.

Just to give a personal example of how much you can do without any of the above mentioned – so that I can justify myself in coming here to preach to you: When the changes in the ELTU at the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Sri Jayewardenepura, started, there were only three hours given for English classes per week; there weren't enough classrooms to house small classes; there weren't enough teachers; there was no funding specifically allocated for this. We started with nothing. But we had ideas. We could go and talk to people, endlessly, convincing them to see our way. We could get up and make noise in meetings so that they listened and you mattered. And

from a 3 hour time slot a week, the ELTU was given ten hours a week; the small crew grew to 35 or 30 teachers; the university gave money for free books; the faculty found us 17 classrooms for simultaneous use.

And then because I documented this process in a book, the ideas spread. Another university’s Vice Chancellor took the idea and is now trying to implement it in three faculties of his university, which will help thousands of more students if he succeeds. Others are carrying an idea or two to implement elsewhere. I was recently invited to talk to almost all universities in Sri Lanka about what we did at the ELTU at Sri Jayewardenepura, at a seminar organized as part of a World Bank funded project. The mass media helped, so that now these ideas are available on You Tube and the two videos have been watched by more than fifteen thousand people, which means that thousands of people may have benefitted by knowing that there is no reason to be afraid of using English.

The ripples have grown bigger than I ever thought possible when I started working on how to improve the teaching of English in my faculty at the University of Sri Jayewardenepura. But, remember, it started with nothing. That is the thought that I want you to carry home with you. There was nothing but the idea first. And the desire to see it through. And the work that putting ideas into effect necessarily entails.

The Role of Magicians

So what are the ideas that might work in getting libraries a more central place? Let me put some ideas out today – and perhaps we can discuss together if they are actually implementable?

<u>Getting good books</u>

As librarians, I guess your first job is to get good books into the library. How do you define a good book? The truth is, you can’t. It is a subjective decision, depending on the ideological positioning of the person who chooses. Post-structuralist theories have laid

waste to the concept that good literature is "the best thoughts thought in the best minds" kind of thing, when they stripped away at the ideological, political underpinnings of almost every story. So let's get rid of the belief that there is a set of definable "good" books out there – even the canonized writers have been shown to be thus canonized for a particular political purpose.

So all we can do is make a calculated judgement, a carefully assessed appraisal strengthened by the wisdom, intellect and education we possess, of what books might most help the readership at present. Given that, then the decisions to buy books have to be influenced not by the book sellers, authors or the dealmakers with such institutions, but with people who are well read and is educated to some extend about literature. (I am referring to literature specifically here because the non-literary is more or less straightforward by being recommended in syllabi and such like.)

Which might also mean that you yourself have to be educated in some way with literary worth – with not only with a degree in library science – or if not, you should have as consultants people from university literature departments or school teachers who are well read, to advice you on book selection. Given the accessibility of people now and the prevalence of universities in all parts of the island, it may not be that difficult to have a network of consultants advising your supplies departments, if you do indeed have choice of what books to order.

When you choose books, choose for all age groups – but especially choose for children. If you can, choose English language books as well – and this is not just me talking as a language teacher – this is me who sees the value of exposing children to international literature at a very young age – so that they do not grow up thinking that the best of everything is only available in their own mother-tongue. We need such open-minded people if we are to move away from a tribal mentality which has caused such harm to Sri Lanka in recent times.

Make the library interactive

Reading should not be designated to a dusty and boring corner of one's life. I think the libraries can make a change in such situations by getting more interaction into its dealings with the readership, and with, in fact, expanding its membership. I suggest below some ideas that can be put to effect in any small or large library, with a small or large staff. Please do consider the possibilities carefully and see what you might be able to use from these suggestions.

Loud reading for children in Sinhala or Tamil:

Perhaps the homes the children come from are not geared to read aloud to them. Perhaps the parents do not have the time to do it, they may not realize the importance of doing so, or may not have the ability to do it, even if they knew. I know I grew to love books because, when my brother and I were small, my parents read to us. Appachchi used to lie on the floor with both of us beside him and read a story aloud. His stopping point on a day was somewhere exciting, so that we had to eagerly wait for the next day and the next reading session to see what happened. So when we could actually read, I read on alone, impatiently.

It is this chance that we can give everybody through the library, by having readers come in and getting the children to sit around them and read aloud, in whatever language the children are familiar in.

Reading English books to children:

This, of course, is something I am personally invested in but do believe me - listening to and reading in a foreign language when one is small is the single biggest difference for the achievement of success or failing at its subsequent competency. If children hear English at a very young age, and are encouraged to read it, then more than half the problems we now have in trying to get them to learn English later in life, gets evaporated. For that, you need to find a reader who knows English to come into the library once a week or so, and have a

separate "English Book Reading Day" or something like that. You will also need to spend money on getting some very simple English readers. There is a massive and delightful collection available internationally, if you can get it. Ladybird books are especially helpful in the reading process for children.

If you would like to teach Sinhala children, Tamil or Tamil children, Sinhala, the same method can be employed, picking very basic reading books.

<u>Therefore, the library as a place of active teaching and learning:</u>

So in these ways, the library will be an interactive place where children learn to read. You can do this – it is not too difficult. If readers can't be found, perhaps you yourself can act that role? Double act. Triple act if necessary, if you want to get things done. I myself, with my teacher crew, have sometimes carried chairs and mopped floors in huge halls without waiting for the maintenance department to arrive. Your own loss of ego and the breaking of role boundaries will greatly expand what you will be able to achieve, in the end.

<u>Readings for older groups</u>

In the West, one of the most popular and best-loved methods of taking literature to the people to is to have an author come in and read his or her work aloud. I have seen halls overflowing with readers when writers like Tony Morrison or Salman Rushdie or Amitav Gosh have read. In Sri Lanka, perhaps you can get the writers who are resident in that area to come over? They do not have to be award winning or that famous - but if you invite them, I am sure the more well known ones will also make an appearance. In the absence of a published writer, perhaps a well-disposed school teacher or lecturer or simply a well-read person can come and have loud reading sessions – and may be have some discussion afterwards?

Reading circles

Even without anyone leading, perhaps with only your intervention as the librarian, young people, especially from the higher levels at school, can organize themselves into a reading circle and meet once a month or so in the library to discuss a book they have read in the previous month. There could be poetry sessions and short story sessions and discussions about novels. You could make it exciting - perhaps show a film based on stories – you will only need a computer and a DVD for that, if you don't have screens as such – and keep it lively and engaging so that people will come.

Expanding the services of the library:

You need not fear, I think, if possible, to imagine the library taking on different aspects of serious art. You could ask for a screen and projector, and if given, expand towards having a DVD library as well. You can still do it with just a computer – doing it at any level is more important than saying we don't have resources therefore we can't.

You could also think about a music collection – a CD player and a room where the listeners will not disturb the others. This would be a wonderful chance for people to hear a different array of music than that normally available on our media channels.

You could make posters, even by hand, and advertise film sessions and so on, so that all people get to know and come if they are eager for it. It is alright if there is not much interest. This is not about numbers, even though I know for institutions numbers matter. For even one or two, it might be a life changing experience. And that's enough. They might go on to change others.

Workshops and competitions

It is possible to have workshops for essay writing and even creative writing (you can ask for help with that) with a teacher or a school helping you out. There

could be fiction or poetry competitions, where the prize-winning entry will be displayed in the library for all to see. Book reading competitions, making posters about the books they have read, speaking competitions where they analyze a book, debating competitions based on the points a book has made or even about whether a book is good or bad, are all options for making the act of reading exciting and engaging for young people.

Be Magicians

I hope you will think about this, because our job is, I believe, in the final count - as keepers and lovers of books and reading and literature - to not be shut up in some ivory tower but to take what we have taken for granted due to our privileged positions, and make them available to people who are born to less privilege – so that some sort of evening out of an unjust terrain can be effected through our intervention.

I do not think that any of the things suggested are very difficult to implement. You need energy – and an indefatigable spirit that will not make you fear to start small. Many adults may not have the time to come, there are enough problems they have to deal with to survive and if the love of books had not gone into them as children, it also may be too late for them to start loving books now. But it's not too late for young people and children.

The impact on them is very important. I have heard time and again from writers – often distinguished writers like Professor Amarakeerthi Liyanage – about how having one writer or book-lover in their lives when they were young – even a school teacher who loved books – was enough to initiate a fire within that lead them on a magnificent journey of writing.

Please – you can be that spark. You are positioned to be that match in someone's heart somewhere – may be in a place where there is no other hope than you. Please strike that match. Light and hold flames aloft. We need you.

References

Becker, Carol (ed). *The Subversive Imagination: Arts, Society and Responsibility*. New York: Routledge, 1994.

Bradbury, Ray. *Fahrenheit 451.* New York: Simon and Shuster, 1951

Gordimer, Nadine. *Living in Hope and History*. London: Bloomsbury, 1999

Nussbaum, Martha C. *“Literature and Ethical Theory: Allies or Adversaries?”* Frame 17/1 (2003)

State of Public Libraries in Sri Lanka: Results of a Pilot Survey

Ruwan Gamage
Senior Lecturer
National Institute of Library and Information Sciences, University of Colombo
ruwan@nilis.cmb.ac.lk

Nishara Fernando
Senior Lecturer
Department of Sociology, University of Colombo
nishara.fernando@soc.cmb.ac.lk

R. D. Ananda Tissa
Senior Assistant Librarian
Gampaha Wickramarachchi Ayurveda Institute, University of Kelaniya
rdatissa@gmail.com

W. Sunil
Director General
National Library and Documentation Centre
shriyananda@icta.lk

Shriyananda Rathnayake
Programme Manager
ICT Agency of Sri Lanka
dg@mail.natlib.lk

Keywords: Public Libraries; Public Librarianship; Reader Survey; Public Library Performance; Performance Indicators; Sate of Public Libraries in Sri Lanka

Extended Abstract:

Information and Communication Technology Agency of Sri Lanka (ICTA) and the National Library and Documentation Services Board (NLDSB) have jointly initiated a public library digitization project. A baseline survey was necessary to be conducted to identify the baseline state of public libraries in Sri Lanka.

The study on the state of public libraries of Sri Lanka is based on the main census - Library Survey (LSV) – and two sub-surveys; Reader Survey (RSV) and the Survey of Community Development Officers of local government institutions (CDOS). All three studies are based on questionnaires distributed among the respective audience. It includes all heads/acting heads of libraries in Sri Lanka for the LSV (approx. 1200), relevant Community Development Officers/Development Officers for the CDOS (approx. 300), and a sample of readers from selected libraries (100) for the RSV.

Pilot studies were conducted with LSV and RSV questionnaires from October to December in 2017 in two stages. Google forms were used to enter data. Links to online questionnaires were distributed via social media to members of the Sri Lanka Library Friends Facebook Group (LSV^{p}) and on the personal Facebook wall (RSV^{p}) for volunteers to respond.

Nine libraries from districts, Kandy, Ampara, Batticaloa, Kurunegala, Ratnapura, Galle, Badulla, Monaragala & Kalutara participated under the stage one of the pilot study. Fifteen libraries were covered under stage-two (LSV^{p}) from the districts, Puttalam, Galle, Badulla, Colombo & Gampaha. Fourteen (14) respondents participated in the pilot RSV (RSV^{p}). They were from Kandy, Kurunegala, Kegalle, Ratnapura, Hambantota, Matara, Colombo, Gampaha & Kalutara districts. Undoubtedly, the respondents were from a biased sample, because the respondents were those librarians and readers already on Facebook. Therefore, the results of the pilot study cannot be generalized. However, that was sufficient for testing the questionnaire and modifying it. Also, the LSV^{p} and RSV^{p} cleared path for the detailed study which is currently being conducted. Thus, these results are worth presenting.

One major feature of this study is the use of standard indicators for deciding whether libraries fall into one of the three categories; developing (below baseline), baseline, and developed (above baseline). If a library is within the baseline state in a given aspect, it was given a score of 2. If the state is above or below, scores 3 or 1 (and 0 for nonperformance) were allocated respectively. Indicators were extracted from the criteria for grading public libraries of Sri Lanka defined by the NLDSB (n.d.) and a previous study on indicators of social impact of public libraries (Debono, 2002). A total of 55 indicators were considered. A few indicators have been shown below.

Table 1. A few of the indicators used as baseline (Source: Author generated, based on indicators developed by the National Library and Documentation Services Board of Sri Lanka for grading libraries).

Indicator	Considered Baseline
General	
Floor area	1000-2500 sq.ft.
Collection size	10,000-30,000
Periodicals	10-25
Annual budget allocation for resources	Rs. 100,000-500,000
Grade of the head of the library	Librarian Grade II-III
IT use	
Availability of computers	01-02 desktop computers available
Availability of Internet access	Available
Acquisition of purchased e-resources	Acquired
Computers used for routine work	Used
State of library automation	Automated catalog has 50-75% of total entries
Social impact	
Community space	Provide opportunity
Literacy enhancement	Provide opportunity
Promoted as a recreational space	Provide opportunity
Career guidance	Provide opportunity
Develops IT skills of the community	Provide opportunity

The average scores for the above indicators obtained by libraries concerned in LSV[p] have been presented in Table 2.

Table 2. Average scores for libraries concerned for the selected set of indicators (0-1.4=Developing, 1.5-2.5=Baseline, 2.6-3=Developed).

Indicator	Average score of libraries	Overall level
Floor area	1.6	Baseline
Collection size	1.8	Baseline
Periodicals	1.3	Developing
Annual allocation for resources	2.5	Baseline
Grade of the head of the library	1.9	Baseline
Sub level for general category	2.0	Baseline
Availability of computers	2.3	Baseline
Availability of Internet access	1.7	Baseline
Acquisition of e-resources	0.4	Developing
Computers used for routine work	2.1	Baseline

State of library automation	0.7	Developing
Sub level for IT use	1.4	Developing
Community space	0.8	Developing
Literacy enhancement	3.0	Developed
Promoted as a recreational space	1.4	Developing
Career guidance	2.6	Developed
Develops IT skills of the community	1.6	Baseline
Sub level for social impact	1.9	Baseline
Cumulative level	1.8	Baseline

According to Table 2, the overall state of libraries in the sample is 'baseline'. These libraries have an overall baseline development in general aspects and social impact. However, these libraries are below the baseline in IT use. Acquisition of e-resources is at a minimum while literary enhancement of communities has been taken as a prime responsibility by all libraries in the sample.

LSV^{p} revealed that 60% of public libraries have less than 1000 sqft. of floor area. Fifty percent (50%) have less than 10,000 collection size. Library use is also not encouraging (less than 170 circulations per day in average, and 22 circulations per active member per year).

The libraries have a young staff as average age of head of the library being 44 years, and the average of all staff members being 38 years. However, one third of heads of libraries do not have professional qualifications. One library had been managed by a 'field laborer' who did not have any professional qualification, which is a result of low attention paid on the profession by relevant authorities.

However, the use of IT by libraries brought mixed readings. Nearly 75% of the respondents use IT for routine library work, 87% have at least one desktop, 66% have ADSL Internet connection and all of them allow readers to use it. Fifty-three per cent (53%) of responded libraries automated at least partially. All of them are ready to accept the challenge of digitizing, and they have support from local communities whenever necessary. This exemplifies the sustainability of digitization of public libraries.

Most libraries are aware of their social responsibility. All have initiated literacy development activities, 80% provide community information, 87% have started programs for enhancement of vocational skills, and 53% have already initiated programs to develop IT skills of readers.

The RSV[p] revealed that 50% of readers visited the library within the week of responding. Eighty per cent visit the library for knowledge enhancement, or for relaxation. Over 70% borrow books. However, 93% physically browse shelves to locate books without using the catalog. It is interesting to note that for over 78.6% readers, the only source of information is their public library. This shows the importance of the development of public library sector.

Readers’ opinion on their public libraries were divided on the currency of collections, support extended by the library staff for locating materials, and the use of IT by the library.

In conclusion, it should be noted that digitization of public libraries (both library management and content) is necessary. Libraries are keen to accept support extended for achieving these goals. They have identified local human resources for getting support for digitization, which is an indication of sustainability. Majority of both library staff and readers are young, and they need IT facilities in public libraries.

These inferences can be further confirmed after the final phase of the study, which is conducted with the total population of public libraries in Sri Lanka.

The authors acknowledge the financial support received from the ICTA Sri Lanka for conducting this research under the patronage of the NLDSB.

References

Criteria for grading public libraries. (n.d.). National Library and Documentation Centre.

Debono, B. (2002). Assessing the Social Impact of Public Libraries: What the Literature Is Saying. *Australasian Public Libraries and Information Services*, *15*(2), 80.

ශ්‍රී ලංකාවේ ආයුර්වේද වෛද්‍ය සම්ප්‍රදාය පරිරක්ෂණය උදෙසා ආචාර්ය මුෂ්ටිය භාවිතය පිළිබඳ පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක්

ආර්. ඩී. ආනන්ද තිස්ස

ජ්‍යේෂ්ඨ සහකාර පුස්තකාලයාදිකාරී

ගම්පහ වික්‍රමාරච්චි ආයුර්වේද විද්‍යායතනය

කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය

rdatissa@gmail.com

සාරාංශය

ආචාර්ය මුෂ්ටිය හෙවත් ගුරු මුෂ්ටිය භාවිතය පෙරපර දෙදිග අධ්‍යාපන ක්‍රමයට ආගන්තුක වූවක් නොවේ. ප්‍රස්තුත කරුණ විවිධ පැතිකඩ ඔස්සේ එයින් ව්‍යංගවන පුළුල් අර්ථ නිරූපණයන් යටතේ සම්භාෂණයට භාජනය විය යුතු කරුණක් බව අදාළ වාග් කෝෂීය පරිසරය නිරීක්ෂණයෙන් පැහැදිලි වේ. වෛදික සමාජ ක්‍රමයේ හා එහි විකාසයක් වූ බ්‍රාහ්මණ සමාජයේ ද විවිධ මුහුණුවරින් මේ ක්‍රමය සමාජගත වී ක්‍රියාත්මක ස්වරූපයෙන් පැවතිණ. කෙසේ වෙතත්, පෙරදිග ඉගැන්වීම් අනුව ගුරු මුෂ්ටි ක්‍රමය ප්‍රතික්ෂේප කළ ප්‍රථම ශාස්තෘවරයා බුදුරජාණන් වහන්සේ බව මහා පරිනිර්වාණ සූත්‍රයේ සඳහන් කරුණුවලින් සනාථ වේ.

අධ්‍යාපන සම්ප්‍රදායත්, ගුරු මුෂ්ටි භාවිතයත් අතර කිසියම් සබඳතාවක් පවතින බව ජනශ්‍රැතියෙහි හා ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයවල සඳහන් වේ. දේශීය ශිල්ප ක්‍රම හා අධ්‍යාපනයෙහි මේ තත්ත්වයෙහි සැලකිය යුතු වර්ධනයක් දර්ශනය වේ. අවුරුදු දහස් ගණනක් තිස්සේ භාවිත කරන ලද දේශීය වෛද්‍ය ක්‍රමයට හා සෞඛ්‍ය සංරක්ෂණයට පූර්ව ආර්ය යුගය දක්වා දිවෙන ඉතිහාසයක් ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ දේශීය දැනුම් ක්ෂේත්‍රයන් අතර දේශීය වෛද්‍ය ක්‍රමයට ප්‍රමුඛස්ථානයක් හිමි වේ. පූර්ව ආර්ය යුගයේ පටන් දේශීය වෛද්‍යවරුන් පිළිබඳ තොරතුරු පුරා විද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රයවල හා වංශ කථාවන්හි ද සඳහන් වේ.

ගුරු මුෂ්ටිය වූකලී, ආයුර්වේද වෛද්‍ය විද්‍යාව හා දේශීය වෙදකම හෝ හෙළ වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රයන්හි අන්තර්ගත දැනුම පරපුරෙන් පරපුරට සම්ප්‍රේෂණයවීමේ දී භාවිත වූ ආරක්ෂිත ක්‍රමවේදයක් වූයේ ද, නැතහොත් එය ආයුර්වේද අධ්‍යාපනයේ පැවැත්ම හෝ පරිරක්ෂණය සඳහා උපස්ථම්භක සාධකයක් වූයේ ද යන ප්‍රස්තුතය පිළිබඳ සාහිත්‍යාගත තොරතුරු මේ පර්යේෂණාත්මක ලිපියෙන් විස්තර කෙරේ.

මූලික පද :

අචාර්ය මුෂ්ටිය	ආයුර්වේද වෛද්‍ය සම්ප්‍රදාය	ගුරුකුල අධ්‍යාපනය
ගුරු මුෂ්ටිය	දේශීය වෛද්‍ය ක්‍රමය	සම්භාව්‍ය අධ්‍යාපනය

A research study on usage of 'Acharya Mushti' for the preservation of Ayurveda Medical System in Sri Lanka

The usage of 'Acharya Mushti' is not a new concept to both Eastern and Western systems of education. It is obvious that this concept should be comprehensively interpreted from different perspectives, paying special attention to its usage in relevant linguistic environments. The practice of 'Acharya Mushti' has been prevalent even in Vedic social system and its subsequent extension of Brhamini society. However, according to Mahaparirwana sutra, Lord Buddha completely rejected the practice of 'Acharya Mushti', being the first religious leader to do so.

Historical sources reveal that there is a relationship between educational traditions and the usage of 'Acharya Mushti'. This trend can be observed in the indigenous educational practices. The system of indigenous education and health conservation can be traced back to the Pre-Aryan era; in fact, indigenous education in Sri Lanka has been dominated by the indigenous medical education, particularly that of Ayurveda medical education, the details of which can be found in many archeological sources.

*This paper discusses the degree to which 'Acharya Mushti' has been a contributory factor in preservation and existence of indigenous system of medicine, Ayurveda medical system, while it also analyzes the negative effects of its usage on this medical system. **

Key words :

Acharya Mushti	Ayurveda medical education
Classical education	Guru Mushti
Indigenous system of medicine	Schools of traditional education

(*English translation by S.A.R.R.P.Dissanayake)

1. හැඳින්වීම

ආයුෂ පිළිබඳ දැනීම ලබාදෙන ශාස්ත්‍රය යන අර්ථයෙන් ද, රෝග වළක්වා පරමායුෂ විඳීමට උගන්වන ශාස්ත්‍රය යන අර්ථයෙන් ද ආයුර්වේදය යන පාරිභාෂික වචනය ව්‍යවහාර වේ. ශරීරය, ඉන්ද්‍රිය, මනස, ආත්ම යන මේ සිව් දෙනාගේ සංයෝගය හෙවත් නො වෙනස් වූ ඒකාබද්ධතාව ආයුෂ නම් වේ. වෙනත් අයුරකින් සඳහන් කළහොත් 'ආයු' ශබ්දයේ තේරුම 'ජීවන' නම් අර්ථය යි. ආයුෂ යන වචනය, හිත ආයුෂ, අහිත ආයුෂ, දුඛ ආයුෂ හා සුඛ ආයුෂ යන චතුර්විධ අර්ථ කථනය සහිතව ව්‍යවහාර වන බව ආයුර්වේද වෛද්‍ය විද්‍යාවේ මූලාශ්‍රය ග්‍රන්ථයක් වන චරක සංහිතාවෙහි විස්තරාත්මකව සඳහන් වේ.

මෙලොව වාසනාවන්ත ජීවිතයක් ගත කිරීමට සහ පරලොව සුගතිය ලබා ගැනීමට අපේක්ෂිත සෑම උපදෙසක් ම ආයුර්වේද අධ්‍යාපනයේ ඉගැන්වේ. එය රෝග සුව කිරීම පරමාර්ථ කොට ඇති හුදු චිකිත්සා ශාස්ත්‍රයක් පමණක් ම නොව අංග සම්පූර්ණ ජීවන දර්ශනයකි. ආයුර්වේද වෛද්‍ය ක්‍රමය පරපුරෙන් පරපුරට ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා පර්යේෂණ පැවැත්වීම හා ඒ පිළිබඳව සමාජය දැනුම්වත් කිරීම කාලීන අවශ්‍යතාවක් මෙන් ම මෙම ක්ෂේත්‍රයෙහි නියුක්ත විද්වතුන්ගේ යුතුකමක් හා වගකීමකි.

ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික දේශීය වෛද්‍ය ක්‍රම හා ආයුර්වේද වෛද්‍ය ක්‍රම දේශීය ඥානය පදනම් කර ගත්තකි. දේශීය ඥානය වූ කලී කිසියම් සංස්කෘතියකට හෝ සමාජයකට අනන්‍ය වූ ස්වදේශීය ඥානය (දැනුම) වශයෙන් අර්ථ නිරූපණය කළ හැකිය. එම දැනුම විවිධ ක්ෂේත්‍රවලට විසිරී ව්‍යාප්ත වී ඇත. මෙය දේශීය, දේශජ, ස්වාභාවික, පාරම්පරික, පරම්පරාගත හා පරම්පරානුයාත දැනුම යන අර්ථවල ද යෙදේ.

ආසියාතික රටවල පමණක් නොව යුරෝපීය රටවල ද ආයුර්වේද ක්ෂේත්‍රය තුළ සුවිශාල සංවර්ධනයක් පවතින බව වර්තමානයේ විවිධ ක්ෂේත්‍රවල කෙරෙන අධ්‍යයන හා පර්යේෂණවලින් පෙන්නුම් කෙරේ. දේශීය අධ්‍යාපන සම්ප්‍රදාය ගුරුවරයා මුල් කොට ගෙන පැවතියකි. ගුරුවරයා අනුගමනය කිරීම සිසුන්ගේ සිරිත විය. අතීතයේ පෙරදිග අධ්‍යාපනයේ නිරතවූවෝ බමුණු පඬිවරු වූහ. අතීත ලංකාවේ අධ්‍යාපනය ලබාදීමේ අයිතිය හා වගකීම සංඝ සංස්ථාව වෙත පැවරී තිබුණි. සම්භාව්‍ය හා ශාස්ත්‍රීය අධ්‍යාපනය මෙන් ම, තාක්ෂණික අධ්‍යාපනයට අයත් වන සූසැට කලාව ම, ආරාම හා පිරිවෙන් අධ්‍යාපනයට ඇතුළත් වූ බව වංශකථාවන්හි මෙන් ම කෝට්ටේ යුගයේ රචිත සංදේශ කාව්‍යයන්හි ද සඳහන් විය.

ශ්‍රී ලංකාවේ ආයුර්වේද වෛද්‍ය සම්ප්‍රදාය පරිරක්ෂණය උදෙසා ආචාර්ය මුෂ්ටිය භාවිතය පිළිබඳ පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක් කිරීමේ තවත් අරමුණක් වන්නේ දේශීය වෛද්‍ය විද්‍යාවේ අපූර්වත්වය වර්තමාන සමාජයට පෙන්වා දීම හා දේශීය වෛද්‍ය ක්‍රමයට හා සෞඛ්‍ය සංරක්ෂණයට අනුව ජීවිත සුරක්ෂිත කර ගැනීම පිළිබඳව වර්තමාන සමාජයට අවබෝධයක් ලබාදීමත් ය.

2. ආචාර්ය මුෂ්ටිය හෙවත් ගුරු මුෂ්ටිය පිළිබඳ අර්ථ නිරූපණ

ආචාර්ය මුෂ්ටිය යන පාරිභාෂික වචනයෙන් හැඳින්වෙන ගුරු මුෂ්ටිය, ආචරිය මුට්ඨි (පාලි), ආචාර්ය මුෂ්ටි (සංස්කෘත), ගුරු මිටු, ගුරු අඩක්කම (සිංහල), යනුවෙන් ද අර්ථ ගන්වා ඇත. ඒ පිළිබඳව කෝෂ ග්‍රන්ථවල මෙන් ම, විද්වතුන් දී ඇති අර්ථ නිරූපණය වන්නේ ගුරුවරයා විසින් ශිෂ්‍යයන්ට නොදී තමන් වෙත තබාගන්නා හස්තසාර දැනුම බවයි. සාහිත්‍යාගත එබඳු පිළිගත් නිර්වචන කීපයක් දේශීය ඥානය හා සිප්ලකුව (ශිල්ප ඥානය technology) අනුව අදාළ මූලාශ්‍රය ප්‍රකාශිත වර්ෂ අනුපිළිවෙළහි ස්වභාවය මූලික කර ගෙන පහත සඳහන් කෙරේ.

මහාචාර්ය විමල් අභයසුන්දරයන් විසින් රචිත සංගීත සංහිතාවට අනුව (අභයසුන්දර, 1963, පි. 1041) සංගීත ශිල්පය සංගීතඥයාගෙන් පුත්‍රයාටත්, ඔහුගෙන් ඔහුගේ පුතාටත්, ගුරුවරයාගෙන් ශිෂ්‍යයාටත් ශිල්ප ශාස්ත්‍රය ඉගැන්වෙන ක්‍රමවේදයක් වශයෙන් ගුරු මුෂ්ටිය හඳුන්වා දිය හැකිය. සරාණා/ගරානා ඉන්දියානු ගුරුකුල හඳුන්වන නාමයකි. සංගීත විෂයෙහි තබ්ලා වාදනය පුරුදු පුහුණු කිරීමේ දී එම ශිල්පය පරම්පරාවෙන් පිට ශිෂ්‍යයන්ට ලබා දීමට වඩා තම ඥාති පරම්පරාවේ සමීපතමයන්ට ලබා දී ඇත.

සංගීත සංහිතාවේ විස්තරාත්මකව කරුණු සඳහන් වන පරිදි ලක්නව් ගරානා, ජායපූර් ගරානා, බෙනාරිස් ගරානා ආදී වශයෙන් සරාණා ගුරුකුල පිළිබඳව විස්තර කෙරෙන අතර එහි ම, සරාණා ගුරුකුල පහක් පිළිබඳ විස්තර සඳහන් වන අතර එකී ගුරුකුලයන්හි ඇති විශේෂතා ආරක්ෂා කර ගැනීමේ ක්‍රමවේදයක් ලෙස ගුරු මුෂ්ටිය පවත්වා ගැනීම එම සම්ප්‍රදායේ පරමාර්ථය වූ බව සංගීත සංහිතාවේ සඳහන් වේ. මෙහි අර්ථය වන්නේ මේ වටිනා ශිල්ප ශාස්ත්‍රය පවිත්‍රව රැකගැනීම යි.

පාලි සිංහල ශබ්දකෝෂයෙහි (සිරි සුමංගල හිමි, 1965, පි. 105) ආචරිය මුට්ඨි: ගුරුවරයා ශිෂ්‍යයන්ට නොකියා රහසේ තබා ගන්නා කොටස, ගුරු මිට "නත්ථානන්ද තථාගතස්ස ධම්ම විනයෙ ආචරිය මුට්ඨි " වශයෙන් අර්ථ දක්වා ඇත. බුදු මුවින් වදාළ යථෝක්ත කරුණ "ආනන්දයෙනි, භික්ෂු සංඝ තෙම මා කෙරෙහි කුමක් නම් අපේක්ෂා කෙරෙහි ද? ආනන්දයෙනි, මා විසින් අභ්‍යන්තර බාහිර යැයි (ධර්ම වශයෙන් හෝ පුද්ගල වශයෙන් දෙකොටසක් නොකොට) දහම් දෙසන ලදි. ආනන්දයෙනි, ධර්ම විෂයයෙහි තථාගතයන්ගේ ගුරුමුෂ්ටියෙක් නැත..... " යනුවෙන් සූත්‍රාන්ත පිටකයෙහි පළමුවන ග්‍රන්ථයෙහි (මහා පරිනිර්වාණ සූත්‍රය, 1976, පි. 159) සඳහන් වේ.

ගුරු මුෂ්ටිය, අභිධර්මයෙහි සඳහන් වන අකුසල චෛතසික ධර්ම අතරෙන් එකක් වන මච්ඡරිය හා සමග නෑ සබඳකමක් පවත්වන බව පෙනේ. මච්ඡරිය යනු තමන් සතු සම්පත් සැගවීම හෙවත් මසුරුකමයි. එනම්, තම සම්පත් පිළිබඳ අන්‍යයන් දැන ගැනීමට ඇති නො කැමැත්ත යි. අභිධර්ම මාර්ගයෙහි (චන්දවිමල හිමි, 2016, පි. 81) දැක්වෙන පරිදි මච්ඡරිය හෙවත් මාත්සර්ය වූකලී, තමාට අයත් දෙයක් අන්‍යයකුට අයත්වීම හෝ තමා සන්තක දෙයකින් අන්‍යයකුට ප්‍රයෝජනයක් වීම නො ඉවසන්නා වූ ද, එබඳු සම්පත්තියක් අනිකකුට ලැබීම නො ඉවසන හා තම සම්පත් සඟවන්නා වූ ද ස්වභාවය යි. මච්ඡරියෙහි ප්‍රභේදයක් වන ධම්ම මච්ඡරිය යන්නෙන් ධර්ම අවබෝධ කරවීමේ මාර්ගය ඇහිරීම හෙවත් තමන් දන්නා දේ කියා නො දීම අර්ථවත් වන හෙයින් ගුරු මුෂ්ටියෙහි ධම්ම මච්ඡරිය සමග ඥාතිත්වයක් පවත්නා බව ප්‍රකට කෙරේ.

Sir Monier williams මහතා, ගුරු මුෂ්ටිය, (Williams, 1981, p. 359) '' a great handful of sacrificial grass, darbha gurumushti '' ''ගුරුවරයා අතෙහි තබාගන්නා ගැඹුරු දැනුම'' යනුවෙන් විස්තර කරයි.

පාලි සිංහල අකාරාදියෙහි (බුද්ධදත්ත හිමි, 1998, පි. 76) සඳහන් වන පරිදි ආචරිය මුට්ඨි (ගුරු මුෂ්ටිය) සාමාන්‍යයෙන් ශිෂ්‍යයන්ට නූගන්වන ගැඹුරු දෙය වශයෙන් අර්ථ කථනය කර ඇත. ශ්‍රී සුමංගල ශබ්දකෝෂයෙහි (ශ්‍රී සුමංගල, 1999, පි. 125) සඳහන් වන අර්ථ නිරූපණය වන්නේ ගුරුවරයා අතෙහි ම තබාගත යුතු ධර්ම ශාස්ත්‍රසාරය යි. ගුරු අඩක්කම යන පර්යාය වචන ද එහි සඳහන් වේ.

එසේ ම, බැහැරින් පැමිණි ශිෂ්‍යයන්ට නියම ශාස්ත්‍රය නොදී, කිසිවකුටත් නොකියා මරණ මංචකයේ දී තමාට ඉතාම ප්‍රියමනාප ශිෂ්‍යයාට පැවසූ ශාස්ත්‍රය ගුරු මුෂ්ටිය වශයෙන් අදහස් කැරුණු බව දීඝ නිකාය අටුවාවේ සඳහන් වේ. මෙවැනි ක්‍රමයක් බෞද්ධ ආරාම අධ්‍යාපන ක්‍රමය තුළ නො පැවතිණි. ඊට පදනම් වූ බෞද්ධ දර්ශනයෙන් ගුරු මුෂ්ටිය වැනි සංකල්පයක් ආරක්ෂා කර ගැනීමට අනුබලයක් නො ලැබිණි. (අබේසිංහ, 1999, පි. 108) ජනතා හිත සුව පිණිස දේශිත බුදු දහමින් ආරක්ෂා කළ යුතු රහස් නො තිබිණ. ගුරු මුෂ්ටිය පූර්වෝක්ත කරුණු අනුව ආචාර්යවරයකු වෙත රහස්‍යව තබාගන්නා ශාස්ත්‍ර සාරය වුව ද, ශිල්ප ශාස්ත්‍ර දුර්ජනයන් අතට පත්වීම වැළැක්වීම ද මෙහි අරමුණක් වූ බව පෙනේ.

උතුම් වූ ශිල්ප ශාස්ත්‍ර නුසුදුස්සන් අතට පත් වී විනාශවීම වළක්වා ගැනීම පිණිස භාරතයේ භාවිත වූ ක්‍රමවේදයක් වශයෙන් සරාණා/ගරානා සම්ප්‍රදාය විවිධ ශිල්ප ශාස්ත්‍ර යටතේ තවදුරටත් හඳුන්වා දිය හැකිය. සරාණා යනු උතුරු ඉන්දියාවේ සංගීත ගුරුකුල හඳුන්වන නාමයක් වශයෙන් පමණක් නොව පාරම්පරික නැටුම් පවත්වා ගෙන ආ පරම්පරා ගුරුකුල

යනුවෙන් (දිසානායක, 2001, පි. 431) ද හැඳින්වේ. ඉන්දියානුවන් මෙම ගුරු කුලවලට දී ඇති නාමය සරාණා යන්න යි. අතීතයේ නර්තන කලා ඉගැන්වූයේ ගුරුකුල හෙවත් ගුරු ගෙදර අධ්‍යාපන ක්‍රමය මගිනි. (එහි ම, පි. 455)

පාඨශාලීය සද්ධර්ම කෝෂයෙහි මේ පිළිබඳව දක්වා ඇති අර්ථ නිරූපණය විශේෂත්වයක් උසුලයි. (පාඨශාලීය 2002, පි. 100) එනම්, තමන්ගෙන් ඉගෙනගන්නා ශිෂ්‍යයන්ට නූගන්වා රහස් ලෙස ගුරුවරයා වෙත තබා ගන්නා දැනුමයි. පිට අයට නොදී ගුරුවරයාගේ මිටේ තබා ගන්නා කොටස ගුරු මුෂ්ටිය යි. ගුරු මුෂ්ටිය තබා ගැනීම බෞද්ධ පිළිවෙත නොවේ. තථාගතයන් වහන්සේ ආචරිය මුට්ඨී (ගුරු මුෂ්ටි) තබා නොගන්නා බව මහා පරිනිර්වාණ සූත්‍රයේ දී දේශනා කළහ.

සිංහල ඉංග්‍රීසි ශබ්දකෝෂයට අනුව (සිංහල, 2002, පි. 88) ආචාර්ය මුෂ්ටි (සං), ආචරිය මුට්ඨී (පා), ගුරු මුෂ්ටි (ගුරු මිටු) (සිං) අර්ථ නිරූපණය කර ඇත්තේ ගුරුවරයා ශිෂ්‍යයනට නොදී තමන් වෙත සඟවා තබාගන්නා ලද දැනුම (හස්තසාර දැනුම) වශයෙනි. Secret knowlege හඳුන්වන මෙම දැනුම ඉංග්‍රීසි වහරින් Secret teaching given only to the most trusted pupil වශයෙන් හඳුන්වා දී ඇත. එනම් වඩාත් විශ්වාසදායක ශිෂ්‍යයාට පමණක් උගන්වනු ලබන රහස්‍ය දැනුම (හස්තසාර දැනුම) යි.

ගුණසේන මහා සිංහල ශබ්දකෝෂයට (ගුණසේන, 2005, පි. 1979) අනුව ආචාර්ය මුෂ්ටි යනු ගුරුවරයා අතැති හස්තසාර දැනුම යි. ඒ අනුව හස්තසාර : සිය අතෙහි ම තබාගෙන රැකගත යුතු අගනා දේ, තමාට අයත් වටිනා දේ යන අර්ථ නිරූපණයන්හි භාවිත කෙරේ. ගුරු අඩක්කම් : ගුරුවරයා ගෝලයාට නූගන්වා තබා ගන්නා වැදගත් දැනීම් කොටස. ගුරු මුෂ්ටිය, ගුරු මිටුව (එහි ම, පි. 688) වශයෙන් තවදුරටත් විස්තර සඳහන් කර ඇත. වැඩිදුරටත් එය ශිෂ්‍යයන්ට නූගන්වා ගුරුවරයා තමාට ම තබා ගන්නා ශාස්ත්‍ර සාරය ; ශාස්ත්‍රලෝභී ගුරුවරුන් ශිෂ්‍යයන්ට නොදී තමා ළඟ ම තබා ගන්නා ශාස්ත්‍රීය කරුණු, වශයෙන් (එහි ම, පි. 213)හි සඳහන් වේ.

3. අධ්‍යාපන ශිල්ප ක්‍රම හා සම්ප්‍රදායන් ඇසුරෙන් ගුරු මුෂ්ටිය හඳුනාගැනීම

අධ්‍යාපන ශිල්ප ක්‍රම හා සම්ප්‍රදායන් ඇසුරෙන් ගුරු මුෂ්ටිය හඳුනාගැනීම විද්‍යාත්මකව අධ්‍යයනයෙන් එහි යථා ස්වරූපය ක්ෂේත්‍ර කීපයක් යටතේ විස්තර කළ හැකිය. මේ පිළිබඳ කරුණු අධ්‍යයනයේ දී දේශීය තත්ත්වයට අදාළ කරුණු කෙරෙහි හා විශේෂයෙන් ආයුර්වේදය පිළිබඳ ප්‍රමුඛතාවක් ලබා දී ඇත. ගුරුකුල අධ්‍යාපනය හා පාරම්පරික වශයෙන් දේශීය ඥානය

සුරක්ෂිතව පවත්වාගැනීම උදෙසා අනුගමනය කළ ක්‍රියාමාර්ග හා විධි ක්‍රම පිළිබඳ තොරතුරු අධ්‍යාපන දර්ශනයට අනුව ලංකා ඉතිහාසයෙහි සඳහන් කෙරේ.

බුදු දහම ශ්‍රී ලංකාවට හඳුන්වාදීමෙන් පසු බමුණන් අත පැවති අධ්‍යාපනය භික්ෂූන් වහන්සේ අතට පත්වීමෙන් අනතුරුව දේශීය අධ්‍යාපන සම්ප්‍රදායේ ගමන් මාර්ගය විප්ලවීය වෙනසකට ලක්විය. රටට අවශ්‍ය, දේශයට උචිත, ජාතිය පණගන්වන, දේශාලයෙන් පිරිපුන්, ආගම භක්තිය ඇති ජාතියක් බිහිකිරීමේ හැකියාව එමගින් නො අඩුව ලැබුණි. බාහිර ඔපයට වඩා සැබෑ යථාර්ථය පෙන්වා දීම දේශීය අධ්‍යාපන ක්‍රමයේ අංගයකි. ඔවුන්ගේ දැනුම රටට බරක් නො වීය. පොතපත පරිශීලනය හා වනපොත් කිරීම පෙරදිග අධ්‍යාපන සම්ප්‍රදායට ම ආවේණික ලක්ෂණයක් විය. දේශීය අධ්‍යාපන ක්‍රමයේ දී මේ පිළිබඳ විශේෂ අවධානයක් යොමු කර ඇත.

ගුරු මුෂ්ටි (ගුරු මිට) යනු ගුරුවරයාගේ අතමිටෙහි රඳවාගත් දැනුම යනු වචනාර්ථය යි. මුෂ්ටි යනු අතෙහි මිට (Fist) යි. පොදු නිර්වචනය එසේ වුවද, අධ්‍යාපනය ලබාදීමේ දී ශිෂ්‍යයන්ට වචනයෙන් නූගැන්විය හැකි, වාචිකව ප්‍රකාශ නොකළ හැකි, එසේ ම ශිෂ්‍යයන් විසින් තම තම නැණ පමණින් අවබෝධ කටයුතු, පරිචය මගින් ප්‍රගුණ කළ යුතු දැනුම් කොටස මෙකී රහස්‍ය ගුරුමිටු වශයෙන් හඳුන්වාදීම යුක්ති යුක්ත ය. දේශීය වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රය තුළ නිරීක්ෂණයෙන් ලබාගත යුතු දැනුම බෙහෙවින් අන්තර්ගත වන බැවින් ඒවා ගුරුවරයා ඇසුරෙන් ම ලබාගත යුතු ශිල්පයකි.

පුරාණයේ අධ්‍යාපනය ලබාදුන් එක් ක්‍රමයක් වූ ගුරුවරයා අනුගමනය කරමින් දැක බලා, දැන බලා වැඩකිරීමෙන් ලබන පළපුරුද්ද මෙම අර්ථ දැක්මට පාදක වේ. ගුරුවරයා ද එකී දැනුම උද්ග්‍රහණය කෙළේ පෙර පුරුද්ද, දැක පුරුද්ද, දැන පුරුද්ද, කළ පුරුද්ද හා පළපුරුද්ද ආශ්‍රයෙනි. ගුරු ආශ්‍රයෙන්, ගුරුවරයාට කීකරුව, ගුරුවරයාගේ විශ්වාසය දිනාගනිමින් විනා, දේශන මගින්, වාචිකව ඉගැන්වීමෙන් මේ දැනුම අත්පත් කරගත නො හැකිය.

නිරීක්ෂණයෙන්, පරීක්ෂණයෙන්, ප්‍රායෝගිකව ක්‍රියා කිරීමෙන් හා සතතාභ්‍යාසය මගින් මෙම පරිචය හා පුහුණුව ලබාගත යුතුය. ඉගැන්වීමේ දී භාවිත කළ, දෘශ්‍යාධාර උපාංග, සන්නිරීක්ෂණය, සම්පරීක්ෂණ ක්‍රම, ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණ ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම් (උදාහරණ ඖෂධ වගාව, ඖෂධ නිෂ්පාදනය), පරිසර නිරීක්ෂණ චාරිකා, ප්‍රවීණාචාර්යයන් සමඟ අත්දැකීම් හුවමාරු කර ගැනීම මෙහි දී ආධාර විය. ඕනෑම ශිල්ප ශාස්ත්‍රයක ප්‍රවීණත්වය ලබාගැනීම පිණිස ප්‍රතිභාව, ව්‍යුත්පත්තිය හා සතතාභ්‍යාසය අත්‍යවශ්‍ය ගුණාංග වශයෙන් සම්භාව්‍ය අධ්‍යාපන ක්‍රමයේ හඳුනාගෙන ඇත.

3. 1. ශිල්ප ඉගැන්වීමේ ක්‍රම

ශිල්ප ඉගැන්වීමේ දී භාවිත කරන ලද විධික්‍රම කිහිපයක් විය. එයින් එක් ක්‍රමයක් වූ වාචික සම්ප්‍රදායයේ දී එකී දැනුම් සම්භාරය මුඛ පරම්පරානුයාතව අනුක්‍රමයෙන්, පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට උරුම විය. දේශීය ඥානය හෙවත් පාරම්පරික ඥානය යනුවෙන් හඳුන්වනුයේ පරපුරෙන් පරපුරට මුඛ පාඨ වශයෙන් හෙවත් වාචෝද්ගතව සම්ප්‍රේෂණය වූවකි.

පාරම්පරික ශිල්පීන් යටතේ හා ගුරුකුල/ගුරුගෙදර ආචාර්යවරයෙකු යටතේ වාචිකව (මෞඛික) වශයෙන්, ද, ගුරුවරයා හෝ පියතුමා හෝ වැඩකරන ආකාරය දැකබලා ගැනීමෙන්, උපදෙස් ලබාගැනීමෙන්, සුපරීක්ෂ්‍යකාරී අධ්‍යයනයෙන් ගුරුවරයා සමඟ එක්ව වැඩ කිරීමෙන් ශිල්පීය ඥානය අත්පත්කර ගන්නා ලදි. ශාස්ත්‍රීය අධ්‍යාපනය ද විධිමත්ව ලබාදුනි. මේ දැනුම පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට සම්ප්‍රේෂණය විය. ශාස්ත්‍රෝද්ග්‍රහණයේ දී ශිල්ප ඉගැන්වීමේ ක්‍රම දෙකක් අනුගමනය කරන ලදි.

(අ). ගුරු පඬුරු (ආචාරිය භාග/ආචාර්ය භාගය) ගෙවා ගුරුගෙදර අකුරු ඉගෙනීම.

(ආ). මුදල් හදල් නැති ශිෂ්‍යයන් ගුරුවරයාට උපස්ථාන කරමින් හෝ මෙහෙවර කරමින් ශිල්ප හැදෑරීම.

නේවාසික හෝ අනේවාසික අධ්‍යාපනයේ දී සූත්‍රපාඨ අධ්‍යාපනය, වනපොත්කරණය, ශ්‍රවණය, දෘශ්‍යාධාර භාවිතය යන ක්‍රමවේදයන් අනුගමනය කැරිණි. වෙනත් අධ්‍යයන ක්‍රම වන ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයන, ප්‍රායෝගික වැඩ, නිරීක්ෂණය, සාකච්ඡා ආදිය මෙන් ම සීමාවාසික පුහුණුව (Internship) ද දක්නට ලැබුණි.

ශිල්පීය අධ්‍යාපනය ගිහි පක්ෂය විසින් ද, ශාස්ත්‍රීය අධ්‍යාපනය බොහෝවිට ග්‍රාමවාසී හෝ ආරණ්‍යවාසී දන උගත් පැවිදි පක්ෂය අතින් ද ඉටුවිය. එමෙන් ම, භික්ෂූන් වහන්සේ පිරිවෙන් අධ්‍යාපනය මෙහෙය වූහ. දේශීය වෛද්‍ය විද්‍යාවට අදාළ දැනුම සම්ප්‍රේෂණය වූයේ අන්තේවාසිකව පරිසර නිරීක්ෂණය, ඖෂධ ශාක අධ්‍යයනය, ඖෂධ වගාව, ඖෂධ නිෂ්පාදනය, ගෙවතු වගාව ආදී ක්ෂේත්‍ර කීපයක් යටතේ ය. මේ තත්ත්වය එවක පැවති වෛද්‍ය විද්‍යාවේ විවිධ ඉගැන්වීම් හා මතවාදවල දී විද්‍යමාන විය. එමෙන් ම, වෘක්ෂායුර්වේදය, පශු ආයුර්වේදය වෛද්‍ය විද්‍යාවට අයත් විය.

අග්නිවේශ මහර්ෂිවරයා විසින් ප්‍රණීත වූ ද, චරක මුනිවරයා විසින් ප්‍රතිසංස්කෘත වූ ද, දෘඪබල ආචාර්යවරයා විසින් ඌනතාපූරණයෙන් සම්පාදිත වූ ද චරක සංහිතාව ගුරු මුෂ්ටියට අදාළ කරුණු පිළිබඳ ඡායාවක් අටවන අධ්‍යාය රෝගභිෂග්ජිතීය විමානයෙහි පිටු අංක 914 සිට

925 දක්වා විස්තර කෙරේ. ඒ අනුව එහි සඳහන් කරුණු අතරෙන් ආචාර්ය පරීක්ෂාව (කුමාරසිංහ, 1991, පි. 917) යටතේ කෙරෙන විස්තරයෙහි ශිෂ්‍යයා කෙරෙහි පවතින ආකල්පය මෙසේ සඳහන් වේ.

එබඳු ගුරුවරයකු වෙත එළඹ ඔහු පුදනු කැමැත්තේ ගිනි දෙවියාට මෙන් ද, දෙවියකුට මෙන් ද, රජකුට මෙන් ද, පියකුට මෙන් ද, ස්වාමියකුට මෙන් ද, පුදසත්කාර කරන්නේ ය. එයින් පසු ඔහුගේ පහන් බැවින් (කෘත්ස්නං ශාස්ත්‍රං අධිගම්‍ය) සමස්ත විද්‍යාව දැන ඉගෙන අධිගත ශාස්ත්‍රය පිළිබඳ ස්ථිර භාවය ද, උසස් දැනීමෙහි ද සමර්ථ වන්නේ ය. මේ අනුව ගුරුවරයා කෙරෙහි ඇති ගුරු ගෞරවය අනුව ශිෂ්‍යයා නිරන්තරයෙන් පැවති කටයුතු කෙරෙන්නේ නම් අදාළ ශිල්පයන්හි දැනුම ලබාගත හැකි බව මෙයින් මතුවන වැදගත් කරුණකි.

චරක සංහිතාවේ අධ්‍යාපන විධිය (එහි ම, පි. 918) යටතේ සඳහන් කරුණු ද පර්යේෂණ මාතෘකාව හා ඍජු සබඳතාවක් පෙන්නුම් කෙරේ. අථාද්ධ්‍යාපන විධිඃ, අධ්‍යාපනේ කෘත බුද්ධිරාචර්යඃ ශිෂ්‍ය මේවාදිතං පරික්ෂේත, තද්යථා- ..... මංගල්‍යයක් වේවා, අධ්‍යාපන ප්‍රණාලිය කියනු ලැබේ. උගැන්වීමෙහි හසළ නුවණක් ඇති ගුරුවරයා පළමු කොට සිසුදරුවාම සෝදිසි කළ යුතුය. ඒ මෙසේ යි. සියලුම ප්‍රාණීන්ගේ යහපත පතන්නාවූ ද, ගුරුවරයාගේ හැම අණක් ම පිළිදින්නාවූ ද, ගුරුවරයා කෙරෙහි ඇලුනාවූ ද, මෙබඳු ගුණවලින් නැඟීසිටියාවූ ද ශිෂ්‍යයා හැඳෑරීමට සුදුස්සෙකැයි කියත්

ඇතැම් විට ප්‍රවීණ වෛද්‍යාචාර්යවරුන් තම මරණ මංචකයේ දී තම විශ්වාසදායක ගෝලයාට/පුත්‍රයාට ගුරුමුෂ්ටි හෙවත් වෛද්‍ය රහස් හෙළි කළ බව ද සඳහන් වේ. එමෙන් ම, තම දක්ෂතම හා කීකරු ශිෂ්‍යයාට දිසාපාමොක් ඇඳුරිඳු තමන්ගේ දියණිය සරණ පාවා දුන් බව ජනප්‍රිය වේදිකා නාට්‍යයක් වන මනමේ නාට්‍යයට පාදක වූ චුල්ලධනුර්ධර ජාතක කථා වස්තුවෙහි සඳහන් වේ.

4. ශිෂ්‍යයාගේ යෝග්‍යතාව පරීක්ෂා කිරීම

පූර්වෝක්ත චරක සංහිතාවේ සඳහන අනුව අධ්‍යාපනය ලබාදීමට ප්‍රථමයෙන් ශිෂ්‍යයාගේ යෝග්‍යතාව පරීක්ෂා කිරීම පැරණි ගුරු ගෙදර අධ්‍යාපන ක්‍රමයේ සම්ප්‍රදායක් විය. සම්භාව්‍ය සිංහල පද්‍ය සාහිත්‍යයේ විශිෂ්ටතම කෘතියක් වන වන ගුත්තිල කාව්‍යයෙහි 167 වන පද්‍යයෙන් (ජයසූරිය, 1960, පි. 144) මේ කරුණු නිරාවරණය වේ. පෙරදිග පුරාණ චාරිත්‍රානුකූලව ශාස්ත්‍රීය කටයුත්තක දී ශරීර ලක්ෂණ හා වාසනා ගුණය පරීක්ෂා කරන ලදි.

බලමින් ලකුණු ගත - දුදන ගුණ දැනැ ඔහු සිත
නො වසව තෙපි මවෙත - සිල්ප නො දෙමැ යි කිවෙන් මහ සත

මූසිලයන්ගේ ගතෙහි විශේෂ ලකුණු පරීක්‍ෂාවේ දී ඔහු අදමිටු පුද්ගලයකු බවත්, තමන් උගන්වන ශිල්පයකින් ආත්මාර්ථ හා පරාර්ථ සාධනය නොකරන දුදනකු බවත් ඒ ලකුණු අනුව දර්ශනය වූ හෙයින් ශිල්ප දීමට නො රිසි වුව ද, දෙමාපියන්ගේ ඉල්ලීමට ගරු කිරීමක් වශයෙන් ශිල්ප ඉගැන්වීය. ඒ අනුව ගුත්තිල පඬිතුමා තම ගෝලයා වීණා ශිල්පයෙහි ප්‍රවීණයකු බවට පත්කළ බව එහි ම 170 වන පද්‍යයෙන් දක්වේ.

හිමි තම නැණ නැවින් - සැදි ගී තරග බෙහෙවින්
වෙණ සිප් මහණැවින් - කෙළේ ඔහු පරතෙරට මැනැවින්

තමන්ට වන හානිය දැන දැනත් මව්පිය දෙදෙනාට වූ ගෞරවය අනුව ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ලබා දී මූසිල වීණා වාදනයෙහි ප්‍රවීණයෙක් කර ඇත. අනතුරුව රාජ සභාවේ වීණා වාදනය සඳහා අවස්ථාවක් ලද මූසිලට ගුත්තිල පඬිවරයාට දෙන වැටුපෙන් අඩක් දීමට තීරණය කෙරේ. තොප නිසි වැටුපෙන් අඩක් වැටුමට යෙදෙයි. යනුවෙන් බඹදත් රජතුමා විසින් කෙරෙන ප්‍රකාශයෙන් එය තහවුරු වේ.

පෙරදිග සමාජයට මෙන් ම ශ්‍රී ලාංකික සමාජයේ ද ආචාර්ය මුෂ්ටිය පිළිබඳ කතිකාවට අදාළ පසුබිම නිර්මාණය වූයේ එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් බවට විශ්වාසයක් ගොඩනැගී ඇත. අදාළ කථාවේ උච්චතම අවස්ථාව නිර්මාණය වූයේ තමන් දත් ශිල්පයට අදාළ වැටුප් හා සම්බන්ධ යථෝක්ත පසුබිම අනුව ය. ශිෂ්‍යයා විසින් ගුරුවරයා හා සමානව ශිල්පයෙහි ප්‍රාගුණ්‍යයකින් යුක්ත වූ බැවින් තමනට ද සමාන වැටුපක් ලබාදෙන මෙන් ගුත්තිල කාව්‍යයෙහි සඳහන් 180 වන පද්‍යයෙන් (එහි ම, පි. 153) බඹදත් රජුගෙන් අයැද සිටි බව මනාව පැහැදිලි වේ.

හිමි ඔබ ඉදිරියේ - වැයුවත් වෙණ ඉදිරියේ
සිල්ප එක සරියේ - එයින් දුන මැනවි පඩි සරියේ

ගුත්තිල හා මූසිල වාදය පදනම් කර ගනිමින් ඇති වූ මේ සිදුවීම පෙරදිග ශිල්ප ශාස්ත්‍ර පරිහාණිය කෙරෙහි විශේෂයෙන් බලපා ඇත. ගුරුවරුන් තුළ තම ශිෂ්‍යයා කෙරෙහි වූ බැඳීම ශාස්ත්‍රීය වශයෙන් ඈත්වීමටත්, තමන් දත් ශිල්පයෙන් යමක් අතමිට මොළවා ගැනීමටත් ඒ තත්ත්වය අනුව ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ක්‍රමයෙන් අභාවයට හෝ විනාශයටත් අවශ්‍ය පදනම නිර්මාණය වී ඇත. බෝධි සත්ත්වයන් තුළ සුදු චරිත ලක්‍ෂණ ආරෝපිත හෙයින් මේ කාරණයේ දී උපේක්‍ෂා

සහගතව, ඉවසීමෙන් යුක්තව කටයුතු නො කිරීමෙන් මූසිලට අසාධාරණයක් වූ පරිද්දෙන් ම සමස්ත ශිල්පයට හා ගුරු වෘත්තියට අගෞරවයක් වූ බව පසුකාලීනව සමාජගත වූ මතවාදයකි.

5. ශ්‍රී ලංකාවේ ආයුර්වේද වෛද්‍ය සම්ප්‍රදාය ඇතුළත ආචාර්ය මුෂ්ටිය භාවිතය

ධන්වන්තරී, අගස්ති වැනි මහාඍෂිවරුන් සිහියට නගමින් අපේ වෙදකමින් හා අපේ පැරණි දැනුමෙන් කරන හාස්කම්වලින් උපද්‍රව රහිතව, රෝගී ජනතාව නිරෝගී කිරීමේ ශක්තිය පැවතිණි. එකී දැනුම ගුරු මුෂ්ටිය හෙවත් ගුරු මිටුව රහිතව ශිෂ්‍ය පිරිසට ලැබීම ආයුර්වේදයේ ම සංවර්ධනය බෙහෙවින් පාදක වන්නකි. ඉංග්‍රීසීහු 1823 දී මීසම් වෛද්‍ය පාසලක් ආරම්භ කිරීම ශ්‍රී ලංකාවේ ආයුර්වේද අධ්‍යාපනයේ විධිමත් ආරම්භය යි. එය 1848 දී වෛද්‍ය විද්‍යාලයක් දක්වා සංවර්ධනය විය. මේ අනුව පාරම්පරිකව හා විද්‍යාලීය අධ්‍යාපනයක් යටතේ එන පෙරදිග දේශීය වෛද්‍ය විද්‍යාවත්, ආයුර්වේද අධ්‍යාපනයත් ක්‍රමිකව සංවර්ධනය වී ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ ආයුර්වේද වෛද්‍ය සම්ප්‍රදාය පරිරක්ෂණය උදෙසා ආචාර්ය මුෂ්ටිය භාවිතය පවත්නේ ද, එසේ පවත්නේ නම් එය දර්ශනය වන්නේ යම් ආකාරයකින් ද, එහි ස්වභාවය කවරාකාර ද යනාදී ක්ෂේත්‍ර කීපයක් යටතේ ප්‍රස්තුත කරුණු විස්තර කෙරේ.

5. 1. පරම්පරාවෙන් පිට ශාස්ත්‍රය නොදීම

තමන් විසින් උගත් ශාස්ත්‍රය තම ගුරුකුලය හා පරම්පරාවෙන් පිට නොදීම පැරණි චාරිත්‍රයක් මෙන් ම සම්ප්‍රදායකි. ඒ පිළිබඳ තොරතුරු අතීත සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයවල පැහැදිලිව සඳහන් කර ඇත. පරම්පරාවට උරුම වූ යම් ශාස්ත්‍රීය තොරතුරක් කිසියම් තැනක සඳහන් කර ඇත්නම් ඊට අදාළ උපදෙස් ද එහි ම දක්වා ඇත. නිදසුන් වශයෙන් බෙහෙත් වට්ටෝරුවලට පහළින් හා යන්ත්‍ර, මන්ත්‍ර ආදියට පසුව පිට නො දෙනු, පාපයකි, අත්දුටුවයි, සත්තයි. පූර්වෝක්තය පේටනයක් (Patent) බවට ද, අපරෝක්තය සායනිකව තහවුරු කළ (time tested) බවට ද හඳුනාගෙන ඇත.

දූන පුරුද්ද, දූක පුරුද්ද, කළ පුරුද්ද හා පළපුරුද්දෙන් දැනුම ප්‍රවාහයවීමේ ස්වරූපයක් ආයුර්වේද වෛද්‍ය විද්‍යා ශිල්ප ශාස්ත්‍රයෙහි ද දර්ශනය වේ. එකී දැනුම කිසියම් ආකාරයකින්වත් ශිෂ්‍යන්ට ලබාදීමට ක්‍රමවේදයක් නොමැති අතර ඒවා වෛද්‍යවරයා ඇසුරෙන් අන්තේවාසිකව ලැබෙන්නකි. දැනුම ලබාගැනීමේ බුදුරදුන් අනුමත කළ දස්සනමය ප්‍රඥාව, චින්තාමය ප්‍රඥාව හා භාවනාමය ප්‍රඥාව හා සසඳන කළ ගුරුවරයා විසින් වාචිකව නුගැන්විය හැකි, ශිෂ්‍යයා තම ශක්ති පමණින්, ඥාන පමණින් අවබෝධ කළ යුතු ඉන්ද්‍රියගෝචර ඥානය (ආනුභවික) ඉක්මවායන අතීන්ද්‍රිය ඥානය හෝ ප්‍රත්‍යක්ෂ ඥානය සුවිශේෂී වේ.

ඇසින් බලා රෝගියාගේ ශරීරය විනිවිද දැකීමේ පරිකල්පන ඥානය, නාඩි වෙදකම, නිල වෙදකම, නාඩි බලා රෝග නිර්ණය කිරීමේ හැකියාව, හස්තය අල්ලා (ස්පර්ශයෙන්) ශරීර අභ්‍යන්තරයට කිඳා බැසීමේ (පරිලෝකනය කිරීමේ හැකියාව) ගුරුමුෂ්ටියට ලඝු නොකළ හැකිය. වෛද්‍යාචාර්යවරයා සතු මේ මේ ශක්ති ප්‍රභාවය මගින් X-ray, ECG හා වෙනත් වාර්තා රහිතව රෝග විනිර්ණය කළ හැකිය. වෛද්‍ය පර්යේෂණ වාර්තා රහිතව රෝග විනිශ්චය කිරීමේ කුසලතාව තමා විසින්ම ප්‍රගුණ කළ යුත්තකි.

5. 2. අවිනීත හා දුෂ්ට පුද්ගලයන් අතට ශාස්ත්‍රය පත්වීම වැළැක්වීම

අවිනීත හා දුෂ්ට පුද්ගලයන් අතට ශාස්ත්‍රය පත්වීම වැළැක්වීම පිණිස ගුරු මුෂ්ටි (ගුරු මිටු) තබා ගැනීම අතීත සම්ප්‍රදායක් විය. එය එවක සමාජයේ මුල් බැසගත් කාරණයක් ද විය. ප්‍රවීණාචාර්යවරු නව ප්‍රවේශකයන් නිරීක්ෂණය කොට ඔවුන්ගේ කුසලතා, දුර්වලතා හෝ අදමිටු ගති ගුණ අවබෝධ කර ගැන්මෙහි දක්ෂයෝ වූහ.

මහා සිංහල සාහිත්‍ය ශබ්දකෝෂයේ සඳහන් වන පරිදි (මහා සිංහල, 2007, පි. 117) ශිෂ්‍යයන්ට නුගන්වා තමා අතෙහි ම ආරක්ෂා කොට තබාගත් ශාස්ත්‍ර සාරය වූ ගුරු මුෂ්ටිය නමැති සම්ප්‍රදාය මගින් ශාස්ත්‍ර ගරුත්වය මෙන් ම අවිනීතයන් අතට ශාස්ත්‍රය පැමිණීම වළක්වාලීම ද අපේක්ෂා කළ බව පෙනේ.

බෞද්ධ සාහිත්‍යයේ සඳහන් වන පරිදි ගල් විදීමේ ශිල්පියකුගෙන් ගල් විදීම උගත් තරුණයකු එය අත්හදා බැලීමට පසේ බුදුවරයකුට ගලක් විදීමෙන් උන්වහන්සේ පිරිනිවන් පෑමෙන් නුසුදුස්සෙකුට ශාස්ත්‍රය දීමේ අනිටු ප්‍රතිඵලය අනාවරණය වේ. මේ කරුණු අනුව ශාස්ත්‍රයෙහි සුරක්ෂිතතාව, දුර්ජනයන් අතට පත්වීම වැළැක්වීම, ඥානයෙහි පරිරක්ෂණය හා පරම්පරානුයාත සම්ප්‍රේෂණය නිරවද්‍යව සිදුවීම ගුරු මුෂ්ටියේ පරමාර්ථ වූ බව සඳහන් කළ හැකිය.

5. 3. ආයුර්වේද වෛද්‍ය විද්‍යාවේ භාවිත සාහිත්‍ය උපක්‍රම

පාරම්පරික වෛද්‍යාචාර්යවරුන් විසින් තමන්ගේ වෛද්‍ය පරම්පරාවන්හි ආරක්ෂිත වෛද්‍ය ඥානය අත්වෙද පොත් වශයෙන් සංග්‍රහ කිරීම චාරිත්‍රයක් විය. අත් වෙදපොත් වෛද්‍ය පරම්පරාවේ අගනා වස්තුවකි. උදාහරණ වශයෙන් පරම්පරා වෙද පොත, බානගල අත්වෙද පොත, ඇහැළේපොළ අදිකාරම්ගේ අත්වෙද පොත .... ආදී වශයෙන් සඳහන් කළ හැකිය. එවැනි මඟක් ගෙන ඇත්තේ පහත සඳහන් කරුණු මත බව සඳහන් වේ.

(අ). බෙහෙත ප්‍රසිද්ධවීම වැළැක්වීම

(ආ). බෙහෙත අගය කිරීම

(ඇ). පරම්පරාගත ඖෂධ වට්ටෝරු වෙනත් පිරිස් වෙත ලැබීම සීමාකිරීම

(ඈ). ඖෂධ වට්ටෝරු මතකයේ තබා ගැනීම

(ඉ). මිනිසාට අනර්ථකාරී ශාස්ත්‍ර මන්ද බුද්ධිකයන් අතට පත්වීමෙන් සිදුවිය හැකි විනාශයන් වළක්වා ගැනීම ආදී කරුනු විය හැකිය.

ශබ්දකෝෂ විශේෂයක් වන නිඝණ්ඩු වචනාර්ථ දැනගැනීමට ද, වෙදගැට ලිහා ගැනීමට ද, ශාක නාම වටහා ගැනීමට ද විරචිත ය. කවියෙන් කියන ලද බෙහෙත් වට්ටෝරු ව්‍යවහාරයේ පවතී. මේ කවි ප්‍රකාශ වී ඇත්තේ ප්‍රහේලිකා ස්වරූපයෙනි. රහස්‍ය ඖෂධ ශතකය හෙවත් වෙදගැට සියය (සිරිසේන, 2003, පි. 67) සඳහන් එවැනි කවිවලින් ඒ බව තහවුරු වේ.

(අ). සර්ප විෂට නස්‍යයක්

මගුලේ යන්නන්	දකලා
කුඹුරේ මඩ කළල්	තලා
වැස්සට පැලයට	ඉඳලා
පොළොං (නාග) විසට නස්න	කලා

මගුල්කරඳ ඇට මද හා කුඹුරු ඇට මද යන දෙවගය සම සමව ගෙන නර මුත්‍රවලින් අඹරා එයින්ම දියකර නස්‍ය කිරීමෙන් පොළොං (නාග) විෂ සමනය වේ.

(ආ). බබේ රුජාවට බෙහෙතක්

දේසෙන් ගෙනා සුද්දන්ගේ මාළු	ගනූ
මේ රට උපන් වඳ ගැනිගෙ කැවුතු	ගනූ
උඳුවප් මසේ ගෙයි ඉද්දර එල්ල	ගනූ
නුවණ ඇති ගසේ මුල් කොණ කපා	ගනූ

සුදුළුණු, වදකහ, අමුඉඟුරු, මුරුංගා පොතු යන මේ සිව්වගය එක එක තරමට ගෙන කොටා මිරිකා යුෂ පානයෙන් බඩේ පිපුම රිදුම පහවීයයි. මේ බව සඳහන් කර ඇත්තේ හාස්‍ය රසයෙන් යුක්තව ප්‍රහේලිකාවකින් වුවද ප්‍රත්‍යක්ෂ බෙහෙතකි.

මේ ආදි වශයෙන් ආයුර්වේද වෛද්‍ය ශිල්ප ශාස්ත්‍රයෙහි පැවති අචාර්ය මුෂ්ටියෙහි තවත් පැතිකඩක් මොනවට පැහැදිලි වේ. නියම නම සඟවා, ප්‍රහේලිකා ස්වරූපයෙන් රචිත වෙදගැට, දහම් ගැට මාලාව යන ග්‍රන්ථවල පැනෙන වචනවල ව්‍යාංගාර්ථය විමසීමෙන් නිසි අරුත ලැබේ. වෙද ගැට කෘතිවල ඖෂධ නාමය සැඟවීම ආරක්ෂිත උපක්‍රමයකි. බෙහෙත් තේරවිලි ද ඊට සමාන වේ. දඹදෙණි යුගයේ සිට මෙම සාහිත්‍යාංගයන්හි වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි.

5. 4. සූත්‍රපාත (සූත්‍රපාඨ) අධ්‍යාපනය

දේශීය වෛද්‍ය අධ්‍යාපන ක්‍රමයේ දී විශේෂයෙන් සිද්ධායුර්වේද සම්ප්‍රදායේ දී වෛද්‍ය අධ්‍යාපනය පිණිස භාවිත කළ මෙම ක්‍රමවේදය වෛද්‍ය අධ්‍යාපනයේ ආරක්ෂාව සඳහා අනුගමනය කළ උපක්‍රමයක් බවට තර්ක කළ හැකිය. සූත්‍ර පාඨ ක්‍රමය බුද්ධ ධර්මය, ලේඛන කලාව, අධ්‍යාපනය, සංස්කෘත හා මාගධීය භාෂාවල ව්‍යාකරණය ඉගැන්වීමේ දී ද භාවිත කෙරුණු වටිනා ශාස්ත්‍රීය ක්‍රමවේදයකි. බෞද්ධ අධ්‍යාපන ක්‍රමයේ ස්මෘති සහායක ක්‍රමයක් වශයෙන් වනපොත්කරණයේ දී භාවිත වූවක් ද වූ සූත්‍ර පාඨ අධ්‍යයනය මේ අනුව දැනුම සංරක්ෂණ ක්‍රමවේදයකි.

5. 5. බෙහෙත් තුණ්ඩු ලිවීම

ප්‍රවීණ ආයුර්වේද වෙදදුරන් මෙන් ම දේශීය වෛද්‍යවරුන් ද වට්ටෝරුවට අදාළ සම්පූර්ණ බෙහෙත් සීට්ටුව නොලියා කසාය සංග්‍රහයේ චිකිත්සා සූත්‍ර පාඨය පමණක් ලිවීම සම්ප්‍රදායක් වූ අතර රෝගියාට නිර්දේශිත බෙහෙත හා අදාළ රෝගය හඳුනා ගැනීමට අපහසු වන පරිදි විශේෂිත ශෛලියකින් එය ලියන ලදි.

උදාහරණ වශයෙන් අතීතයේ දී සිද්ධායුර්වේද සම්ප්‍රදායට අයත් වෙදදුරන් බෙහෙත් වට්ටෝරුව වංග භාෂාවෙන් ලියා ඇත. ඖෂධ සංයෝජකවරු වංග භාෂාව හා එකී රහස්‍ය තොරතුරු දැන සිටි හෙයින් බෙහෙත් ශාලාවෙන් අදාළ නිර්දේශිත බෙහෙත නිකුත් කළහ. මෙම ක්‍රමය රෝගියා අතට ඖෂධ නාමයන් පත්වීම වැළැක්වීමට භාවිත කළ උපක්‍රමයක් විය හැකි බවට අනුමාන කළ හැකිය.

6. ආයුර්වේද වෛද්‍ය සම්ප්‍රදාය පරිරක්ෂණය සඳහා අනුගමනය කෙරෙන උපාය මාර්ග

දැනුම පරිරක්ෂණය හා සංරක්ෂණය පිණිස අනුගමනය කරන ලද එක් ප්‍රධාන ක්‍රියාමාර්ගයක් හා ක්‍රමවේදයක් ලෙස භාණක සම්ප්‍රදාය විසින් වාචනා මාර්ගයෙන් දැනුම සම්ප්‍රේෂණය කිරීම දැක්විය හැකිය. වාචෝද්ගතව භාණක පරම්පරාවන් විසින් දැනුම සුරක්ෂිතව පවත්වා ගැනීම උදෙසා වනපොත්කරණය හා ගණ සජ්ඣායනය ඉවහල් විය. ස්මෘති ශක්තිය වර්ධනය කරගැනීම පිණිස මතකය ප්‍රගුණ කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වූ හෙයින් භාණක පිරිස ඒකරාශී වී පුනරීක්ෂණ අභ්‍යාස, කටපාඩම් දීම මාර්ගයෙන් හරි වැරදි බැලීම හා නිදොස්කර ගැනීම සිදුවිය.

අපරදිග මෙන් නොව, පෙරදිග රටවල ගුරුකුල හා වෙද පරම්පරා අතර සැඟවී ඇති දැනුම අනාවරණය නොවේ නම්, නව පර්යේෂණ හා නවෝත්පාදනයන්ට බාධා පැමිණේ. පර්යේෂණ පිණිස නව දැනුම (ප්‍රවර්තන දැනුම) මෙන් ම පූර්වකාලීන (අතීත කාලීන) දැනුම

උපයෝගී කරගත යුතුය. මේ තත්ත්වය පිටුදැක ඥාන ප්‍රබෝධයක් හා නව සොයාගැනීම් උදෙසා පහත සඳහන් යෝජනාවලිය ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

(අ). පූර්වකාලීන හෙවත් අතීතාවලෝකන ඥානය විද්යුත් මාධ්‍යයෙන් හා ග්‍රන්ථ මාධ්‍යයෙන් (ලේඛන) මාධ්‍යයෙන් සුරක්ෂිත කිරීම.

(ආ). ජීවමාන වෛද්‍යවරුන් සන්තක ඥානය ඒකරාශී කිරීම, ග්‍රන්ථාරූඪ කිරීම. ප්‍රවර්තන සියලු ග්‍රන්ථ, සුරක්ෂිත කිරීම හා ආරක්ෂා කිරීම.

(ඇ). වෛද්‍ය කෞතුකාගාර, තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන සංවර්ධනය කිරීම. පුස්තකාලය, තොරතුරු (විඥාපන) මධ්‍යස්ථානයක් බවට පත් කිරීම.

(ඈ). තත්කාලීනව ප්‍රභවය වන සාහිත්‍යය සංරක්ෂණය කිරීම. පුස්තකාලය, පරිරක්ෂණ මධ්‍යස්ථානය බවට පත්විය යුතුය.

(ඉ). අභාවයට යන ජනශ්‍රැතිය, ජන සාහිත්‍යය, ගැමි ගී හා වාචෝද්ගත දැනුම පරිරක්ෂණය හා ඒ දැනුම අතුරුදන් වීමට ඉඩ නොදීම. ජන විඥානය හඳුනාගෙන ජනශ්‍රැති පර්යේෂණ/අධ්‍යයන පැවැත්වීම.

(ඊ). ජනශ්‍රැති අංශයක්, දේශීය දැනුම් ඒකකයක්, වෛද්‍ය පරම්පරා හා ජීවන චරිතාපදාන අංශයක්, අෂ්ටාංග ආයුර්වේදයට අයත් විෂය ක්ෂේත්‍රයන්ට අදාළ ආදර්ශ ආකෘති/මාදිලි/නියැදි/යන්ත්‍රෝපකරණ, උපාංග, චිත්‍ර, මූර්ති, පෝස්ටර් හා ඓතිහාසික මූලාශ්‍ර අධ්‍යයනය පිණිස ඒකකයක් හා විශේෂ එකතුවක් සැලසුම් කිරීම.

(උ). ජනශ්‍රැති අධ්‍යයනය, දේශීය ඥානය හැදෑරීම, ජන වෛද්‍යය, සම්ප්‍රදායික දැනුම ඉගැන්වීම, විෂය මාලාවට ඇතුළත් කිරීම.

(ඌ). ආයුර්වේද වෛද්‍ය විද්‍යාවට අදාළ වන ඡායා සාහිත්‍යය පුස්තකාලයන්හි සංරක්ෂණය කිරීම.

ආශ්‍රේය

අභයසුන්දර ඩබ්. (1963). *සංගීත සංහිතා* (පි. 1041). කොළඹ: ගුණසේන.

අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව. (2002). *පාඨශාලීය සද්ධර්ම කෝෂය* (පි. 100). බත්තරමුල්ල.

ආනන්ද මෛත්‍රෙය හිමි, බී. (1976). *දීඝ නිකාය ද්විතීය භාගය, මහ වර්ගය මහා පරිනිර්වාණ සූත්‍රය* (පි. 159). දෙහිවල: බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය.

බුද්ධදත්ත හිමි, පී. (1998). *පාලි-සිංහල අකාරාදිය.* දෙහිවල: බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය.

චන්දවිමල හිමි, ආර්. (2016). *අභිධර්ම මාර්ගය* (පි. 81).පොකුණුවිටඃ ශ්‍රී ඥානවිමල හිමි ග්‍රන්ථ සංරක්ෂණ භාරය.

දිසානායක, **එම්.** (2001). *නර්තන වාක් කෝෂය* (පි. 431). කොළඹඃ ගොඩගේ.

ජයවර්ධන, **එස්.** (2002). *සිංහල ඉංග්‍රීසි ශබ්දකෝෂය* (පි. 88). කොළඹඃ ගොඩගේ.

එඩ්මන්ඩ්, කේ. බී. ඒ. (2007). *මහා සිංහල සාහිත්‍ය ශබ්දකෝෂය* (පි. 117). *ප්‍රථම භාගය.* කොළඹඃ ගොඩගේ

කුමාරසිංහ, **වී.** (1991). *චරක සංහිතාව* (පි. 917). නුගේගොඩඃ සීමාසහිත දීපානී (පෞද්ගලික).

සිරිසේන, **එම්**. ආර්. (2003). *රහස්‍ය ඖෂධ ශතකය හෙවත් වෙද ගැට සියය* (පි. 67). කොළඹඃ ගොඩගේ.

සිරි සුමංගල හිමි, **එම්**. (1965).*පාලි සිංහල ශබ්දකෝෂය* (පි. 105). කොළඹ: ගුණසේන.

සෝරත හිමි, ඩබ්. (1999) *ශ්‍රී සුමඞ්ගල ශබ්දකෝෂය (සිංහල - සිංහලාර්ථ), ප්‍රථම භාගය, (අ-න්‍ය)* (පි. 125). කොළඹඃ ගොඩගේ.

Williams, M. (1981). *Sanskrit English Dictionary* (p. 359). New Delhi: Narendra Prakash Jain.

විජයතුංග,**එච්**. (2005). *ගුණසේන මහා සිංහල ශබ්දකෝෂය* (පි. 688 හා 1979). කොළඹඃ ඇම්. ඩී. ගුණසේන.

Open access repositories: a global perspective with an emphasis on Library and Information Science subject

Thivya Janen
Assistant Librarian
Library, University of Jaffna

Kupeshan Rathinakumar
Assistant Librarian
Library, University of Jaffna
kupeshan@gmail.com

Abstract

Directory of Open Access Repositories (DOAR) is an authoritative directory of academic open access repositories. It provides a quality-assured listing of open access repositories around the world. DOAR harvest and assign metadata to allow categorisation and analyse to assist the wider use and exploitation of repositories.This paper highlights the growth and development of open access repositories on Library and Information Science (LIS) subject area handled by various organizations which were registered underDOAR database. The study explores various aspects of open repositories and tries to present their overall development with respect to (LIS). Also it provides a detail description of repositories in terms of continent, country, organizations, software, repository types, repository operations, operational status, most frequent content type, frequent language and growth of the open DOAR database with respect to LIS subject area. The result shows that European continent maintain large number of repositories for LIS, within this continent, United States has high number of repositories. Journal articles and thesis and dissertation are the highly used content type among all countries, also most of the repositories hold multi content type. DSpace (42.6%) and E-Print are the widely used software to develop repositories.English was the most frequently used language for the open access repositories. This study shows status of LIS subject repositories all around the world and its awareness among the LIS organization to develop repositories for the different kind of users.

Key words: Institutional repositories, Open Access Repositories, Library and Information Science.

Introduction

Repositories and their relationship with the Open Access (OA) movement constitute a new trend in scholarly communication worldwide. The need for even wider access to scientific data with the objective of democratizing the dissemination of research results and the cost, especially, of scientific journals, coupled with the reduced library budgets, has given rise to a strong movement that aims at free online access to digital materials for all. Universities and research institutions throughout the world are investigating, piloting, and developing systems for building collections of digital resources and learning materials in the shape of open access repositories (Arunachalam, 2008). An OA repository is more than a simple document storage, as it uses metadata to enable the users to find suitable materials. Many universities and colleges world over have initiated projects to develop repositories that will enable faculty and researchers to upload and download scholarly literature and use them to share resources with each other either within the institution or across the region, or more widely still. Sharing materials in this way may lead to an improved quality of teaching and research, the sharing of good practice, greater consistency, and an enhanced sense of community (Barker, James, & Knight, 2004).

DOAR is an authoritative directory of academic open access repositories. DOAR provides a quality-assured listing of open access repositories around the world. It provides number of different lists of repositories and open access archives, but no single comprehensive or authoritative list which recorded the range of academic open access repositories. DOAR is primarily a service to enhance and support the academic and research activities of the global community. DOAR maintains a comprehensive and authoritative list of institutional and subject-based repositories.

Jacso (2006) explains that the OARs are beneficial for all the stakeholders, including publishers, editors and authors as they can substantially increase their impact and the impact factor for the source journals. Johnsen (2002) states that OARs are a practical, cost effective, and strategic means for institutions to build partnerships with their faculty to advance scholarly communication. Chan (2004) opines that OARs facilitate more

timely and open access to research and scholarship and maximize the potential research impact of archived publications. According to Chan and Kursop (2005), OARs provide an exciting opportunity for scientific community in developing countries to make their research output public, as they can take advantage of servers anywhere in the world. Banks (2006) argues that OARs represent an exciting possibility for both the preservation and retrieval of grey literature. Lynch & Lippincott (2005) shared their findings of a survey in USA which reveals that 40% of respondent institutes have some type of OARs operating and that 88% of those who do not yet have a repository, have plans working towards OARs or participation in some form of a consortia repository system.

Above literature states that the important of OA movement and the development of OARsaround the world. This enable me to find out the OARs around the world and how OARs are developed. Through this study we try to find out the status of OARs in LIS around the world.

.**Objectives**

- To explore the geographic contributions to LIS open access repositories.
- To identify the various types of OARs in LIS subject.
- To determine various software used for creation of LIS OARs.
- To identify the core content types in OARs in LIS
- To determine language diversity for LIS in Open Access Repositories.
- To identify the overall growth of OARs in Library and Information Science

3. METHODOLOGY

DOAR was selected as the source directory for tracing the development of OARs from different perspectives, because it contains the summary of OARs around the world. DOAR categorises the repositories with subject categories, country, continent, organization and etc.A total of 129 repositories were identified under LIS from open DOAR on 26th January 2018. All the repositories were thoroughly examined and analysed for the necessary information as per the objective of the study.

4. LIMITATIONS

The OpenDOAR service provides a quality-assured listing of open access repositories around the world. OpenDOAR maintains a comprehensive and authoritative list of institutional and subject-based repositories. OpenDOAR has opted to collect and provide information solely on sites that wholly embrace the concept of open access to full text resources. Thus, sites where any form of access control prevent immediate access are not included. Likewise, sites that consist of metadata records only are not included.

5. FINDINGS AND DISCUSSION

5.1. Geographical Distribution of Repositories

According to Table 1, most of the continents are maintaining OARs. However, among major continents, Europe, contributes 63 repositories (48.8%) followed by Asia which emerges the second largest contribution with 26 repositories (20.2%) and North America contributes with 19 repositories (14.7%).Africa maintain 10 repositories (7.8%), South America6 repositories (4.7%) ,and Australia 4 repositories (3.1%) repositories in LIS discipline.

Table 1: Distribution of Repositories by Continent

	Continent	**No. of repositories**	**Percentage (%)**
	Europe	63	48.8
	Asia	26	20.2
	North America	19	14.7
	Africa	10	7.8
	South America	6	4.7
	Australia	4	3.1
	Carribean	1	0.8
	Total	**129**	

5.2. Distribution of Repositories by Country

Figure 1 shows that United States maintains the highest number of repositories 14 (10.9%), followed by the United Kingdom with 13 (10.1%), Germany repositories at 9 (7%), Croatia has 6 (4.7 %) of institutional repositories, India 5 (3.9 %) and France has 5 (3.9%)with Open DOAR respectively.

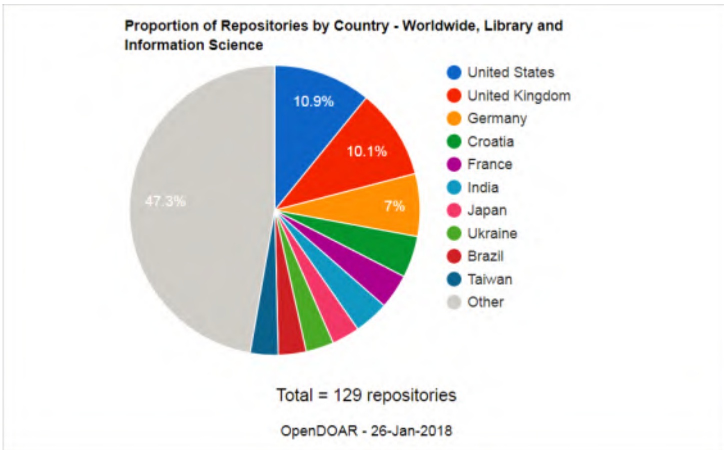

Figure 1: Proportion of repositories by country in Open DOAR

5.3. Core Content types

Traditional archives and repositories preserve various types of materials depending upon the type and policy of the repository, and the same is true about e-repositories. Figure 3 shows the types of core contents currently stored in OARs for LIS subject area. Open DOAR provides a comprehensive insight of content types of all repositories. Most institutions maintain multi content types for their institutional repositories.

The majority of repositories holds Journal articles (92) thesis and dissertation (78), and conference and workshop paper (64). The content types which were seen least are unpublished reports and working papers (49), books chapters and sections (47), multimedia and audio visual materials (27) and bibliographic reference (22).

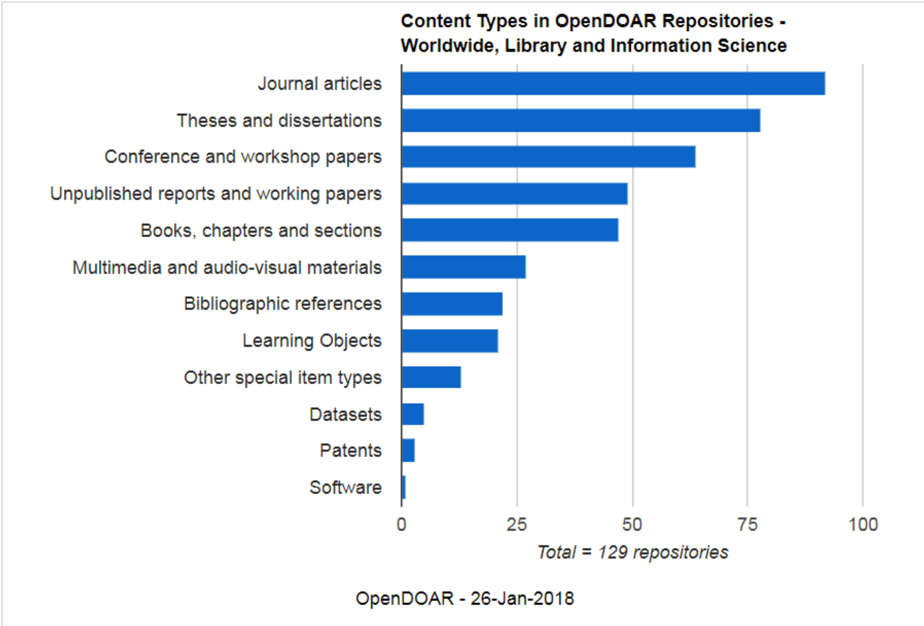

Figure 2: Proportion of repositories by content type in Open DOAR

5.4. Type of software used to create OARs

There are many open access repository software available on the Internet with a range of features and capabilities that could use for repositories. Different software were used for digital preservation, DSpace was the most popular software among OARs with 55 (42.6%), EPrint 23 (17.8%), unknown 9 (7%), digital commons 7 (5.4%), OPUS 5 (3.9%) and others 23.3%.

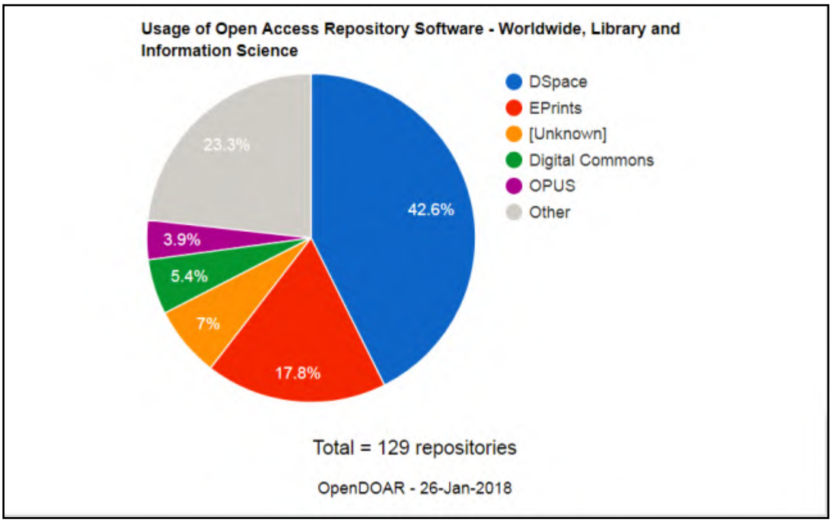

Figure 3: Software used to create OARs

5.5 Repository Type

There are four types of repositories available in open access mode. This study has categorized them by repository type, out of total of 129 repositories, 107 (82.9%) are institutional, 15(11.6%) are disciplinary, 4 (3 %) are governmental and 3 (2.3%) aggregated are in nature.

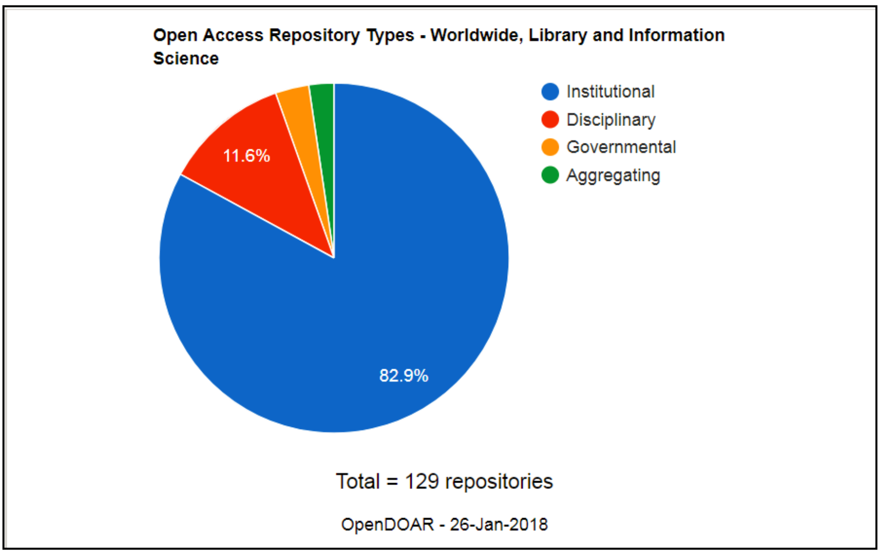

Figure 4: Open Access Repository Type.

5.6. Subject archived by Repositories

Figure 5 shows that most of the institutions effectively hold all subjects in their repositories globally. It was found that Multidisciplinary repositories are highest in number of institutions. Large number of subject diversity was found in OARs worldwide.

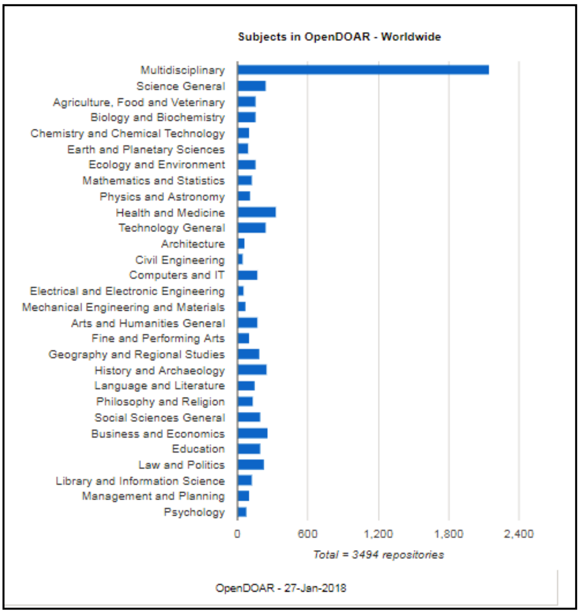

Figure 5: Subject in Open DOAR

5.7 Language Diversity

Figure 6 shows that a large number of repositories use more than one language as an interface. Some institutions used their regional language documents for repositories. It was found that English language was used by most of the institutions in the world to maintain their repositories for Library and information science subject.

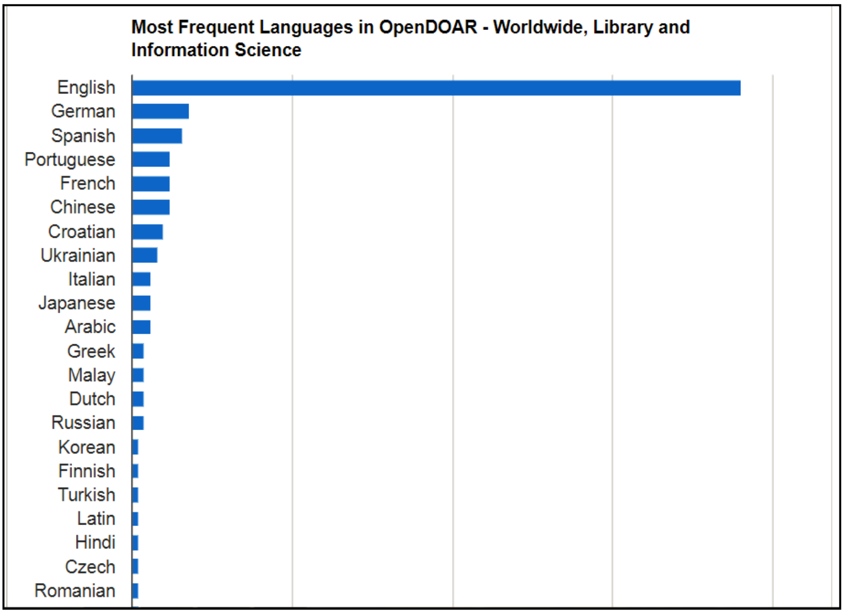

Figure 7: Frequent languages in Open DOAR

5.8 Growth of open DOAR for LIS

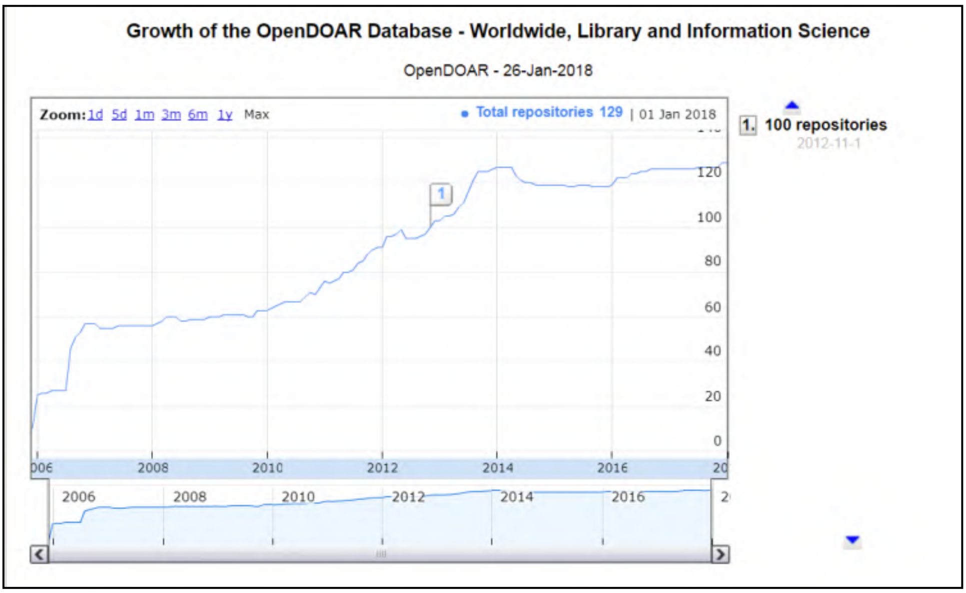

Figure 8: Growth of open DOAR –Library and Information science

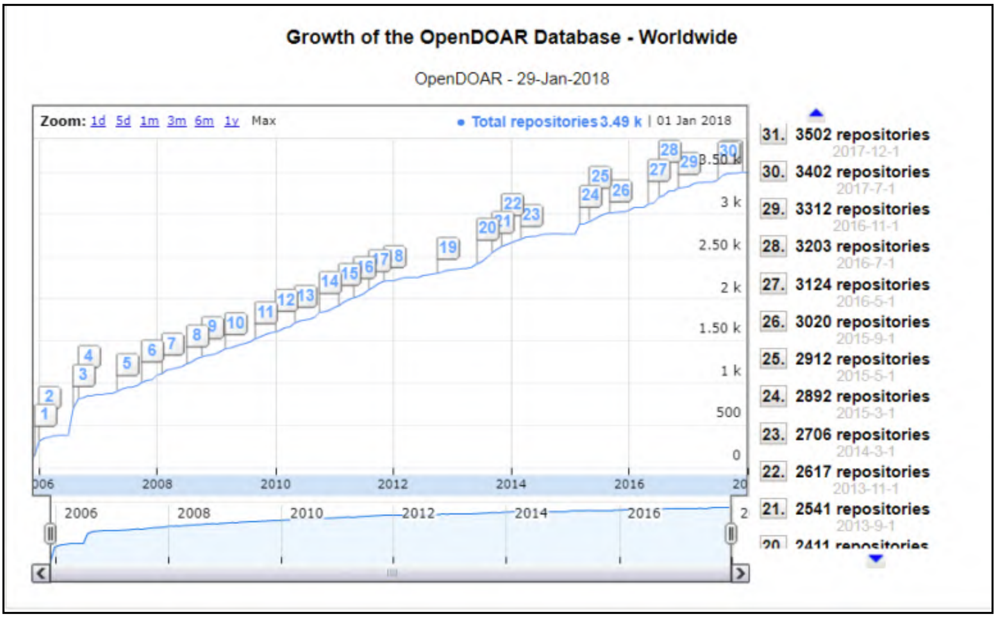

Figure 9: Growth of the open DOAR –All subject area

Figure 9 shows the changing size of the open DOAR database over time. The shape of the chart in 2006 reflects the work of Open DOAR rather than the growth of the number of actual repositories. The chart represents the true growth in the number of repositories from 2007 onwards. The database shrank slightly at the beginning of 2012 as a result of quality control exercise that revealed a number of non- functioning repositories. Library and Information Science repositories reached the collection around 100 in 2012 and there was a peak in 2014.

6. CONCLUSION

Institutional repositories are being recognized as essential in the digital world especially the OARs are going to set new standards for information sharing and management. This evidence is based on the continuous growth of OARs around the world. However, this growth is more prevalent in developed and western countries. Most of the repositories were developed by the academic institutions who used DSpace

software. The trend of settingup worldwide OARs for LIS are inevitable and needed to encourage as well. Also every reason to surpass, given the strong ICT background and growing of quality academic and research institutions with high research output. Institutional repositories in Open DOAR for library and information science, majority of institutions used open access repository type for institutional repository, majority of institutions used English language for their repositories and journal articles content and Theses and Dissertations types were used by more than 100 institutions,Most of the institutions used the DSpace repository software, followed by the Eprints? repository software for library science repository. Since Sri Lanka doesn't have any initiative in OAR in LIS, we should take an effort to develop an open access repository in Library and Information Science subject for the benefit of professionals, researchers, academics and students.

REFERENCES

Amsaveni, N., & Ramesh, K. (2016). Status of Open Access Repositories in Asia: A Quanitative Study. *In International Conference on Re-Engineering of Library Resources and Services: Challenges and Opportunities* (pp. 671- 678). Annamalai University.

Amsaveni, N., Manjula, M., & Manikandan, M. (2014). Institutional Repositories with Special reference to BDU news paper clippings. In *Two day National conference on Integrating ICT in Academic Libraries: making a difference in Knowledge age*. Gulbarga University. Retrieved from http://14.139.186.108/jspui/handle/123456789/5788

Arunachalam, S. (2008). Open access to scientific knowledge. *DESIDOC Journal of Library and Information Technology*, 28(1), 7-14.

Banks, M. A. (2006). Towards a continuum of scholarship: the eventual collapse of the distinction between grey and non-grey literature. *Publishing Research Quarterly*, 22(1), 4-11. Retrieved from http://eprints.rclis.org/7287/1/GL7Paper_Final.pdf

Barker, E., James, H., & Knight, G. (2004). *Long-Term Retention and Reuse of E-Learning Objects and Materials*, report commissioned by the JISC. Retrieved October 14, 2008 from www.jisc.ac.uk/uploaded_documents/LTR_study_v1-4.doc

Chan, D., Kwok, C., & Yip, S. (2005). Changing roles of reference librarians: the case of the HKUST Institutional Repository. *Reference Services Review*, 33(3), 268-282. doi: 10.1108/00907320510611302

Chan, L. (2004). Supporting and Enhancing Scholarship in the Digital Age: The Role of Open Access Institutional Repository. Canadian Journal Of Communication, 29(3). doi: 10.22230/cjc.2004v29n3a1455

Chan, L., & Costa, S. (2005). Participation in the global knowledge commons. New Library World, 106(3/4), 141-163. doi: 10.1108/03074800510587354

Crow, R. (2002). *The Case for Institutional Repositories: A SPARC Position Paper*. Washington: The Scholarly Publishing & Academic Resources Coalition. Retrieved from https://ils.unc.edu/courses/2014_fall/inls690_109/Readings/Crow2002-CaseforInstitutionalRepositoriesSPARCPaper.pdf

Graham, J., Latham Skaggs, B., & Weatherford Stevens, K. (2005). Digitizing a gap: a state-wide institutional repository project. Reference Services Review, 33(3), 337-345. doi: 10.1108/00907320510611366

Jacso, P. (2006). Open access to scholarly full-text documents. *Online Information Review, 30*(5), 587-594. doi.org/10.1108/14684520610706442

Johnson, R. (2002). Institutional repositories: Partnering with faculty to enhance scholarly communication. *D-Lib Magazine,* (8(11). Retrieved from http://www.dlib.org/dlib/november02/johnson/11johnson.html

Lynch, C. A. (2003). Institutional Repositories: Essential Infrastructure for Scholarship in the Digital Age. *ARL Bimonthly Report* 226:1–7. Retrieved from http://old.arl.org/resources/pubs/br/br226/br226ir~print.shtml

Lynch, C. A. & Lippincott, J. K. (2005). Institutional repository deployment in the United States as of early 2005. *D-lib Magazine*, *11*(9). Retrieved from http://www.dlib.org/dlib/september05/lynch/09lynch.html

Wani, Z. A.,Sumeer, G., & Rah, J. A. (2009). Open access repositories: A global perspective with an emphasis on Asia. *Chinese Librarianship: an International Electronic Journal*, 29. Retrieved from http://www.white-clouds.com/iclc/cliej/cl27WGR.pdf

දේශපාලන සමාජානුයෝජනය සඳහා සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිවල බලපෑම

ඩබ්. එම්. සරසි ඡායා බණ්ඩාර
තාවකාලික කථිකාචාර්ය
දේශපාලන විද්‍යා අධ්‍යයන අංශය
කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය
sarasichaya1@gmail.com

මිනිසා උපතින්ම දේශපාලන සත්ත්වයකු බව ප්ලේටෝ, ඇරිස්ටෝටල් ආදී දේශපාලන චින්තකයෝ පෙන්වා දුන්හ. ඒ අනුව මිනිසා උපතේ සිට මරණය දක්වාම දේශපාලනය සඳහා අඩු වැඩි වශයෙන් යොමු වේ. මිනිසුන් තමන් ජීවත්වන දේශපාලන ක්‍රමයට අනුගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය දේශපාලන සමාජානුයෝජනයයි. කුඩා කල පවුල තුළ සිට දේශපාලනය සඳහා යොමු වන අතර එහිදී වර්තමානයේ බලපෑම් කරන ප්‍රධාන සාධකයක් ලෙස සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි හඳුනාගත හැක. මිනිසා තමන් ජීවත්වන දේශපාලන සමාජ ක්‍රමයට අනුව සමාජගත කිරීමේ ක්‍රියාවලියේදී මුහුණු පොත හෙවත් ෆේස්බුක් ආදී සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිවල බලපෑමක් තිබේද නැද්ද යන්න අධ්‍යයනය කිරීම මෙහි අධ්‍යයන ගැටලුවයි. එහිදී දේශපාලන සමාජගත ක්‍රියාවලිය සඳහා සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි බලපාන ආකාරය හඳුනා ගැනීම මෙහි අධ්‍යයන ප්‍රස්තුතය වේ. වත්මන් සමාජයේ භාවිත වන මුහුණු පොත හෙවත් ෆේස්බුක්, ට්විටර්, යූටියුබ් ආදී සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි රාශියකි. මෙම අධ්‍යයනයට සියලු සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි යොදා ගැනීමට නොහැකි බැවින් මුහුණු පොත හෙවත් ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය පමණක් යොදාගෙන ඇත. මෙම අධ්‍යයනය ප්‍රාථමික දත්ත හා ද්විතියික දත්ත මත සකස් වූ අතර ප්‍රාථමික දත්ත සහ තොරතුරු ලබා ගැනීමේදී ප්‍රශ්නාවලි ක්‍රමය උපයෝගි කර ගැනිණි. පර්යේෂණයේ ප්‍රමාණාත්මක දත්ත සරල සංඛ්‍යානමය විධික්‍රම ඔස්සේද ගුණාත්මක දත්ත විස්තරාත්මක ක්‍රමය ඔස්සේ ද විශ්ලේෂණය කරන ලදී. නූතන සමාජ ක්‍රමය තුළ තරුණ ජනගහනය භාවිත කරන ජනමාධ්‍ය අතර අන්තර්ජාලය ප්‍රමුඛස්ථානයක් ගනී. එහිදී සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි සම්බන්ධයෙන් ඔවුන් වැඩි උනන්දුවක් දක්වනු ලබන අතරම මුහුණු පොත හෙවත් ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවියට වැඩි ඉඩකඩක් හිමි වී තිබේ. ඒ අනුව මුහුණු පොත හෙවත් ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය හරහා ප්‍රකාශ වන දේශපාලන තොරතුරු සත්‍ය හෝ අසත්‍ය වුවත් ඒ හරහා මිනිස් ආකල්ප, විශ්වාස, චර්යාවන් ගොඩනගමින් මිනිසා දේශපාලන වශයෙන් සමාජගත වීම සඳහා ප්‍රබල බලපෑමක් සිදු කරන බව මෙම අධ්‍යයනයේ නිගමනයයි.

මුඛ්‍ය පද: *දේශපාලන සමාජානුයෝජනය, සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි, ෆේස්බුක්*

1.0 හැඳින්වීම

දේශපාලන සමාජානුයෝජනය යන්න මිනිසාගේ උපතේ සිට මරණය දක්වාම දීර්ඝ කාලීනව නොකඩවා සිදුවන ක්‍රියාදාමයකි. එහිදී මිනිසුන් දේශපාලන සමාජානුයෝජන ක්‍රියාදාමයට ගෙන යනු ලබන සමාජානුයෝජන කාරක රාශියක් පවතියි. පවුලෙන් ආරම්භ වන එය පාසල, මිත්‍ර සමූහ, ජනමාධ්‍ය ආදි සමාජානුයෝජන කාරක හරහා නොනවතින ක්‍රියාවලියක් ලෙස ගලා යයි. ජනමාධ්‍ය සමාජානුයෝජනය සඳහා ප්‍රධාන භූමිකාවක් ඉටු කරන අතර නව මාධ්‍යයක් ලෙස සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි බිහි වීමත් සමඟ දේශපාලන සමාජානුයෝජනය ක්‍රියාවලිය වේගවත් විය. නූතන තාක්ෂණය, තොරතුරු දැන ගැනීමේ වේගවත් බව, සමාජශීලීභාවය ආදි කරුණු අනුව සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි භාවිතය ඉහළ ගොස් ඇති අතර එහිදී ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය ප්‍රබල වේ. සමාජ ජාල මාධ්‍ය ආරම්භ වීම සිදු වූයේ මුහුණු පොත හෙවත් ෆේස්බුක් 2004 දීත්, යූටියුබ් 2005 දීත්, ක්ෂුද්‍ර පණිවිඩ හුවමාරුවක් ලෙස ට්විටර් 2006 දීත්, අප අතරට පැමිණීමත් සමඟය (ගුණවර්ධන, 2016). මෙලෙස ජනමාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රය තුළ නව මාධ්‍ය බිහි වීම හේතු කොටගෙන තොරතුරු හා අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහසට පුළුල් ඉඩකඩක් විවර වීම සුවිශේෂී කරුණකි.

"ස්වයං වාරණය සිය ලකුණ කරගත් කොළඹ සිට කතා කරන එනම් ආසන්න ගොදුරක් ලෙස සැලකෙන අධිපතිවාදී ජනමාධ්‍ය භාවිතයට එල්ලවන අභියෝගයක් අද ඇතොත් එය දැකිය හැක්කේ සිංහල බසින් ලියවෙන අන්තර්ජාලය තුළය. එනම් මූලික වශයෙන් පුවත් වෙබ් අඩවි සිංහල බ්ලොග්කරුවන්, ඊමේල්, පත්‍රිකා සහ මුහුණුපොත වැනි අන්තර්ජාල සමාජ ජාලයන්ගෙනි" (දේශප්‍රිය, 2012: 97). වෙබ් අඩවි සහ බ්ලොග් අඩවි ශීඝ්‍ර ලෙස ජනතාවගේ තොරතුරු හුවමාරු කරන මධ්‍යස්ථාන වී අවසන්ය. මේ අනුව අන්තර්ජාලය තුළ වෙබ් අඩවි පාඨකයා ද මාධ්‍යවේදියකු බවට පත් වේ. සාම්ප්‍රදායික ජනමාධ්‍ය මෙන් නොව සාමාන්‍යයෙන් සෑම අදහසකට හා පුවතකට සිය අදහස් දැක්වීමට අන්තර්ජාලය තුළ වෙබ් අඩවි අවස්ථාව සැලසෙයි. පුවත්පත්, ගුවන් විදුලිය හා රූපවාහිනී නිෂ්පාදන මෙවැනි වෙබ් අඩවියක එකට එක් කිරීමට ඇති හැකියාව මෙහිදී සුවිශේෂීය. ජනමාධ්‍ය යනු කාලය හා අවකාශය අතර පවතින අනවරත අරගලයකි. මේ ප්‍රපංච දෙකම ක්ෂණිකව වේගවත්ව ජය ගැනීම සඳහා නූතන මාධ්‍ය මෙවලම්වලට ඇත්තේ ඉතා ඉහළ ශක්‍යතාවකි (වෙදමුල්ල, 2012: 142).

ජනමත ගොඩනැගීමට ද, මතවාද බලාත්මක කිරීමට ද, සමාජීය ජාලවල කාර්යභාරය උදාහරණයක් ලෙස ගත හැකිය. පිරිවැයක් වැය නොකොට පණිවිඩ ප්‍රචාරය කිරීමට ද සමාජීය වෙබ් අඩවිවලට ඇති හැකියාව ප්‍රමුඛය. එසේම නිශ්චිත ග්‍රාහක පිරිසක් ඉලක්ක කොටගෙන පණිවිඩ ඉදිරිපත් කිරීමට හැකිවීම ද වාසියකි (වලේබොඩ, 2013: 35). ශ්‍රී ලංකාවේ කැපී පෙනෙන සමාජ ජාල වෙබ් අඩවිය වන්නේ ෆේස්බුක් වෙබ් අඩවියයි. මිලියන 1.5 කට වැඩි ප්‍රමාණයකට ෆේස්බුක් ගිණුම් පවතින බව අනාවරණය කරගෙන තිබේ (පැස්කුවෙල්, 2013: 171). මේ අනුව ශ්‍රී

ලංකාවේ සමාජ ජාල වෙබ් අඩවි දේශපාලනික වශයෙන් සමාජානුයෝජන ක්‍රියාවලිය තුළ විශාල කාර්යයක් සිදු කිරීමට සමත් වේ.

සමාජ ජාල වෙබ් අඩවි නව මාධ්‍යයක් ලෙස වර්තමානයේ දේශපාලනය තුළ මිනිසුන්ගේ විශ්වාස, ආකල්ප, චර්යාව ගොඩ නැංවීමට ප්‍රබල දායකත්වයක් ලබා දී ඇත. උදාහරණයක් ලෙස දක්වුවහොත් යහපාලන මැතිවරණ පණිවිඩ සමාජගත කිරීමට ප්‍රබලව දායක වූයේ ස්වේච්ඡාවෙන් පෙරට ආ ඩිජිටල් හැකියාවන් තිබූ නිර්මාණශීලී තරුණ තරුණියන් පිරිසකි. එයට හේතුව වූයේ පුවත්පත්, ගුවන් විදුලිය, රූපවාහිනිය වැනි මාධ්‍යයට වඩා වැඩි ඉඩ කඩක් සමාජීය ජාල මාධ්‍ය හරහා ලැබීමත් එහි පවතින වාසි සහගත තත්ත්වය. ඒ අනුව 2015 වන විට මැතිවරණය තුළ මිනිස් ජන මතය ආකල්ප ගොඩ නැංවීම සඳහා ෆේස්බුක් ප්‍රමුඛ අන්තර්ජාලය ඔස්සේ විශාල ප්‍රචාරණයක් සිදු කළ අතර මෙරට තරුණ ප්‍රජාවගේ චින්තනයට බලපෑම් කිරීමට සමත් විය. එමගින් එතෙක් පැවති සමාජ හා දේශපාලන වාතාවරණය පෙරළියකට ලක් කරමින් මෙරට තුළ නව දේශපාලන සංස්කෘතියකට අවකාශ විවර විය.

1.1 අධ්‍යයන ගැටලුව

දේශපාලන සමාජානුයෝජනය සඳහා සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිවල බලපෑමක් තිබේ ද නැද්ද යන්න හඳුනා ගැනීම මෙම අධ්‍යයනයේ ගැටලුවයි.

1.2 අධ්‍යයන අරමුණ

- සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි හරහා මිනිස් ආකල්ප විශ්වාස හා මහජන මතය කෙරෙහි සිදුවන බලපෑම අධ්‍යයනය කිරීම
- සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවියේ තොරතුරුවල සත්‍ය අසත්‍යභාවය ගොඩනැගීම
- සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය හරහා සිදුවන දේශපාලන සමාජානුයෝජනයේ යහපත් අයහපත්භාවය හඳුනා ගැනීම

1.3 අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය

ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික දත්ත යොදා ගනිමින් මිනිසුන් දේශපාලන සමාජගත ක්‍රියාවලියට අනුගත වීම සඳහා සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිවල බලපෑම අධ්‍යයනය කිරීම සිදු කරයි. ප්‍රාථමික දත්ත තරුණ පිරිසට ප්‍රශ්නාවලියක් ලබා දීමෙන් ලබා ගනු ලැබේ. ද්විතීයික දත්ත ලබා ගැනීම සඳහා පොත් පත්, වර්තා, අන්තර්ජාල ලිපි ලේඛන, පුවත්පත් ලිපි මෙන්ම වෙබ් අඩවි භාවිත කිරීම සිදු වේ. පර්යේෂණයේ ප්‍රමාණාත්මක දත්ත සංඛ්‍යානමය (SPSS) විධික්‍රම ඔස්සේ ද ගුණාත්මක දත්ත විස්තරාත්මක ක්‍රමය ඔස්සේ ද විශ්ලේෂණය කරන ලදී.

1.4 අධ්‍යයන සීමා

ශ්‍රී ලංකාවේ භාවිත වන මුහුණු පොත හෙවත් ෆේස්බුක් වෙබ් අඩවිය මෙන්ම ට්විටර්, යූටියුබ් ආදී සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි කිහිපයක් වේ. දේශපාලන සමාජානුයෝජනය සඳහා සමාජීය ජාල

වෙබ් අඩවිවල බලපෑම අධ්‍යයනය කිරීමට මුහුණු පොත හෙවත් ෆේස්බුක් වෙබ් අඩවිය පමණක් යොදා ගනු ලැබේ. අධ්‍යයන ප්‍රදේශය ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින විශ්වවිද්‍යාල අතුරින් විශ්වවිද්‍යාල දෙකක් වන කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය සහ කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය තෝරා ගෙන ඇත. කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයෙන් 50 දෙනෙකු ද කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයෙන් 50 දෙනෙකු ද වශයෙන් සිය දෙනෙකු නියදිය ලෙස තෝරා ගෙන ඇත.

2.0 දේශපාලන සමාජානුයෝජනය

මිනිසා උපතින්ම දේශපාලනය කෙරෙහි උනන්දුවක් දක්වයි. ඒ අනුව පුද්ගලයා උපතේ සිට තමන් දේශපාලන සමාජ ක්‍රමයට හුරුවීම සිදු වේ. මෙලෙස දේශපාලන සමාජ ක්‍රමයට හුරුවීම දේශපාලන සමාජානුයෝජනයයි. පවුලෙහි උපත ලබන පුද්ගලයාගේ දේශපාලන සමාජානුයෝජනය පවුලෙන් ආරම්භ වී ඔහු දේශපාලන සත්ත්වයකු බවට පත් වේ. පාසල හරහා විධිමත් ලෙස දේශපාලන සමාජානුයෝජනයට යොමුවන අතර ඒ අනුව මිත්‍ර සමූහ, ජන මාධ්‍ය, දේශපාලන පක්ෂ, බලපෑම් කණ්ඩායම් මෙන්ම රැකියා ස්ථානය, වෘත්තීය සමිති ආදි සමාජානුයෝජන කාරක පුද්ගලයා දේශපාලන සමාජානුයෝජනයට හුරු කරවයි. මේ අනුව පවුල තුළ මූලිකවම දේශපාලන ජීවිතයක් ගොඩනගන අතර පාසල හරහා එය තව දුරටත් ශක්තිමත් වෙයි. මිත්‍ර සමූහ, දේශපාලන පක්ෂ, ජන මාධ්‍ය, බලපෑම් කණ්ඩායම් ආදිය පුද්ගලයාට ප්‍රායෝගිකවම දේශපාලන සමාජානුයෝජනයට දායක වීමට හේතු වේ. මේ අනුව පුද්ගලයා උපතේ සිට මරණය දක්වාම දේශපාලනය සඳහා යම් හෝ ආකාරයකින් උනන්දු වෙමින් අඛණ්ඩ ක්‍රියාවලියක නිරත වන බව හඳුනාගත හැකිය.

පුද්ගලයකු දේශපාලනික වශයෙන් යහපත් පුද්ගලයකු වීමට, ක්‍රියාකාරී පුද්ගලයකු වීමට මෙන්ම ක්‍රියාකාරී පුද්ගලයකු ලෙස දේශපාලන ජීවිතයට අවතීර්ණ වීම සඳහාද දේශපාලන සමාජානුයෝජනය දායක වේ. මෙලෙස සෑම අයෙකුම දේශපාලන සමාජානුයෝජනය ක්‍රියාවලියට සම්බන්ධ වීම සිදු වේ. සංස්කෘතික විවිධත්වය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයට සහ දේශපාලන සංස්කෘතියට ඍජු ලෙස බලපායි. එය මැනවින් අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා පුද්ගලයාගේ දේශපාලන විශ්වාස, ආකල්ප සහ චර්යාවන් අධ්‍යයනය කිරීම වැදගත්ය. මේ අනුව දේශපාලන සමාජානුයෝජනය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා ලෝක දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයේ පදනම සකස් විය.

යම් පුද්ගලයකු විසින් දේශපාලන ක්‍රමයක උපත ලද පසු එකී ක්‍රමයට අනුගත වීමේ සමස්ත ක්‍රියාවලිය ලෙස දේශපාලන සමාජානුයෝජනය දැක්විය හැකිය (හඳරාගම, 2013). තමන් උපදින දේශපාලන සමාජයට අනුව හැඩ ගැසීම මෙයින් අදහස් වේ. ආමන්ඩ් සහ පවෙල් (Almand and Pawell) දේශපාලන සමාජානුයෝජනය යන්න නිර්වචනය කරන්නේ දේශපාලන සමාජානුයෝජනය යනු දේශපාලන සංස්කෘතීන් පවත්වාගෙන යන සහ වෙනස් කරනු ලබන ක්‍රියාවලියකි (ප්‍රියන්ත, 2004) යනුවෙනි. එහිදී දේශපාලන සංස්කෘතිය වශයෙන් අදහස් වන්නේ දේශපාලන ක්‍රමය සම්බන්ධයෙන් පවතින විශ්වාස, ආකල්ප, ඇගයුම් හා චර්යාව

යනාදියේ සමස්ත එකතුවයි. මෙම දේශපාලන සංස්කෘතිය ඉදිරියට පවත්වාගෙන යාම හෝ වෙනස් කිරීම දේශපාලන සමාජානුයෝජනය ලෙස දැක්වෙයි. මේ අනුව දේශපාලන සමාජානුයෝජනය යනු පොදුවේ ගත් විට පවතින දේශපාලන ක්‍රමය සම්බන්ධයෙන් මිනිසුන් තුළ පවතින විශ්වාස, ආකල්ප, අගය කිරීම් සහ චර්යාවන් ඇතුළත් වූ අඛණ්ඩ දිගුකාලීන ක්‍රියාවලියක් ලෙස හඳුනා ගැනීමට පුළුවන.

2.1 දේශපාලන සමාජානුයෝජන ක්‍රියාදාමය

දේශපාලන සමාජානුයෝජනය සිදුවන්නේ එදිනෙදා ජීවිතයේ සිදුවන සාමාන්‍ය ඍජු සිදුවීම් ආශ්‍රයෙනි. මෙලොව උපදින කිසිදු පුද්ගලයකුට උපදින විටම සමාජය පිළිබඳව අවබෝධයක් නොමැත. ඒ අනුව ඔහු හෝ ඇය සමාජගත මිනිසකු බවට පත්වී නොමැත. සමාජගත තත්ත්වයට පත්වන්නේ ඉගෙනුම් ක්‍රියාදාමයේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙනි. එවැනි ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලියක් සමාජ පරාමිතීන් හා ආචාර ධර්මවලට ගැළපෙන දැනුම් සම්භාරයක් අත්පත් කර ගැනීමට පමණක් සීමා නොවේ. එය සමගම පරාමිතීන් හෝ ආචාරධර්ම තමන්ට අනුගමනය කිරීමට හැකිවන අයුරින් සකස්කර ගැනීමටත් ඒවා තමන්ට අභ්‍යන්තරීකරණය කර ගැනීමටත් අවශ්‍ය වන නිවැරදි යුක්ති සහ සදාචාරාත්මක ගති ලක්ෂණ තේරුම් ගැනීමට අවශ්‍ය හැකියාව නිරූපණය කරයි (ප්‍රියන්ත, 2004: 303).

රෂ් සහ ඇල්ට්නොෆ් විසින් ද සමාජානුයෝජනය පිළිබඳ අදහස් දක්වනු ලැබේ. ළමා වියේදී හා තරුණ කාලයේදී ඇති කර ගන්නා දේශපාලන දැනුම, ආකල්ප සහ ඇගයුම්, මතවාද මෙන්ම චර්යාවන් වැඩිහිටි වියට පත් වූ පසු ලබා ගන්නා අත්දැකීම් හා විරුද්ධ විය හැකිය. සමාජානුයෝජන ක්‍රියාදාමය ඇතැම් විට නතර වීමද සිදුවිය හැකිය. එසේම සමාජානුයෝජනය එක් රටකින් තවත් රටකට හෝ ගමකින් නගරයට හෝ නගරයෙන් ගමට සංක්‍රමණය වීම නිසාද නතර වීම සිදුවිය හැකිය (ප්‍රියන්ත, 2004: 305). දේශපාලන සමාජානුයෝජන ක්‍රියාදාමය මඟින් සිදුවන්නේ පුද්ගලයකු දේශපාලන සත්ත්වයකු ලෙස සමාජ ගත කිරීමයි. එය ආරම්භ වන්නේ ඒ සඳහා හේතු සාධක වන සමාජානුයෝජන කාරක හරහාය.

සමාජානුයෝජන කාරක අතර පවුල, මිතුරු කණ්ඩායම්, පාසල හා වෙනත් අධ්‍යාපන ආයතන, එකට වැඩ කරන පිරිස්, විවිධ සමාජ සංවිධාන හා ජනමාධ්‍යය ප්‍රමුඛස්ථානයක් ගනී. මෙම සමාජානුයෝජන කාරක ක්‍රියාත්මක වීමෙන් පුද්ගලයා කටයුතු කරන ආකාර තුනකි. එනම් අනුකරණය කිරීම, උපදෙස් පිළිපැදීම හා අභිප්‍රේරණයයි. මෙම ආකාර තුන සෑම අවස්ථාවකදීම එක ලෙසම ක්‍රියාත්මක නොවන අතර ඒවායේ එක හා සමාන වැදගත් කමක් ද නොපවතී. ඒවායේ ක්‍රියාකාරීත්වය කණ්ඩායමෙන් කණ්ඩායමට මෙන්ම සමාජයෙන් සමාජයට ද කාලයෙන් කාලයට වෙනස් විය හැකි බැවිනි. මෙහිදී පුද්ගලයාගේ දැනුම, ආකල්ප, විශ්වාසය සහ ඇගයුම් සකස් කිරීමට, හැඩ ගැස්වීමට මෙන්ම වෙනස් කිරීමට මෙම කාරණා එකක් හෝ දෙකක්, ඇතැම් විට කාරණා තුනම බලපෑම් කළ හැකියි. ඒ අනුව සමාජානුයෝජන ක්‍රියාදාමය පුද්ගලයා තුළ ආකල්ප විශ්වාස ඇති කිරීමටත් කාලීන අවශ්‍යතා මත ඒවා වෙනස් කිරීමටත් උපකාර වේ.

සෑම සමාජයකම එහි පැවැත්ම උදෙසා මැතිවරණයක දී ඡන්දය භාවිත කිරීමේ සිට රට පාලනය කිරීම දක්වා වූ දේශපාලන කාර්යයන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය දේශපාලන දැනුම, හැකියාව පුරවැසියකුට තිබිය යුතුය. එය දේශපාලන සමාජානුයෝජනය මඟින් ඉටු කෙරෙයි. එය නිරායාසයෙන් සිදුවන ක්‍රියාදාමයකි. පාලකයන් දේශපාලන සමාජානුයෝජන ක්‍රියාදාමය තම ආධිපත්‍ය යටතට ගෙන ඒමට උත්සාහ කළ ද දේශපාලන සමාජානුයෝජන ක්‍රියාදාමය හෝ එහි අන්තර්ගතය හෝ කිසිවකුටත් පාලනය කළ නොහැකිය. එබැවින් දේශපාලන සමාජානුයෝජන ස්වභාවයෙන්ම පවත්නා තත්ත්වය මැනවින් පුනරාවර්තනය කරන ප්‍රතිබිම්බයක් ලෙස සඳහන් කළ හැකිය (ප්‍රියන්තඃ 2004, 307). දේශපාලන සමාජානුයෝජනය විධිමත්ව මෙන්ම අවිධිමත්ව ද සිදුවිය හැකිය. පාසලෙන් ලබා ගන්නා දැනුම හරහා දේශපාලන සමාජානුයෝජනය වීම ද සමාජ සංවිධාන, මිතුරු කණ්ඩායම්, ජන මාධ්‍ය ආදි වශයෙන් අවිධිමත් ලෙස දේශපාලන සමාජානුයෝජන ක්‍රියාදාමයද සිදුවිය හැකිය.

2.1 රූප සටහන් අංක 1 ඃ පුද්ගල ජීවිතයේ දේශපාලන ඉගෙනුම

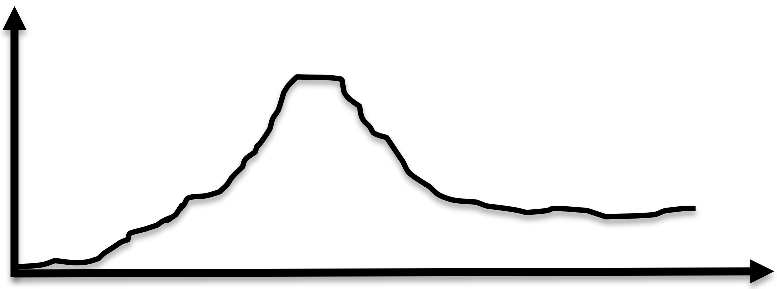

මූලාශ්‍රයඃ (ප්‍රියන්ත, 2004 ඃ 308)

මෙලෙස දේශපාලන සමාජානුයෝජන ක්‍රියාදාමය පුද්ගලයකුගේ ජීවිතයේ සෑම කාලයේදීම ළමා තරුණ වැඩිහිටි අවධිවලදී සිදුවන ක්‍රියාදාමයකි. තරුණ අවධිය මෙහිදී ඉතා වැදගත් අවස්ථාවකි. එහිදී පුද්ගලයාගේ විශ්වාස, ආකල්ප, චර්යාවන් ගොඩනැගීම මඟින් දේශපාලනය සමාජගත ක්‍රියාදාමයක් ලෙස හඳුනාගත හැකිය. එම ක්‍රියාදාමය සිදු වන්නේ ඍජු හා වක්‍රව සිදුවන ක්‍රියාවලියක ප්‍රතිඵලයක් මතයි.

3.0 ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි භාවිතය

ලෝකයේ සංවර්ධනයක් සමඟ ඉදිරියට පැමිණි තාක්ෂණය හමුවේ අන්තර්ජාලය සමාජ පෙරළියට හේතු වූ එක් සාධකයකි. අන්තර්ජාලය සමාජ නවතාවක් ගොඩනැගීමට සමත් විය. එහි බලපෑම සමාජ, ආර්ථික, දේශපාලනික, සංස්කෘතික යන සෑම අංශයකම දැකිය හැකිය. මෙලෙස නව මාධ්‍යයක් ලෙස සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි බිහි වීමත් සමඟ මුහුණු පොත හෙවත් ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය ඇතුළු සමාජ වෙබ් අඩවි ලෝකය පුරා ශීඝ්‍රයෙන් ව්‍යාප්ත විය. ෆේස්බුක් සමාජ වෙබ් අඩවිය දිනෙන් දින අලුත් වෙමින් වෙනස් ආකාරයකින් ගනුදෙනු

කරමින් සමාජ සබඳතාවන්ට ධනාත්මක හා ඍණාත්මක ලෙස ද සමාජ ව්‍යුහයේ පැවැත්මට බලපෑම් කරයි. ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය තුළ දැනුම, විනෝදය, මිත්‍රත්වය පමණක් නොව වාණිජ හා දේශපාලනික අරමුණු ද වර්තමානයේ ප්‍රබලව පවතියි. දේශපාලනික වශයෙන් ෆේස්බුක් සමාජීය වෙබ් අඩවිය මතවාද ව්‍යාප්තියේ සිට පුද්ගල මතවාද වෙනස් කරන ප්‍රධාන මාධ්‍යයක් බවට පත් වී තිබේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ වඩාත් ජනප්‍රිය වෙබ් අඩවිය ෆේස්බුක් වෙබ් අඩවිය එය සමාජ ජාල අඩවියක් නිසාත් ඕනෑම තරාතිරමක පුද්ගලයකුට මෙයට සම්බන්ධ වීමට හැකිවීම නිසාත් ඉන් ඇති කරන බලපෑම අනෙක් සෑම වෙබ් අඩවියකටම වඩා ඉහළ අගයක් ගනී (පැස්කුවල්, 2013: 171).

3.0 වගු අංක 1 -: වයස් මට්ටම අනුව ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය භාවිත කිරීම

වයස් මට්ටම	ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය භාවිතය ප්‍රතිශතයක් ලෙස
13-15	4%
18-24	42%
25-34	32%
35-44	8%
45-54	3%
55-64	1%
65 වැඩි	1%

මූලාශ්‍රය-: එදිරිසිංහ, 2015

වයස් මට්ටම අනුව ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය භාවිතා කිරීමේ දී වයස අවුරුදු 18-24 අතර තරුණ පිරිස වැඩි නැඹුරුවක් දක්වන බව හඳුනා ගත හැකි වේ. වයස අවුරුදු 18- 34 අතර ජනගහනය අතර ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය ඉතා ජනප්‍රිය බව පෙන්වා දිය හැකිය. ඒ අනුව තරුණ ජනගහනයේ ආකල්ප සහ විශ්වාස සඳහා ෆේස්බුක් අඩවියේ බලපෑම ප්‍රබල බව පෙනේ. එමෙන්ම මෙයින් වැඩි ප්‍රතිශතයක් වන්නේ පුරුෂ පක්ෂයයි. පුරුෂ පක්ෂයෙන් 67% ක් ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය භාවිත කරති. ස්ත්‍රීන්ගෙන් 33% කි (ෆැස්කුවල්, 2013: 171). අන්තර්ජාලය මුල් කර ගනිමින් නව මාධ්‍ය මුහුණුවරකින් ව්‍යාප්ත වූ ෆේස්බුක්, ගෝලීය තරුණ ප්‍රජාවගේ සන්නිවේදනයේ ජනප්‍රිය මාධ්‍යය බවට පත් වන්නට ගත වූයේ දශකයකටත් වඩා අඩු කාලයකි. එය සයිබර් අවකාශයෙහි දැනුම, විනෝදය, මිත්‍රත්වය, ආදරය පිළිබඳව අන්තර් පුද්ගල ගනුදෙනුවක් පමණක් නොව වාණිජ පරමාර්ථ ඉටු කර ගැනීම, දේශපාලන මතවාද ව්‍යාප්තියේ සිට පුද්ගල මතවාද වෙනස් කිරීම ආදිය සිදු කරන ප්‍රධාන මාධ්‍යයක් බවට පරිවර්තනය වෙමින් පැවතුණි (උදයකාන්ති, 2015: 342).

දේශපාලනික වශයෙන් ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය ඇති කරන බලපෑම විවිධ ස්වරූපයෙන් හඳුනා ගත හැකිය. එය දේශපාලනික වශයෙන් තොරතුරු පළ කරමින් ජනතාව දැනුම්වත් කරන අතරම දේශපාලන ආකල්ප විශ්වාස ගොඩනැගීම සිදු කරයි. මැතිවරණ

ප්‍රචාරණ ආදියෙන් මහජන මතය නිර්මාණය කිරීමට මෙන්ම වෙනස් කිරීමට ද එය සමත් වේ. දේශපාලනික වශයෙන් පෞරුෂත්වය ගොඩනැගීම, මඩ ගැසීම්, චරිත ඝාතනය ආදි වශයෙන් විශාල බලපෑමක් ද එයින් සිදු කෙරේ.

4.0 දේශපාලන සමාජානුයෝජනය කෙරෙහි ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවියේ බලපෑම විශ්ලේෂණය

4.1 අධ්‍යයන ප්‍රදේශය සහ නියැදිය

දේශපාලන සමාජානුයෝජනය සඳහා සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිවල බලපෑම පිළිබඳ අධ්‍යයනයේ අධ්‍යයන ප්‍රදේශය ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින විශ්වවිද්‍යාල දෙකක් වන කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය සහ කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය තෝරා ගෙන ඇත. බස්නාහිර ප්‍රදේශයේ පිහිටා ඇති මෙම විශ්වවිද්‍යාල නාගරිකව පිහිටා තිබෙන බැවින් තාක්ෂණික වශයෙන් පහසුකම් පැවතීම සහ එහි තාක්ෂණය භාවිත කිරීමට අවශ්‍ය දැනුම පැවතීමත් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි තරුණ සමාජය තුළ ජනප්‍රිය වීමත් හේතු කොටගෙන මෙම අධ්‍යයන ප්‍රදේශය තෝරා ගැනීම සිදු කරන ලදී. 1978 අංක 16 දරන විශ්වවිද්‍යාල පනතින් 1978 දී ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාල ව්‍යුහය සංශෝධනය කරනු ලැබූ අවස්ථාවේ දී කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයක් බවට පත් විය. ඒ අනුව වර්තමානයේ එහි සිසුන් 9542 ක් පමණ ඉගෙන ගන්නා අතර කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ සිසුන් අතර පුරුෂයෝ 2374 ක්ද ස්ත්‍රීහු 6156 ක්ද වෙති. 1921 දී කොළඹ යුනිවර්සිටි කොලිජිය නමින් ලන්ඩන් විශ්වවිද්‍යාලයේ අනුබද්ධ ආයතනයක් ලෙස කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය ආරම්භ විය. 1978 අංක 16 දරන විශ්වවිද්‍යාල පනත මඟින් හා සංශෝධිත 1985 අංක 7 දරන පනත මඟින් එයට අදාළ නීතිමය පදනම සපයනු ලැබේ. ඒ අනුව කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ වර්තමානයේ සිසුන් 11572 වන අතර එහි පුරුෂයෝ 4701 ක් සහ ස්ත්‍රීහු 6871 ක් වෙති. අධ්‍යයන පහසුව පිණිස කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයෙන් 50 දෙනෙකු ද කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයෙන් 50 දෙනෙකු ද වශයෙන් සිය දෙනෙකු නියදිය ලෙස තෝරා ගෙන ඇත.

4.1 වගු අංක 1 : විශ්වවිද්‍යාල දෙකෙහි ප්‍රතිචාරීන්ගේ ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය

අනු අංකය	විශ්වවිද්‍යාලය	ස්ත්‍රී	පුරුෂ	එකතුව
1	කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය	35	15	50
2	කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය	23	27	50
3	එකතුව	58%	42%	100

මූලාශ්‍රයඃ ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණය, 2017

මෙම නියැදිය සිසුන් 100 දෙනෙකුගෙන් සමන්විත වන අතර ඒ සඳහා ස්ත්‍රීහු 58% ක්ද පුරුෂයෝ 42% ක් ද ඇතුළත් වෙති. කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයෙන් හා කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයෙන් 50 දෙනෙකු බැගින් නියදිය සඳහා තෝරා ගෙන තිබේ. ඒ අනුව කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයෙන් ස්ත්‍රීන්

35 ක් ද පුරුෂයන් 15 දෙනෙක් ද තෝරා ගැනුණු අතර කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයෙන් පුරුෂයන් 27 ක්ද ස්ත්‍රීන් 23 ක්ද තෝරා ගෙන ඇත. නියැදියේ ප්‍රතිචාරීන් අතර කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ ස්ත්‍රීන් ගණන පුරුෂයන්ට වඩා වැඩි වන අතර කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ පුරුෂයන්ට වඩා ස්ත්‍රීන් අඩු බව පෙනෙයි.

4.1 ප්‍රස්තාර අංක 1 : ප්‍රතිචාරීන් අධ්‍යාපනය ලබන පීඨය

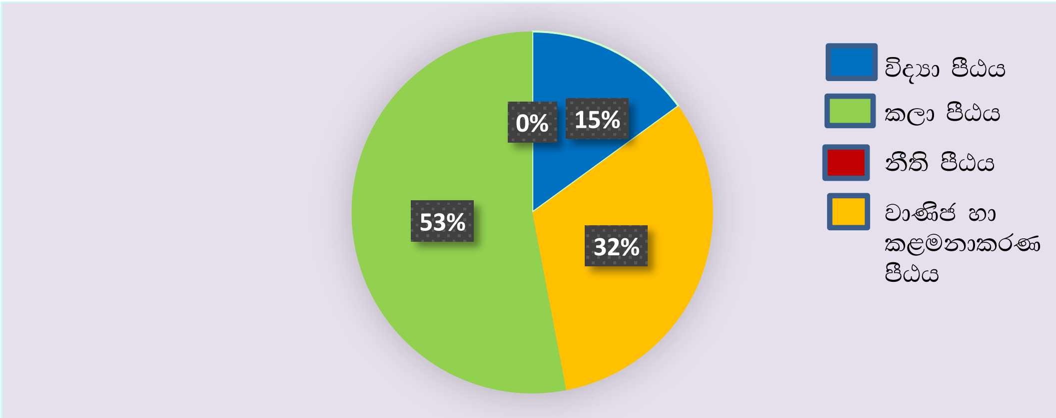

මූලාශ්‍රය : ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණය, 2017

නියදිය තුළ ප්‍රතිචාරීහු විද්‍යා, වාණිජ හා කළමනාකරණ පීඨය, කලා පීඨය යන පීඨ තුනෙහි පිරිස් වූහ. ඒ අනුව කලා පීඨයේ 53% දෙනෙකු ද, වාණිජ හා කළමනාකරණ පීඨයේ 32% ක් ද විද්‍යා පීඨයේ 15% ක් ද වූ අතර නීතී පීඨයේ අධ්‍යාපනය ලබන කිසිවෙක් නොමැත. මෙහීදි කලා පීඨයේ ඉගෙනුම ලබන ප්‍රමාණය වැඩි වන අතර වාණිජ හා කළමනාකරණ පීඨය හා විද්‍යා පීඨය ඉන් පසු පිළිවෙළින් සිටියි.

4.2 දත්ත විශ්ලේෂණය

4.2 ප්‍රස්තාර අංක 1 : තොරතුරු දැන ගැනීමේ මාධ්‍ය

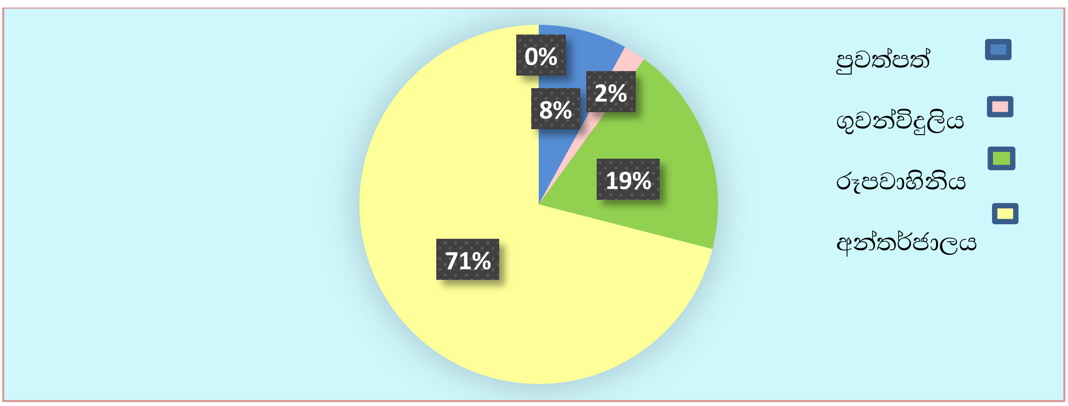

මූලාශ්‍රය : ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණය, 2017

නියැදියේ සියලු ප්‍රතිචාරීහු අන්තර්ජාලය භාවිත කරති. අන්තර්ජාලය භාවිත කිරීමේ ප්‍රශ්නයේදී සියලුම ප්‍රතිචාරීන්ගේ පිළිතුර වූයේ "ඔව් " යන්නයි. ඒ අනුව සියයට සියයක් ප්‍රතිචාරීන් අන්තර්ජාලය භාවිත කිරීමේ දී තරුණ පිරිස වැඩි වශයෙන් යොමු වන බව පැහැදිලිය.

තොරතුරු දැනගැනීමේ දී අන්තර්ජාලය වැඩි වශයෙන් භාවිත කරනු ලබන බව පැහැදිලිය. ඒ අනුව තොරතුරු දැනගැනීමට අන්තර්ජාලය භාවිත කරන පිරිස 71% ක් වන අතර දෙවනුව රූපවාහිනිය භාවිත කරන පිරිස 19%කි. තොරතුරු දැනගැනීමේ මාධ්‍යයක් ලෙස පුවත්පත් භාවිත කිරීම 8%කි. ගුවන් විදුලිය 2%ක් තොරතුරු මාධ්‍යයක් ලෙස භාවිත කරන අතර වෙනත් මාධ්‍යයක් භාවිත කිරීම පිළිබඳ ඔවුන් පෙන්වා දී නොමැත. මේ අනුව පැහැදිලි වන්නේ විශ්වවිද්‍යාල සිසුන් වැඩි වශයෙන් තොරතුරු දැන ගැනීමට අන්තර්ජාලය ප්‍රබලව භාවිත කරන බවයි.

වයස අවුරුදු 18- 24 අතර ජන කාණ්ඩයේ මාධ්‍ය භාවිතය සෙසු සමාජයට වඩා සැලකිය යුතු ලෙසින් වෙනස් වේ. පුවත්පත්, රූපවාහිනිය, රේඩියෝව සමග සම්බන්ධ වන්නේ අන්තර්ජාලය හරහාය (ගුණවර්ධන, 2016). ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි භාවිතය තුළ ඉහළම අගයක් ගනු ලබන්නේ ෆේස්බුක් සමාජ ජාල වෙබ් අඩවියයි. ඒ අනුව ෆේස්බුක් 92.03 ක්ද ට්විටර් 3.17 ක්ද ගූගල් ප්ලස් 0.71 ක්ද යූටියුබ් 0.38 ක්ද ආදි වශයෙන් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි භාවිත වීම සිදු වේ (හේවාගම, 2015). ඇමරිකාවේ සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි භාවිතය තුළ ෆේස්බුක් වෙබ් අඩවිය භාවිතය 79% ක්ද පින්ටර්ස්ට් 31% ක්ද ඉන්ස්ටග්‍රෑම් 22% ක්ද ට්විටර් වෙබ් අඩවිය 24% ක්ද විය.

4.2 ප්‍රස්තාර අංක 2 : සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි භාවිතය

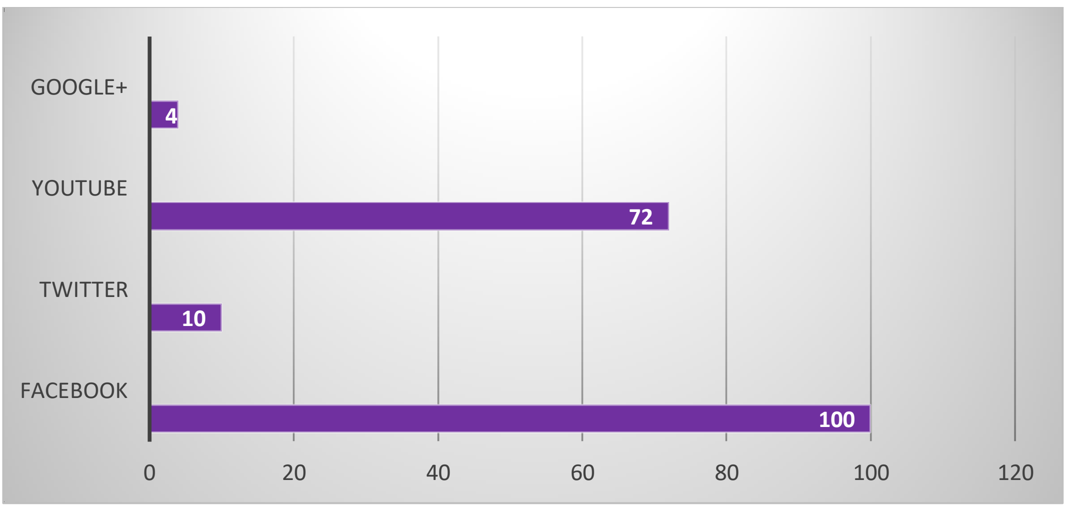

මූලාශ්‍රය : ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණය, 2017

ෆේස්බුක්, ට්විටර්, යූ ටියුබ්, ගූගල් ප්ලස් ආදී සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි රාශියක් වේ. එහිදී ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය ප්‍රධාන ස්ථානයක් ගනී. මෙහිදී ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය ප්‍රසිද්ධම වෙබ් අඩවිය ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය. ප්‍රතිචාරිහු 100%ක්ද ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය භාවිත කරති. යූටියුබ් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය 72%ක් භාවිත කරන අතර ට්විටර් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය 10%ක්ද ගූගල් ප්ලස් 4%ක්ද භාවිත කිරීම දැක ගත හැකිය. මෙහිදී වෙනත් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවියක් භාවිත කිරීම පිළිබඳ ඔවුන් ප්‍රතිචාර දක්වන්නේ නැත. මේ අනුව ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය තරුණ ජනගහනය භාවිත කරන ප්‍රබල මාධ්‍යයක් බවට පත් වී ඇති බව හඳුනා ගැනීමට හැකිවේ. සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි අතර ප්‍රබලම සමාජීය වෙබ් අඩවිය බවට ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය පත් වේ.

4.3 තාක්ෂණය සහ තොරතුරුවලට ප්‍රවේශ වීමේ වේගය

අන්තර්ජාලය හරහා කාලය හා පරතරය ජයග්‍රහණය කර ලෝකය විශ්ව ගම්මානයක් බවට පත්විය. ෆේස්බුක් ට්විටර් ආදී සමාජ ජාල වෙබ් අඩවි නිර්මාණය වන්නේ ද මෙම අන්තර්ජාලය ප්‍රමුඛ සම්පත් දායකයා බවට පත් කර ගැනීමෙනි. දියුණු තාක්ෂණය සමඟ අන්තර්ජාලය ප්‍රමුඛ සමාජ ජාල වෙබ් අඩවි හරහා ඕනෑම තොරතුරක්, පුවතක් නිමේෂයකින්, ක්ෂණයකින් ජනතාව අතට පත් වීමේ ඉඩකඩ විවර වෙමින් පවතින නිසා දිනපතා, සතිපතා පුවත්පත් නිකුත් වන තුරු බලා සිටීමට අවශ්‍ය වන්නේ නැත. තමන්ට අවශ්‍ය තොරතුරක් පුවතක් අන්තර්ජාලය ප්‍රමුඛ සමාජ ජාල වෙබ් අඩවි හරහා දැනගත හැකිය.

4.3 ප්‍රස්තාර අංක 1 : සමාජ ජාල මාධ්‍ය භාවිත කරන මාධ්‍ය

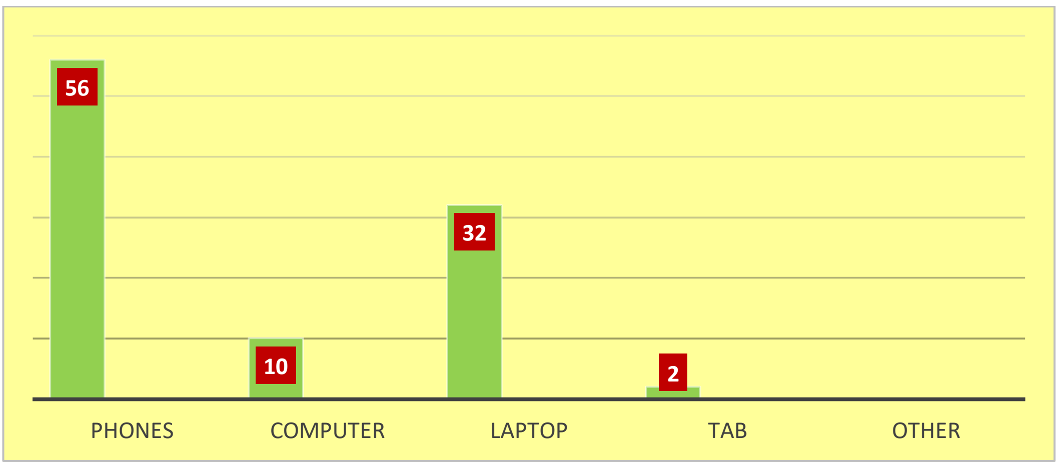

මූලාශ්‍රය : ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණය, 2017

ෆේස්බුක් ඇතුළු සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි භාවිත කිරීම සඳහා විවිධ තාක්ෂණික උපකරණ පවතී. සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි භාවිත කිරීම සඳහා ජංගම දූරකථනය 56% ක්ද ලැප් ටොප් 32% ක්ද පරිගණකය 10% ක්ද ටැබ් 2% භාවිත කෙරේ. ෆේස්බුක් ඇතුළු සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි භාවිතා

කිරීම සඳහා ජංගම දුරකතනය වැඩි වශයෙන් භාවිත වෙයි. මේ අනුව තාක්ෂණික වශයෙන් පවතින දියුණුවත් සමග තොරතුරු පළ කිරීම මෙන්ම තොරතුරු සැනින් දැන ගැනීම ද වේගවත් වී ඇත.

4.3 ප්‍රස්තාර අංක 2 : දේශපාලන තොරතුරු පළ කිරීම

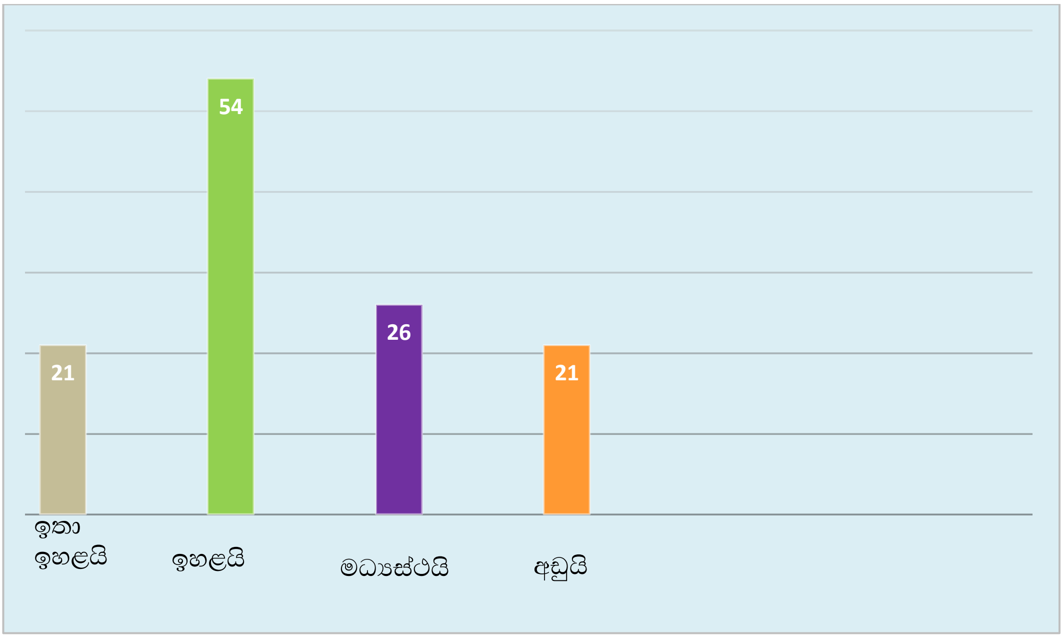

මූලාශ්‍රය : ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණය, 2017

මෙම නියැදියට අනුව ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය මඟින් ඔවුන්ට ලැබෙන දේශපාලන තොරතුරු ප්‍රමාණය සලකා බැලීමේ දී එමඟින් ලැබෙන තොරතුරු ප්‍රමාණය ඉතාම ඉහළ මට්ටමක පවතින බව 21 දෙනෙකු දක්වන අතර ඉහළ මට්ටමකින් ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය මඟින් තොරතුරු ලැබෙන බව 54 දෙනෙක් පවසති. මේ අනුව ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය දේශපාලනික තොරතුරු දැන ගැනීමේ මාධ්‍යයක් වශයෙන් වැදගත් බව හඳුනා ගැනීමට හැකිය. මේ අනුව පුද්ගලයාගේ දේශපාලනික දැනුම්වත් භාවයට ෆේස්බුක් වෙබ් අඩවිය හරහා විශාල වශයෙන් බලපෑමක් සිදු වන බව හඳුනා ගැනීමට හැකි වේ.

4.4 ප්‍රස්තාරය අංක 1 : දේශපාලන තොරතුරුවල විශ්වාසභාවය

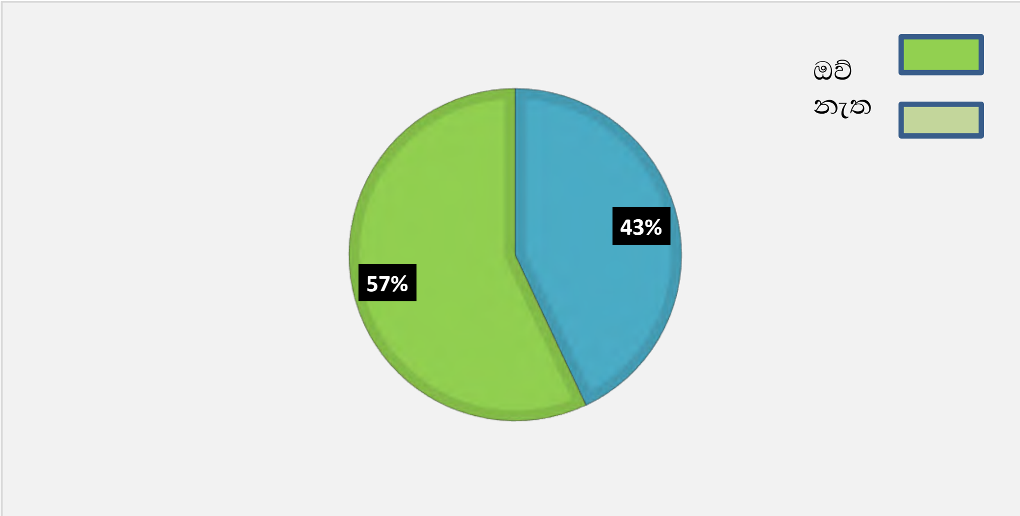

මූලාශ්‍රය : ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණය, 2017

නියැදියට අනුව ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවියේ තොරතුරු විශ්වාස කිරීම හා නොකිරීම පිළිබඳ විමසා බලන විට 57%ක් ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවියේ පළ වන දේශපාලන තොරතුරු විශ්වාස කරන බවටත් 43% ක් ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවියේ පළ වන තොරතුරු විශ්වාස නොකරන බවටත් අදහස් දක්වා ඇත. ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවියේ තොරතුරු විශ්වාස නොකරන බවට දක්වූ අයගේ ප්‍රධාන අදහස වූයේ තරමක් විශ්වාස කළ හැකි සේම අවිශ්වාසදැයි තොරතුරු ද පවතින බවත්, පුවත් පත් හා රූපවාහිනිය මඟින් දැනුම්වත් වීමට නොහැකි සත්‍ය තොරතුරු ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය හරහා දැනුම්වත් වීමට හැකි බවත් ය.

4.5 මිනිසාගේ ආකල්ප, විශ්වාස සහ මහජන මතය ගොඩනැගීම

ෆේස්බුක් සමාජ ජාල වෙබ් අඩවිය යනු ආකල්ප විශ්වාස සහ මහජන මතය ගොඩනැගීමට සඳහා තෝතැන්නකි. ශ්‍රී ලංකාවේ භාවිත වන සමාජ ජාල වෙබ් අඩවි අතරින් ප්‍රමුඛස්ථානය ෆේස්බුක් සමාජ ජාල වෙබ් අඩවියට හිමි වේ. මෙලෙස වැඩිම පිරිසක් භාවිත කරන සමාජ ජාල වෙබ් අඩවිය බවට පත් වීම ෆේස්බුක් සමාජ ජාල වෙබ් අඩවිය හරහා මහජන මතය ගොඩනැගීමට මෙන්ම පවත්වා ගැනීමට විශාල පිටුවහලක් වන බව පැහැදිලි වේ. සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි බිහිවීමත් සමඟ අන්තර්ජාලය තුළ වූ තොරතුරු ගලා යෑම තවත් වේගවත් විය. විශාල පිරිසක් අතර තොරතුරු හුවමාරුව අන්තර් පුද්ගල සාමාන්‍යකරණයක් බවට පත් වන්නේත් මහජන මතයක් ලෙස ක්‍රියාත්මක වන්නේත් ඉන් පසුවය (පැස්කුවල්, 2013: 213). ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය මෙලෙස මහජන මතය සඳහා බලපෑම් කරන ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රබල සමාජ වෙබ් අඩවියක් ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය.

4.5 ප්‍රස්තාරය අංක 1 : දේශපාලන ආකල්ප, විශ්වාස, හැඩගැසීමේ දී සිදු කරන බලපෑම

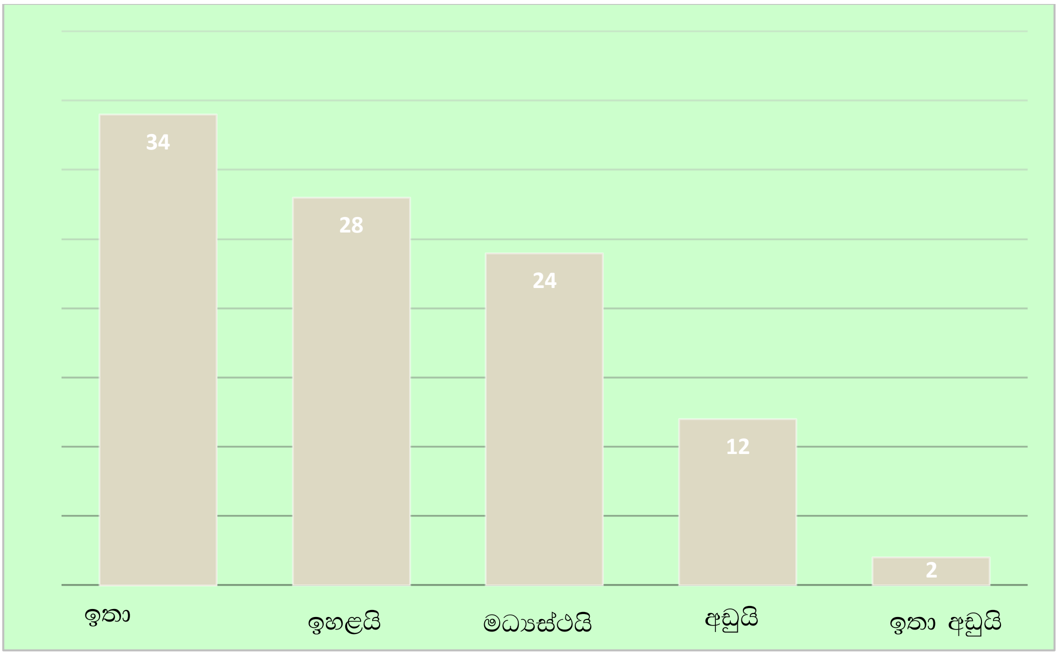

මූලාශ්‍රය : ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණය, 2017

දේශපාලන ආකල්ප, විශ්වාස මෙන් ම දේශපාලන මතය ගොඩ නැගීමට සමාජ ජාල වෙබ් අඩවියක් ලෙස ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය විශාල බලපෑමක් සිදු කරන බව හඳුනා ගත හැකිය. නියැදියට අනුව මිනිසාගේ ආකල්ප, විශ්වාස සහ මතය සකස් විමේදී ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය ඉතා ඉහළ මට්ටමක පවතින බව 34 දෙනෙක් පවසති. ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය ආකල්ප විශ්වාස හැඩ ගැසීමට ඉහළ මට්ටමක බලපෑමක් සිදු කරන බව 28 දෙනෙකු ද, ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය ආකල්ප විශ්වාස ගොඩ නැගීමට සිදු කරන බලපෑම සාමාන්‍ය බව 24 දෙනෙකු ද, අඩු බලපෑමක් පවතින බව 12 දෙනෙකු ද, ඉතා ම අඩු බලපෑමක් පවතින බව දෙදෙනෙකු ද දක්වා තිබේ. මේ අනුව ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය මිනිසාගේ දේශපාලනික ආකල්ප විශ්වාස හැඩ ගැසීමට බලපෑම් කරන බවට පෙන්වා දිය හැකිය. ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවියේ පළවන තොරතුරු අනුව පුද්ගල දේශපාලන මතය ගොඩනැංවෙයි.

4.6 මැතිවරණ ප්‍රචාරණය

මිනිසුන්ගේ සමාජ ආර්ථික සහ දේශපාලන ජිවිතයට සමාජ ජාල මාධ්‍ය ප්‍රබල බලපෑමක් ඇති කරයි. ලොව පුරා සිටින දේශපාලඥ පිරිසක් තම දේශපාලන ව්‍යාපාරය සාර්ථක කර ගැනීමට ඉතා ශක්තිමත් ක්‍රමයක් ලෙස ෆේස්බුක් වෙබ් අඩවිය යොදා ගනිමින් සිටිති. පුද්ගලයන් සමග

අන්‍යෝන්‍ය ලෙස අවබෝධයෙන් ක්‍රියා කිරීමට සහ ඔවුන්ගේ අදහස් දැන ගැනීමට ෆේස්බුක් ඉතාම ශක්ති සම්පන්න ක්‍රමයක් බව ඔවුන්ගේ අදහසයි (එදිරිසිංහ, 2015). දේශපාලනික වශයෙන් මිනිසාගේ සෑම ක්‍රියාකාරකමක් සඳහාම ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවියේ බලපෑම හඳුනාගත හැකිය.

4.6 වගු අංක 1 : දේශපාලන ක්‍රියාකාරිත්වය (ඡන්දය ප්‍රකාශ කිරීම) සඳහා බලපෑම

අනු අංකය	දේශපාලන ක්‍රියාකාරිත්වයට බලපෑම	සංඛ්‍යාව	ප්‍රතිශතය
1	ඉතා ඉහළයි	4	4%
2	ඉහළයි	49	49%
3	මධ්‍යස්ථයි	37	37%
4	අඩුයි	8	8%
5	ඉතා අඩුයි	2	2%
6	එකතුව	100	100%

මූලාශ්‍රය : ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණය, 2017

පුද්ගලයා දේශපාලන ක්‍රියාකාරිත්වය තුළ ඡන්දය දීම, රැස්වීම්වලට සහභාගි වීම, උද්ඝෝෂණ පෙළපාලි සඳහා සහභාගි වීම, දේශපාලන පක්ෂයකට සහාය දීම ආදි විවිධ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා යොමු වේ. මෙලෙස දේශපාලන ක්‍රියාකාරිත්වයට අදාළ ව ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය මඟින් බලපෑමක් සිදුවන බව හඳුනා ගැනීමට හැකි වේ. දේශපාලන ක්‍රියාකාරිත්වය සඳහා 49% ක ඉහළ බලපෑමක් ද 4% ක ඉතා ඉහළ බලපෑමක් ද 37% ක සාමාන්‍ය හෙවත් මධ්‍යස්ථ බලපෑමක් ද වශයෙන්, ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය බලපාන බව පෙන්වා දිය හැකිය. ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය දේශපාලන ක්‍රියාකාරිත්වය සඳහා අඩු වශයෙන් බලපාන බව දක්වා ඇත්තේ 10% ක් වැනි ඉතාම සුළු ප්‍රමාණයකි. මේ අනුව පුද්ගලයාගේ දේශපාලන ආකල්ප, විශ්වාස හා දේශපාලන මතය ගොඩ නැගීමට පමණක් නොව ඒ අනුව පුද්ගලයාගේ දේශපාලන ක්‍රියාකාරිත්වය තීරණය කිරීමට ද ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය උපකාරී වන බව පෙන්වා දිය හැකිය.

4.7 දේශපාලන සමාජානුයෝජනය සඳහා ෆේස්බුක් වෙබ් අඩවියේ බලපෑම

දේශපාලන සමාජානුයෝජන කාරකයක් වන්නේ ජන මාධ්‍යයයි. නූතන තාක්ෂණයත් සමඟ නව මාධ්‍යයේ ප්‍රධාන සන්ධිස්ථානයක් වන්නේ සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි බිහි වීමයි. ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය ප්‍රබලම සමාජ ජාල වෙබ් අඩවිය වේ. නව මාධ්‍යයක් ලෙස මෙන් ම සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවියක් ලෙස ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය මිනිසාගේ සමාජීය හා දේශපාලනික ජීවිතයට වඩාත් සමීප මාධ්‍යයක් විය. ඒ අනුව දේශපාලනික වශයෙන් පුද්ගලයාගේ මිනිස් ආකල්ප, විශ්වාස, ගොඩ නඟමින් දේශපාලන චර්යාව ගොඩ නැංවීමට ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය හේතු වේ.

4.7 ප්‍රස්තාරය අංක 1 : දේශපාලන සමාජානුයෝජනය සඳහා ෆේස්බුක් වෙබ් අඩවියේ බලපෑම

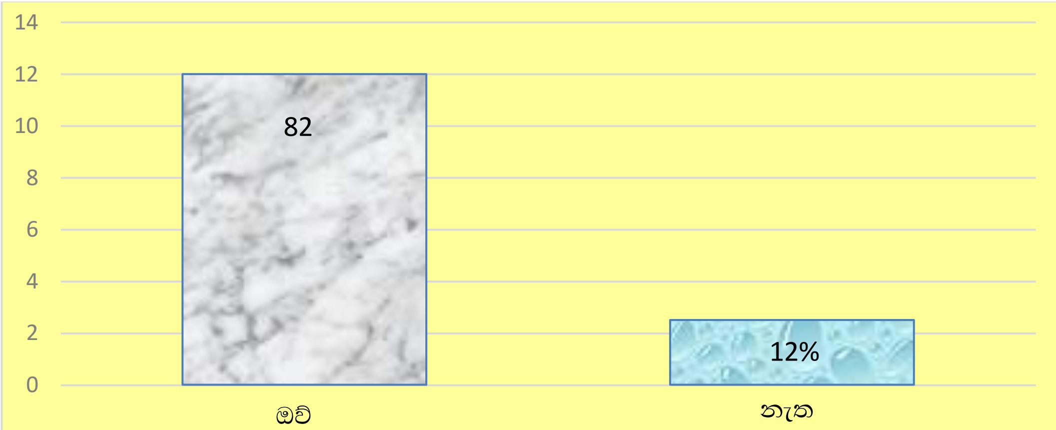

මූලාශ්‍රය : ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණය, 2017

මෙලෙස දේශපාලන සමාජගත ක්‍රියාවලියට බලපෑමක් සිදුවන බව දැක්වීමට හේතු සාධක ලෙස ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය හරහා දේශපාලනික දැනුම්වත් කිරීම, දේශපාලනය සම්බන්ධව අවබෝධය ලැබීම, දේශපාලඥයන් සම්බන්ධ තොරතුරු දැන ගැනීමට හැකි වීම, කාලීන දේශපාලන තොරතුරු දැන ගනීමට හැකි වීම, කාලීන දේශපාලන තොරතුරු දැන ගැනීමට හැකි වීම, දේශපාලන අදහස් හුවමාරු කර ගැනීමට හැකි වීම ආදිය පෙන්වා දී තිබේ. දේශපාලන සමාජගත ක්‍රියාවලියට ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය බලපෑම් නොකරන බව 12%කගේ මතය විය. ඔවුන්ගේ අදහස වූයේ සත්‍ය මෙන් ම අසත්‍ය තොරතුරු පළ වීම, එහි දේශපාලන තොරතුරු විශ්වාස කිරීමට නොහැකි වීම වැනි කරුණු ය. එසේ වුවද දේශපාලන සමාජානුයෝජනයට ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය බලපෑම් කර ඇති බව හඳුනා ගැනීමට හැකිය. එහි දී ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය ඉතා වැදගත් භූමිකාවක් ඉටු කරන බව පෙන්වා දිය හැකිය.

නිගමනය

අන්තර්ජාලය හා තාක්ෂණයේ ප්‍රධාන සන්ධිස්ථානයක් වන්නේ සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවි බිහිවීමයි. ෆේස්බුක් සමාජීය ජාල වෙබ් අඩවිය, ට්විටර් වෙබ් අඩවිය, යූටියුබ් වෙබ් අඩවිය, ගූගල් ප්ලස් ආදි සමාජ වෙබ් අඩවි බිහිවීමත් සමඟ සමාජයේ වඩාත් ජනප්‍රිය වූ අතර එහි ප්‍රබලතම සමාජ වෙබ් අඩවිය වන්නේ ෆේස්බුක් සමාජ වෙබ් අඩවියයි. ඒ අනුව තරුණ පරපුර අතර ෆේස්බුක් සමාජ වෙබ් අඩවිය භාවිතය සියයට සීයක් පමණ වේ. ෆේස්බුක් සමාජ වෙබ් අඩවිය භාවිත කිරීමේදී වයස් මට්ටම අනුව වයස අවුරුදු 18-24 අතර තරුණ ජනගහනය වැඩි වශයෙන් ෆේස්බුක් සමාජ වෙබ් අඩවිය භාවිත කිරීමට යොමු වී ඇත. විනෝදාස්වාදය ලබමින් තොරතුරු

දැන ගැනීමේ මාධ්‍යයක් බවට ද ෆේස්බුක් සමාජ වෙබ් අඩවිය පත් වී ඇත. දේශපාලන තොරතුරු දැන ගැනීමේ හා දේශපාලන තොරතුරු සන්නිවේදනය කිරීමේ මාධ්‍යයක් ලෙස ද සමාජ වෙබ් අඩවි භාවිත කෙරේ. මිනිස් ආකල්ප, විශ්වාස සහ මහජන මතය ගොඩනැගීම සඳහා ෆේස්බුක් සමාජ ජාල වෙබ් අඩවියේ බලපෑම ඉතා ප්‍රබලය. ඒ අනුව ෆේස්බුක් සමාජ ජාල වෙබ් අඩවිය මිනිසාගේ දේශපාලනික ආකල්ප විශ්වාස හැඩ ගැසීමට බලපෑම් කරයි. ෆේස්බුක් සමාජ ජාල වෙබ් අඩවියේ පළවන තොරතුරු අනුව පුද්ගල දේශපාලන මතය ගොඩනගා ගැනීමට කටයුතු කරනු ලබයි. ෆේස්බුක් සමාජ ජාල වෙබ් අඩවිය හරහා විවිධ දේශපාලන තොරතුරු පළ වේ. මැතිවරණ ප්‍රචාරය, දේශපාලන චරිත සම්බන්ධ සිදුවීම්, දේශපාලන සම්බන්ධ සමාජ ගැටලු, දේශපාලන සම්බන්ධ එදිනෙදා තොරතුරු ආදි තොරතුරු විශාල වශයෙන් දැකගත හැකිය. එම තොරතුරු අනුව දේශපාලන ආකල්ප විශ්වාස හැඩගැසීම සිදුවෙයි. ඡන්දය ප්‍රකාශ කිරීම ආදි දේශපාලන ක්‍රියාකාරිත්වයේදී ද ෆේස්බුක් සමාජ ජාල වෙබ් අඩවිය විවිධාකාරයෙන් බලපෑම් සිදුකරයි. මහජන මතය, ආකල්ප හා විශ්වාස ගොඩනැගීමට හා වෙනස් කිරීමට පමණක් නොව පුද්ගලයාගේ දේශපාලන ක්‍රියාකාරිත්වය තීරණය කිරීමට ද ෆේස්බුක් සමාජ ජාල වෙබ් අඩවිය උපකාරී වේ.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

අමරසේකර, **ඩී.** (1984)**.** *සමාජ විද්‍යාවේ මූලික සංකල්ප. ආරිය ප්‍රකාශකයෝ* : බොරලැස්ගමුව.

ආරියදාස, **කේ.** (2008)**.** *දේශපාලන විද්‍යාව විස්තරාත්මක ශබ්ද කෝෂය.* ඕලන්දා ප්‍රකාශකයෝ: ඇරැව්වල.

Castells, M. (2001). *The internet galaxy: Reflections on the internet, Business and Society*. New York: Oxford University press.

Castells, M. (2009). *Communication Power* [Ebook]. New York: Oxford University press. Retrieved from http://www.internetvestats.com

දේශප්‍රිය, **එස්.** (2012)**.** ශ්‍රී ලංකාවෙ: වාරණය, අන්තර්ජාලය සහ ජනමාධ්‍ය අනාගතය, ජනමාධ්‍ය සංස්කෘතිය විවේචනාත්මක ඇගයීමක්, (පි. 92-100.) රාවය ප්‍රකාශකයෝ: මහරගම. පිටු 92-100.

හඳරාගම, **එස්.** (2013)**.** *දේශපාලන සමාජ විද්‍යාව 1*, සමීර ප්‍රකාශනඃ බත්තරමුල්ල.

හෙට්ටිගේ, **ඩී.** (2009)**.** *සන්නිවේදනය සහ මාධ්‍ය අධ්‍යයනය.* කර්තෘ ප්‍රකාශනයකි

ජිනදාස, එම්. පී. (2012). *මාධ්‍ය හා නව මාධ්‍ය ඉතිහාසය.* කර්තෘ ප්‍රකාශනයකි

ගුණසේකර, **ඩී.** (1998). *සමාජ විද්‍යාව.* සීමාසහිත ඇම්.ඩී ගුණසේන සමාගමඃ කොළඹ.

ගුණවර්ධන, **එන්.** (2015). සමාජ මාධ්‍ය යුගයේ අපේ දේශපාලන සන්නිවේදනය. *රාවය.* ප්‍රවේශ මාර්ගයඃ http://www.ravaya.lk/?p=7892

ජයසිංහ, ඒ. කේ. පී. (2013). *සමාජ විද්‍යාවේ මූලික සංකල්ප 2.* කඩුල්ල ප්‍රකාශනඃ කඩවත.

ජයසුන්දර, ලාල්. (2014). *මාධ්‍ය වාරණය සහ අයිතිවාසිකම්.* කර්තෘ ප්‍රකාශනයකි.

ජයවර්ධන, **එල්.** (1996). *ඉන්ටර්නෙට් විශ්ව සන්නිවේදන ජාලය.* ශ්‍රී ලංකා මීඩියා සර්විස්ඃ ගල්කිස්ස.

කුමාර්, **යූ.** (2007). *ජනමාධ්‍ය නිදහස*, වාරණ හා නීති. ලංකා ඉන්ෆෝමේෂන් නෙට්වර්ක්ඃ කොළඹ.

කාරියවසම්, **ටී.** (2002). *සන්නිවේදන සහ ජනසන්නිවේදන මූලධර්ම.* ඇස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝඃ කොළඹ.

පැස්කුවල්, ඩී. එම්. කේ. (2013). නව මාධ්‍ය වාරණය කළ හැකිදඃ නිදහස් මාධ්‍ය (පි. 211-218). රජයේ මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුවඃ කොළඹ.

ප්‍රියන්ත, **ආර්.** (2004). දේශපාලන සමාජානුයෝජනය, ඉඳුවර පර්යේෂණාත්මක සංග්‍රහය (පි. 295-326). සමාජ විද්‍යාව 1.

උදයකාන්ති, ටී. ජී. ඩී. (2015). ෆේස්බුක් භාවිතයේ සමාජීය බලපෑම පිළිබඳ සමාජ විද්‍යාත්මක විමර්ශනයක්, **එන්.** විජේවර්ධන, සහ බණ්ඩාර (සංස්.), *සමාජ විද්‍යා ප්‍රවේශය* (පි. 340-354). ඇස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝඃ කොළඹ.

වලේබොඩ, එම්. පී. එම්. (2013). *සමාජීය වෙබ් ජාල හා ප්‍රේම සබඳතා.* ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝඃ කොළඹ.

විජේතුංග, ජී. (2013). *ශ්‍රී ලංකාවේ පුවත්පත් අයිතිය සහ දේශපාලන සන්නිවේදනය.*සරසවි ප්‍රකාශකයෝඃ නුගේගොඩ.

Introduction of four factors for smooth running of the Next Generation Libraries in Sri Lanka: A concept paper

N M Karannagoda
Assistant Librarian
University of Colombo
nelukakarannagoda@gmail.com

Abstract

In this concept paper, new factors to the field of Library and Information Sciences are introduced. These factors are named as the four factors for smooth running of the next generation libraries in Sri Lanka. Main purpose of introducing these factors is to facilitate the smooth running of libraries especially in Sri Lanka and generally all over the world. This paper points out four factors that should be considered by librarians in Sri Lanka and other parts of the world along with the conversion of traditional libraries to the next generation libraries. Mainly, these factors can be used by any large scale to small scale libraries to make their day to day life easier and more secure. Next generation of the libraries will have to depend on the sophisticated IT tools and equipment as the world is moving to the digital era fast. As such, to be par with the world changes, libraries should be digitized as much as possible to cater for the modern user needs. The four factors introduced here are mostly related to use of modern electronic equipment and Information Technology within the library premises. The four factors are as follows;

1. *CCTV SYSTEM*
2. *BACKUP WARRANTY*
3. *RFID TAGS*
4. *CENTRALIZED UPS SYSTEM*

Key words: Four Factors, Generation, Libraries, Sri Lanka

Introduction

At present, it can be observed that most of the libraries in Sri Lanka other than the university libraries are in a conversion stage from the traditional libraries to the next generation libraries. In this conversion stage, libraries tend to purchase more and more online library resources along with traditional printed resources. Also, libraries try to keep open till late night as far as they can. Further, with the modernization of the libraries, there is a tendency to purchase more sophisticated and advanced library management systems and IT equipment to provide an efficient and productive service to library users. With these changes Information Technology has to play a major roll for the smooth running of the Next Generation Sri Lankan Libraries. This concept paper will introduce IT related four factors that will help the smooth running of the next generation libraries in Sri Lanka. Librarians are invited to consider these four factors to improve the smooth running of their libraries.

1. CCTV Camera System

a. Introduction

Closed Circuit Television (CCTV) is a system in which a video programme is transmitted within a closed space. All the elements of the system (cameras, display monitors, recording devices) are directly connected. This is different from broadcast television where any receiver that is correctly tuned can pick up and display or store the signals that are transmitted through the open space (“What is CCTV?,”2018).

The most common use of CCTV is seen in security camera systems. They are found for years in (areas) places like large retail shops, banks, and government institutions. Thanks to reduced costs in the manufacture of cameras and video recording equipment, camera systems are becoming more and more commonplace in smaller businesses, and even private homes and small libraries.

By introducing CCTV camera systems to libraries, an additional security and safeguard to library users as well as library resources could be provided. By using a good CCTV system librarians can reduce the cost of having many security guards to different sections of libraries. Also, theft of and damages to library materials can be significantly reduced

due to a CCTV system. Further, the library can provide additional security to user’s vehicles and their belongings at the library premises and it will help to get more user attraction to libraries.

The cost of the CCTV system can be reduced more by appropriately arranging the furniture and resources within the library.

b. Basic equipment needed and the approximate cost

i. CCTV Cameras

There are several types of security cameras with unique features. Mainly, five types of commonly use cameras are available. They are Dome Camera, Bullet Camera, C-mount camera, Day / Night Camera and PTZ Camera.

The dome camera is the one most commonly used for indoor security and surveillance. The shape of the camera makes it difficult for onlookers to tell which way the camera is facing, which is a strong piece of design, deterring criminals by creating an air of uncertainty. Bullet cameras are long and cylindrical in shape, and are ideal for outdoor use. Their strengths lie specifically in applications which require long distance viewing. Installed within protective casings, the cameras are protected against dust, dirt and other natural elements. These cameras can easily be mounted with a mounting bracket, and come fitted with either fixed or varifocal lenses depending on the requirements of its intended application. C-mount cameras come with detachable lenses and allow for simple lens changes to fit different applications. Though standard CCTV cameras with normal lenses can only cover distances of 35 - 40 feet, C-mount cameras can cover distances beyond 40 feet, thanks to the possibility of using special lenses with these cameras. Day / Night cameras are capable of operating in both normal and poorly lit environments. Further, these cameras benefit from not requiring inbuilt infrared illuminators as they can capture clear video images in the dark, thanks to their extra sensitive imaging chips. For this reason, these cameras are ideal for outdoor surveillance applications in which IR cameras are unable to function optimally. PTZ – Pan/tilt/zoom – cameras allow the camera to be moved left or right (panning), up and down (tilting) and even allow the lens

to be zoomed closer or farther. These cameras are used in situations where a live guard or surveillance specialist is there operating the security systems.

When selecting the CCTV cameras there are four main things that should be considered apart from the warranty period. First thing is the coverage area. Most of the cheap cameras have a small coverage area. Then, to cover a specific location, it is required to use many cameras but, some expensive cameras can cover up to the 360 degree. Therefore, it is profitable to use a single wide coverage camera than using many narrow coverage cameras. The second thing is the light sensitivity. The light sensitivity of a camera is measured in Lux, and this is the standard specification (property) that defines how well a camera can see in poor lighting conditions. In order to capture good quality images in low light or dark conditions, a day and night camera that takes advantage of near-infrared light is required. Third factor is the higher resolution and the HD video. Megapixel IP cameras can capture High Definition Video (HD Video) and provide greater detail improving identification. A 2 megapixel camera is an excellent choice for capturing vehicle number plates and can cover a 24 foot wide point of entry or exit. As such, looking for the number of megapixel of the camera is very essential. Forth factor to be considered is the lens of the CCTV camera. The lens is what gathers the light for the sensor. Everything the viewer sees, or that gets recorded on the DVR comes through the lens. It determines the distance at which a car's number plate can be read. Also, a face can be recognized because the lens controls the focus. Therefore, selecting the camera with the right lens as per our need is important.

Figure 1: CCTV Camera, https://www.indiamart.com/proddetail/2-0-mega-pixel-ahd-cctv-dome-camera-11498858633.html

ii. CCTV Monitors

Most television sets can function as CCTV monitors. The only difference between CCTV monitors and standard television sets is that monitors do not have tuners. Some monitors also feature built-in switchers. This means that more than one camera can be plugged into the monitor and the librarian can view the desired area through the appropriate camera by changing the channel.

Figure 2: CCTV Monitor,https://www.indiamart.com/proddetail/cctv-monitor-3987633773.html

iii. Digital CCTV Recorders

CCTV digital video recorders (DVR) are easy to use, compact, and can keep recording for days or weeks without running out of space. A digital system does not require daily attention. However, depending on the size of the hard drive, footage may be erased after a certain number of days in order to allow the system to record new data.

CCTV systems do not have to be installed by professionals, especially if the system consists of only one or two cameras. However, if the cameras are located in awkward areas or if you feel that you lack the technical expertise to set up the system yourself, you can call in an expert to install the system.

Figure 3: Digital CCTV Recorder, http://esecurecctv.com

iv. Approximate Budget

You can install a CCTV camera system with four cameras (including night vision camera and one week recording capacity) for the cost of around Rs. 60,000 with installation charges depending on the quality of cameras and recording capacity.

v. Calling Quotation for a CCTV system

When purchasing a complex CCTV system, without having a good technical knowledge, it is really difficult to decide the number of cameras and the models of the CCTV cameras required. Therefore, it is advisable to let the vendor to decide the number of cameras and the models required for a specific CCTV system. Libraries just have to indicate the locations need to be covered, and the type of view (clear view, very clear view, general view) they need. Then, the responsibility of covering the requested location lies with the vendor. When calling quotations or bidding, libraries should use the "Two-Stage Two-Envelop" system of bidding. In the Two-Stage Two-Envelope bidding procedure, at the first stage, bidders submit two sealed envelopes simultaneously, one containing the technical proposal and the other containing the price proposal, enclosed together in an outer single envelope. Only the technical proposals are opened at the date and time indicated in the bidding document, and the price proposals remain sealed and are held in custody by the purchaser. The technical proposals are evaluated and if the purchaser requires amendments or changes to the technical proposals, such amendments and changes are discussed with the bidders. The bidders are allowed to revise or adjust their technical proposals to meet the requirements of the purchaser. The objective of the exercise is to ensure that all technical proposals conform to the same acceptable technical standard and meet the technical solution required by the purchaser. Bids of bidders who are unable or unwilling to bring their technical proposals to conform to the acceptable technical standard will be rejected as deficient bids with Technical Evaluation Committee approval. Following Technical Evaluation Committee approval of the evaluation of technical proposals, bidders are invited, at the second stage, to submit modified bid proposals consisting of revised technical proposals and supplementary price proposals based on the technical standard agreed. The original price proposals and the modified bid proposals are opened at a date and time indicated by the Purchaser. In setting the date, the

purchaser will allow sufficient time for the bidders to incorporate the changes in the revised technical proposals that are needed to meet the agreed technical standard and to prepare the supplementary price proposals that reflect these changes. Then, the price proposals, supplementary price proposals and revised technical proposals are evaluated. Following Technical Evaluation Committee's approval, the contract is awarded to the bidder whose bid is determined to be the lowest evaluated substantially responsive bid.

2. **Backup Warranty within the Warranty Period**

Most of the Sri Lankan libraries are managed with limited funds. As such, they can only purchase limited number of IT equipment. As the big libraries do, it is not possible for the small libraries to purchase backup equipment for the each and every equipment. For an example a big library can purchase two multimedia projectors so that if one projector goes out of order, the other could be used till the first is repaired to continue the library activities. But small or medium scale libraries cannot do like that because most of the IT equipment is very expensive. In the real situation, when a photocopier or any other equipment is out of order, the vendors who supplied that will take it to repair and take more than one or two months to repair and deliver it back. Till that the library has to manage their functions without the proper equipment. This is a big problem each and every library facing. Therefore, as the **Second Factor**, it is emphasized to have backup warranty when purchasing equipment. When you call quotations to purchase the equipment you should include a term asking backup equipment within 48 hours within the warranty period. As the Assistant Librarian (systems) of the University of Colombo, the researcher knows practically that including this requirement while calling quotations is very beneficial for the library. This action has worked nicely for the Main Library, University of Colombo. After having the backup warranty, as a library staff member, there is no need to worry about the repairing activities of the equipment because when the company removes the equipment to repair within the backup warranty period they supply a temporary machine to use within 48 hours. Thus, the normal activities of the library will not be affected due to the malfunction of certain equipment. To provide this facility, the vendors will charge a little higher price than the normal. But most of the big companies will not charge at least a cent to provide backup warranties.

3. Introducing RFID Tags

a. Introduction

A Radio Frequency Identification Tag (RFID tag) is an electronic tag that exchanges data with a RFID reader through radio waves. Most RFID tags are made up of at least two main parts. The first is an antenna, which receives/sends radio frequency (RF) waves. The second is an integrated circuit (IC), which is used for processing and storing data, as well as modulating and demodulating the radio waves received/sent by the antenna. (Radio Frequency Identification Tag, 2018)

By introducing RFID tags to libraries, librarians can solve many issues they face now. However, to get the benefit of the RFID tags, it is a prerequisite to have a Library Management Software (Open source one or a commercial version). In a middle scale library, stock verification takes quite a big time period. Therefore, when stock verification of lending section is conducted, closing down that section for a long period is a huge problem. But, to conduct a stock verification while counting books, closing down that section is essential. However, if RFID tags are fixed inside books and if the library can purchase a RFID Stock Counting Hand Held Device, it is possible to complete the stock verification very quickly. Library staff members just have to take the hand held devise through the book racks. Then, it will automatically count and enter the data into the computer that is linked to the hand held devise with the help of the library management system installed. This hand held scanner is capable of scanning more than 1000 books per minute. By using RFID gate with the RFID tags the security of the books and library resources can be increased. If someone tries to steal a book and takes it through a gate, the gate synchronizes with the RFID tag and tends to make a beep. Therefore, to increase the security level of the library resources, it can use RFID tags.

If the library is a big one, and have sufficient funds, it is possible to go for full automation of the books issuing and returning process by introducing library kiosks and Drop Boxes with the RFID tags. This will cost little bit of money but by introducing this facility you can provide an amazing service to the library users. These kiosks can self-issue books and

can return books at any time through the Drop Boxes although the library is closed. This will help increase the user satisfaction drastically.

b. Basic Equipment needed and the Approximate Cost

i. RFID Tag

One tag will cost around Rs.90. This is a small tag with the size of 50*50 mm with a memory of 0.5k - 2.5k bit. This can be fixed on any flat surface like the back cover of a book with the operating temperature of 18 °C to 26 °C / 64.4 °F to 78.8 °F. Also a RFID tag has a life span of 10 to 15 years.

Figure 4: RFID Tags,https://www.makeuseof.com/tag/technology-explained-how-do-rfid-tags-work/

ii. RFI

D Hand Held Scanner

This device can perform a complete instantaneous search of all on-shelf items quickly and efficiently by simply reading the RFID tagged items. Following a search, data can be uploaded to the Library Management System or analyzed manually. In addition, by downloading search list information, RFID Hand Held Scanner can be used to find specific items on a shelf, or to assist with shelf-tidying functions. This will cost around Rs.750000.

Figure 5: RFID Hand Held Scanner. http://www.celect.in/Products/RFID-Readers/

iii. Self-Check Machine

This machine helps the users to self-checkout the library materials available at the library. Also library can publish their new events and notices on the Kiosk screen. This is expensive library equipment that will support Library Automation. This will cost around Rs.2.2 million.

Figure 6: self-check. http://bibliotheca.ru/ru/our-products-ru/self-service-kiosks/smartserve600/

iv. Drop box

This equipment helps the library users to return their books at any time (24*7*365). This will make the users activities easier. After returning the book this machine automatically issues a printed receipt indicating the returned books and the time and date of the return had taken place. This will cost ab

Figure 7: Drop Box. http://cdsol.com.my/cdsol/index.php/bibliotheca-mainmenu/rfidmenukiosks/smartserve600/

v. RFID Security Gate

RFID Detection *Gate* System is able to detect the items that have not been properly checked-out. The audible and visible alarms are automatically triggered when improperly checked-out materials are passed through the *gate* system. This will increase the protection of the Library resources. This will cost around Rs.2.5 million.

Figure 8: RFID security Gate,
http://www.cosmotron.cz/products/rfid/security-gates

With the above mentioned equipment the library can use equipment called RFID Work Station if required. This helps to lock and unlock the RFID tags pasted in the books. If someone tries to take out a book without unlocking the RFID tag security gate will make a noise plus some lightning. As such, RFID tags are very important to the next generation libraries in Sri Lanka.

4. Centralized UPS System

Along with the transformation to the digital era libraries tend to have more electronic equipment. For an example, the main library of the University of Colombo consists of more than 125 computers. Therefore, to use a separate UPS for each computer, the library has to purchase and maintain more than 150 UPS. Likewise, each and every library needs to have a large number of UPS systems for the protection of the computers and the electronic equipment it uses. However, maintaining such a large number of UPSs is a very difficult and time consuming task. As a solution for this, libraries can use Centralized UPS systems. Then libraries can use one single high performing UPS system for all the electronic equipment. Accordingly, libraries have to look after only one UPS system instead of many UPS systems. However, to use centralized UPS systems, it is a

pre-requirement to have a separate single power (electric) line to connect the centralized UPS system to all the electronic equipment. Therefore, when a new library is constructed, the librarians should advice the architects, engineers and contactors to install a separate power line to connect all the electronic equipment to the centralized UPS. If the library is operated in an old building that does not have a separate power line for this purpose, then the librarian can advise the maintenance officer/division to construct a separate power line. In some instances constructing a single line for the entire building may not be possible due to various constrains. In such cases, it is advisable to have at least a separate line for each section or each floor. Depending on the power consumption of a single computer a suitable centralized UPS system can be used. For an example power consumption of a modern i7 branded computer with a LED monitor is around 0.45 KVA (Kilo Watt Ampere). As such, if there are 20 computers it is required to have a centralized UPS of 0.45KVA * 20 (i.e. 9 KVA). But when purchasing a centralized UPS, it is required to consider about the power factor of the UPS. There are UPSs with different power factors according to their brands and the sizes. Examples for power factors are, 0.9, 0.8, 0.7, etc. If the power factor of a 9KVAcentralized UPS System is 0.9 then it can supply only a total power of 9KAV * 0.9 = 8.1KVA. Therefore if a 9KAV centralized UPS System is purchased by thinking that it is sufficient to provide power for 20 computers, it may not be able to operate all the 20 computers due to the power factor of the UPS system. Therefore, it is required to consider about power factor of UPSs when purchasing a Centralized UPS system. According to the (L.Chinthana, Telephone Conversation, February 27, 2018) prices for UPS systems with different capacities from Riello Brand Italy are given below.

1. 200KAV (Three Phase In Three Phase Out) - Rs.8 Million
2. 160KAV (Three Phase In Three Phase Out) - Rs.6.5 Million
3. 125KAV (Three Phase In Three Phase Out) - Rs.4.2 Million
4. 100KAV (Three Phase In Three Phase Out) – Rs.3.5 Million
5. 80KAV (Three Phase In Three Phase Out) - Rs.3.2 Million
6. 60KAV (Three Phase In Three Phase Out) - Rs.2.8 Million
7. 40KAV (Three Phase In Three Phase Out) -Rs.1.8 Million
8. 20KAV (Three Phase In Three Phase Out) - Rs.0.9 Million

9. 20KAV (Three Phase In Single Phase Out) - Rs.0.75 Million
10. 15KAV (Three Phase In Three Phase Out) - Rs.0.85 Million
11. 10KAV (Three Phase In Three Phase Out) – Rs.0.75 Million
12. 10KAV (Three Phase In Single Phase Out) – Rs.0.35 Million
13. 6KAV (Three Phase In Single Phase Out) – Rs.0.24 Million

By applying above 4 factors, next generation of Sri Lankan libraries can perform smoothly and efficiently. As such, it is highly recommended to follow these four factors in different scales according to the sizes and the financial capabilities of libraries.

References

Bibliotheca Mobile DLA. Retrieved from http://www.celect.in/Products/RFID-Readers

Bidding Procedures. (2018). Retrieved from https://www.adb.org/site/business-opportunities/operational-procurement/goods-services/bidding-procedures

Different Types of CCTV - CCTV Camera Types & Their Uses. (2018). Retrieved from https://www.caughtoncamera.net/news/different-types-of-cctv/

4CH H.264 960H DVR, P2P & QR Code Scan, 3G/Wifi Smartphone. Retrieved from http://esecurecctv.com/

CCTV Monitor. Retrieved from https://www.indiamart.com/proddetail/cctv-monitor-3987633773.html

Mega Pixel AHD CCTV Dome Camera. Retrieved from https://www.indiamart.com/proddetail/2-0-mega-pixel-ahd-cctv-dome-camera-11498858633.html

Radio Frequency Identification Tag - Definition from Techopedia. (2018). Retrieved from https://www.techopedia.com/definition/24273/radio-frequency-identification-tag-rfid-tag

Security gate Smart gate 400. Retrieved from http://www.cosmotron.cz/products/rfid/security-gates

selfCheck™ 500. Retrieved from http://bibliotheca.ru/ru/our-products-ru/self-service

Tag. (2018). Retrieved from https://www.makeuseof.com/tag/technology-explained-how-do-rfid

What is CCTV?. (2018). Retrieved from https://www.brickhousesecurity.com/security-cameras/cctv-primer/

What are the specifications you should look for when you are buying a CCTV camera set?. (2017). Retrieved from https://www.quora.com/What-are-the-specifications-you-should-look-for-when-you-are-buying-a-CCT

මහජන පුස්තකාලවල මුද්‍රිත ග්‍රන්ථ එකතු සංවර්ධනයේදී අනුගමනය කරන ක්‍රියා පිළිවෙළ පිළිබඳ තුලනාත්මක අධ්‍යයනයක්.
(කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ මහා නගර සභාවලට අයත් මහජන පුස්තකාල ඇසුරිනි)

A comparative Study of printed books collection development procedure in public libraries: with special reference to Municipal Council Public libraries in Colombo District

D.W.S. Karunaratne
Librarian
Public Library Colombo

S.C.P. Samarathunga
Librarian
Public Library Colombo
samarathugachamila@gmail.com

The second largest unit representing the Sri Lankan Library System is the public library. Local Authorities have a variety of services for the welfare of the general public, one service being spread to a significant extent throughout the country.

The current advances in technology and the growth of information technology have led to a significant increase in demand for information, and their demand has also been increasing rapidly. Public libraries have also faced this challenge. The main task of answering readers ‘ information needs is to capture that information.

The main source of information in Sri Lanka's public libraries, though producing various sources of information, is the printed books. It is a complex and overwhelming responsibility for the acquisition of books by various readership requirements and the acquisition of public libraries. Therefore, the examination of the discontinuance of the printed version of the source of the main public information in public libraries has become a timely necessity. Accordingly, in order to present the current printed books in the public libraries, to examine the nature of development, to find out if there is a system of development, to find barriers to reconciliation of printed books and to take some actions regarding the future collection of books.

As a sample of this study, all public libraries in Colombo District Municipal Councils were selected . The data were collected by submitting a structured questionnaire of librarians those libraries. It has been revealed facts as the result of such analysis done with MS-Excel software. Still there are no such systematic source of development of book collection and many libraries have been confronted with severe financial crises. In addition , the data revealed that there are lot of problems related to book collection development, such as the lack of staff, lack of training , space malfunctions, maintenance difficulties, lack of problems and lack of scientific book selection sources. As the solutions, providing a more active contribution from the National Library and documentation Services Board for some or all of the issues identified so far, providing a centralized library for each province, creating a pool of professional librarians for advice on how to choose books for public libraries, establishing an acceptance policy only for public libraries, Providing a national policy for public libraries, a concept of solidarity, a solution to the issues of storage, financial, employee issues, marketing of libraries and the selection of books focusing on courses and retraining several things have been proposed.

Key words : public libraries- collection development- printed information sources

මහජන පුස්තකාලවල මුද්‍රිත ග්‍රන්ථ එකතු සංවර්ධනයේදී අනුගමනය කරන ක්‍රියා පිළිවෙළ පිළිබඳ තුලනාත්මක අධ්‍යයනයක්. (කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ මහා නගර සභාවලට අයත් මහජන පුස්තකාල ඇසුරිනි)

A comparative Study of collection Development procedure in public libraries: (with special reference to Municipal Council Public libraries in Colombo District)

ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල පද්ධතිය නියෝජනය කරන දෙවන විශාල ඒකකය මහජන පුස්තකාල වේ. පළාත් පාලන ආයතන විසින් මහජනතාවගේ සුභසාධනය සඳහා පවත්වාගෙන යනු ලබන විවිධාකාර වූ සේවාවන් අතර, එක් සේවාවක් ලෙස සැලකිය යුතු දුරකට මහජන පුස්තකාල රට පුරා ව්‍යාප්තව පවතී.

වර්තමානයේ තාක්ෂණයේ දියුණුවත්, තොරතුරු තාක්ෂණයේ වර්ධනයත් නිසා තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මකව ඉහළ ගොස් ඇති අතර, ඒවායේ අවශ්‍යතාවද ශීඝ්‍රයෙන් ඉහළ යමින් පවතී. මෙම අභියෝගයට මහජන පුස්තකාල ද මුහුණ පා ඇත. පාඨකයන්ගේ තොරතුරු අවශ්‍යතාවලට පිළිතුරු සැපයීම සඳහා කළ යුතු ප්‍රධානතම කාර්යය වන්නේ එම තොරතුරු ඇතුළත් ද්‍රව්‍ය අත්පත් කර ගැනීමයි.

විවිධාකාර වූ තොරතුරු මූලාශ්‍රය බිහිවුවත් , තවමත් ශ්‍රී ලංකාවේ මහජන පුස්තකාලවල ප්‍රධානතම තොරතුරු මූලාශ්‍රය වන්නේ මුද්‍රිත පොත් වේ. විවිධ වූ පාඨක අවශ්‍යතාවන් හා ගැටෙමින් පොත්පත් අත්පත් කර ගැනීම මහජන පුස්තකාලවලට පැවරී ඇති භාරදූර වූද, සංකීර්ණ වූද වගකීමකි. එනිසා මහජන පුස්තකාලවල ප්‍රධාන තොරතුරු මූලාශ්‍රය වන මුද්‍රිත ග්‍රන්ථ එකතුව සංවර්ධනය කිරීම පිළිබඳව විමසා බැලීම කාලීන අවශ්‍යතායක් බවට පත්වී ඇත. ඒ අනුව මහජන පුස්තකාලවල වර්තමාන මුද්‍රිත ග්‍රන්ථ එකතු සංවර්ධනයේ ස්වභාවය සොයා බැලීම, ග්‍රන්ථ එකතු සංවර්ධනය සම්බන්ධයෙන් ක්‍රමවේදයක් තිබේදැයි විමසා බැලීම, මුද්‍රිත ග්‍රන්ථ එකතු සංවර්ධනයේදී ඇතිවන බාධක සොයා බැලීම සහ ඉදිරියේදී මුද්‍රිත ග්‍රන්ථ එකතු සංවර්ධනය සම්බන්ධයෙන් ගත යුතු ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ යෝජනා කිහිපයක් ඉදිරිපත් කිරීම අරමුණු කරගෙන මෙම අධ්‍යයනය සිදු කරන ලදී.

අධ්‍යයනයේ නියැදිය ලෙස කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ මහා නගර සභාවලට අයත් මහජන පුස්තකාල සියල්ලම තෝරා ගන්නා ලදී. එම පුස්තකාලවල පුස්තකාලයාධිපතිවරුන්ට ව්‍යුහගතව සකසන ලද ප්‍රශ්නාවලියක් ඉදිරිපත් කිරීමෙන් දත්ත රැස් කර ගන්නා ලදී. එසේ ලබා ගන්නා ලද දත්ත එක්සෙල් මෘදුකාංගය උපයෝගී කර ගනිමින් විශ්ලේෂණය කිරීමෙන් අනතුරුව අදාළ කර ගන්නා ලද පුස්තකාලවල මුද්‍රිත ග්‍රන්ථ එකතු සංවර්ධනය සම්බන්ධයෙන් කිසිදු ක්‍රමවේදයක්

නොමැති බවත්, වැඩි පුස්තකාල ප්‍රමාණයක් දැඩි මූල්‍ය අර්බුදයන්ට මුහුණ පා ඇති බවත් පැහැදිලි විය. ඊට අමතරව කාර්ය මණ්ඩල හිඟකම, පුහුණු කාර්ය නොමැතිවීම, ඉඩකඩ ප්‍රශ්න, නඩත්තු දුෂ්කරතා, අපහරණ ප්‍රශ්න, ග්‍රන්ථ විද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රවල හිඟකම ආදී වශයෙන් ග්‍රන්ථ එකතු සංවර්ධනයට අදාළව ගැටළු රාශියක් පවතින බව ලබාගත් දත්ත මගින් අනාවරණය විය. මෙසේ හඳුනා ගන්නා ලද ගැටළුවලට යම් තරමකට හෝ විසඳුම් වශයෙන් ජාතික පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සේවා මණ්ඩලයෙන් දැනට වඩා සක්‍රිය දායකත්වයක් ලබා දීම, එක් පළාතක් සඳහා මධ්‍යගත පුස්තකාලයක් ඇති කිරීම, මහජන පුස්තකාල සඳහා පොත් තේරීමට උපදෙස් දීමට පුස්තකාල විද්‍යාව සම්බන්ධයෙන් සිටින ප්‍රවීණයන්ගෙන් සැදුම්ලත් සංචිතයක් ඇති කිරීම, මහජන පුස්තකාල සඳහාම ප්‍රතිග්‍රහණ ප්‍රතිපත්තියක් ඇති කිරීම, මහජන පුස්තකාල සඳහා ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් ඇති කිරීම, සහයෝගීතා සංකල්පය තුළින් ගබඩාකරණ, මූල්‍ය, සේවක ආදි ප්‍රශ්නවලට විසඳුම් සෙවීම, ප්‍රචාරණය සහ අලෙවිකරණ ආදි සංකල්ප තුළින් පවත්නා එකතුව පරිහරණයට අවකාශ ලබාදීම සහ පොත් තේරීම සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමු කරමින් පාඨමාලා සහ නිරන්තර පුහුණුවීම් ලබා දීම මුද්‍රිත එකතු සංවර්ධනයේදී අදාළ කරගත යුතු කරුණු කිහිපයක් ලෙස යෝජනා *කර ඇත.*

මූලික පද : මහජන පුස්තකාල - එකතු සංවර්ධනය - මුද්‍රිත තොරතුරු මූලාශ්‍රය

හැඳින්වීම

අතිපෞරාණික ලිඛිත සාහිත්‍යයක පහස ලද සංස්කෘතියකට උරුමකම් කියන අපට ''පුස්තකාලය'' යන්න නුහුරු යෙදුමක් නොවේ. අතීතයේ සිටම අප සමාජයෙහි ග්‍රන්ථ පරිශීලනය ගරු කටයුතු කාර්යයක් ලෙස සම්භාවනාවට පාත්‍ර වූවා පමණක් නොව පොත් පත් දැනුම් කෝෂ්ඨාගාර ලෙස සලකා පොත් ලිවීම හා ඒවා ආරක්ෂා කර ගැනීම මහත්ඵල මහානිසංස සහිත පුණ්‍යකර්මයක් ලෙස ද පිළිගැනිණ.

ලෝකයේ සෑම රටකම පුස්තකාල ඇති අතර, ඒවා විවිධ වර්ග නියෝජනය කරමින් ක්‍රියාත්මක වේ. එසේම ඒවායින් පාඨක ප්‍රජාවට සිදුවන සේවාවද අතිවිශාලය. ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල පද්ධතිය, විශ්වවිද්‍යාල, මහජන, පාසැල් සහ විශේෂ යන වර්ගවලින් සමන්විත වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ ඇති පළාත් පාලන ආයතනයක් මව් ආයතනය කරගෙන ක්‍රියාත්මක වන මහජන පුස්තකාල ලංකාවේ පුස්තකාල පද්ධතිය නියෝජනය කරන විශාලතම ඒකකයයි.

මහජන පුස්තකාලයක මූලික පරමාර්ථය වන්නේ පොදු මහජනතාවගේ විවේක කාලය යහපත් ලෙස ගත කිරීමත්, අධ්‍යාපනික සංස්කෘතික හා සදාචාරාත්මක වර්ධනය සඳහා සහාය වීමත්ය. ඒ

අනුව සෑම තරාතිරමකටම අයත් ළමා, තරුණ, මහලු ඕනෑම පුද්ගලයකුට කිසිම භේදයකින් තොරව මහජන පුස්තකාලය පරිහරණය කළ හැකිය. මේ නිසාම මහජන පුස්තකාලය ''පොදු ජනතාවගේ සරසවිය'' යන අන්වර්ථ නාමයෙන් ද හඳුන්වනු ලැබේ.

වර්තමානයේ තාක්ෂණයේ දියුණුවත්, තොරතුරු තාක්ෂණයේ වර්ධනයත් නිසා, තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මකව විශාල වශයෙන් ඉහළ ගොස් ඇති නිසා ඒවායේ අවශ්‍යතාව ද ඉතා ශීඝ්‍රයෙන් දිනෙන් දිනම ඉහළ යමින් පවතී. මෙම අභියෝගයට මහජන පුස්තකාල ද මුහුණ දී ඇත.

පාඨකයින් විවිධාකාර වූ කාණ්ඩවලින් සමන්විත වන නිසා, ඔවුන්ගේ තොරතුරු අවශ්‍යතාද විවිධාකාර වේ. මෙම විවිධාකාර වූ පාඨකයන් හා විවිධාකාර වූ තොරතුරු අවශ්‍යතාවලට පිළිතුරු සැපයීම සඳහා කළ යුතු ප්‍රධානතම කාර්යය වන්නේ එම තොරතුරු ඇතුළත් ද්‍රව්‍ය අත්පත් කර ගැනීම නොහොත් එකතුවට එකතු කර ගැනීමයි. පුස්තකාල සම්පත් එකතුවට ලබාගැනීම නොහොත් අත්පත් කර ගැනීම පුස්තකාල වෘත්තියට පැවරී ඇති වගකීම් අතුරින් ඉතා භාරදූර වූද, සංකීර්ණ වූද වගකීමකි.

අද මිනිස් දැනුම සියලු නිම් වළලු සිසාරා අසීමිතව ව්‍යාප්ත වෙමින් පවතී. මෙසේ ව්‍යාප්ත වන මිනිස් දැනුම අන්තර්ගත මූලාශ්‍ර මුද්‍රිත, ශ්‍රව්‍ය දෘශ්‍ය හා ඉලෙක්ට්‍රොනික ආදි වශයෙන් විවිධ ස්වරූපවලින් බිලියන ගණනින් බිහි වෙමින් පවතී. මෙම ශත සහස්‍ර සංඛ්‍යාත දැනුම් ද්‍රව්‍ය සියල්ල ග්‍රහණයට හසුකර ගැනීම හෝ පරිශීලනය කිරීම ප්‍රයෝගිකව කළ නොහැක්කක් පමණක් නොව, අනවශ්‍ය කාර්යයකි. එසේම මෙතරම් විශාල දැනුම් ප්‍රමාණයක් තිබුණද පාඨකයා එක් වරකට අපේක්ෂා කරන්නේ යම් සුවිශේෂ වූද, අල්පමාත්‍ර වූද දැනුම් කොටසක් පමණි. මේ නිසා පාඨකයාට අවශ්‍ය යම් නියම තොරතුරක් පැහැදිලිව, නිරවුල්ව ඔහුගේ අවශ්‍යතාවට සරිලන ප්‍රමාණයට සැපයීම වත්මන් තොරතුරු සේවාවේ කාර්ය භාරය බවට පත් වී ඇත. මෙම කාර්ය භාරය සාර්ථකව ඉටු කළ හැක්කේ ප්‍රකාශයට පත් වී ඇති සහස්‍ර සංඛ්‍යාත තොරතුරු සම්පත් අතුරින් සුවිශේෂ පාඨක අවශ්‍යතාවන්ට අදාළ වන්නා වූද, සාධිකාරී තොරතුරු හෝ ආශ්‍රිත ද්‍රව්‍ය තෝරා බේරා ගෙන අවශ්‍ය අවස්ථාවේදී ඔවුන් වෙත සැපයීමෙනි.

පාඨකයා වෙනුවෙන් ඔහුට අවශ්‍ය කියවීම් ද්‍රව්‍ය තෝරා බේරා අයත් කර ගැනීම බුද්ධිමය වූද, නියතයෙන්ම පූර්ණ වශයෙන් වෘත්තීමය වූද කාර්යයකි. එනිසා ප්‍රකාශන කේෂ්ත්‍රය සීමිතව පැවති අතීතයේ මෙන් නොව එකතුව ගොඩනංවා ගැනීමේ කාර්යයද අද පුස්තකාලයාධිපතිවරයකු වෙත පැවරුණු බරපතළ වගකීමක් බවට පත්වී ඇත.

වර්තමානයේ තාක්ෂණයේ දියුණුවත් සමගම ලෝකය පුරා මුද්‍රිත හා විද්‍යුත් මාධ්‍යවලින් බිහිවන තොරතුරු ප්‍රමාණය ඉතා දැවැන්ත අගයක් ගනී. මෙම තොරතුරු හා දැනුම කාර්යක්ෂමව

කළමනාකරණය කිරීම උදා වන තොරතුරු සමාජයට මුහුණ දීමට සිදු වන බලවත් අභියෝගයකි. මෙම අභියෝගයට මුහුණ දීම සඳහා තොරතුරු සම්පත් හෙවත් මූලාශ්‍රය වැදගත් මෙහෙවරක් ඉටු කරයි. තොරතුරු තාක්ෂණයේ හිණිපෙත්තටම ගොස් ඇති යුගයක වූවත් ශ්‍රී ලංකාවේ මහජන පුස්තකාලවල ප්‍රධානතම තොරතුරු මූලාශ්‍රය ලෙස භාවිත වන්නේ මුද්‍රිත පොත්පත්ය. මෙම මුද්‍රිත පොත්පත් මගින් පාඨක අවශ්‍යතා ඉටු කිරීමේ දී එකතුව සංවර්ධනය කරන ආකාරය විමසමින් අධ්‍යයනයක් කිරීම කාලීන අවශ්‍යතාවක් බවට පත් වී ඇත.

පර්යේෂණ ගැටලුව

තාක්ෂණයේ දියුණුව හිණිපෙත්තටම ගොස් ඇති යුගයක වූවත් තවමත් ශ්‍රී ලංකාවේ මහජන පුස්තකාලවල තොරතුරු සැපයීමේ ප්‍රධානතම ක්‍රමෝපාය වන්නේ මුද්‍රිත මූලාශ්‍රයයි. එනිසා තවමත් මහජන පුස්තකාලයක එකතුව ගොඩනැංවෙන්නේ මුද්‍රිත තොරතුරු මූලාශ්‍රය ඇසුරිනි. මුද්‍රිත මූලාශ්‍රය ඇසුරිනුත්, මුද්‍රිත පොත ප්‍රධාන වශයෙන් යොදා ගැනේ. එනිසා ලංකාවේ මහජන පුස්තකාලවල තොරතුරු එකතුවෙන් 90% කටත් වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් නියෝජනය කරනු ලබන්නේ මුද්‍රිත පොත් විසිනි.
මේ අනුව මහජන පුස්තකාල තමන්ගේ මුද්‍රිත එකතුව ගොඩනංවා ගැනීමේ දී අනුගමනය කරනු ලබන ක්‍රමවේදයන් පිළිබඳව තුලනාත්මකව අධ්‍යයනය කිරීමේ අරමුණින් මෙම පර්යේෂණය සිදු කරනු ලබයි.

පර්යේෂණයේ අරමුණු

1 මහජන පුස්තකාලවල මුද්‍රිත එකතුව සංවර්ධනයේ වර්තමාන ස්වභාවය විමසා බැලීම.
2. මහජන පුස්තකාලවල මුද්‍රිත එකතු සංවර්ධනය කිරීමේ මූලධර්ම පද්ධතියක් තිබේදැයි සොයා බැලීම.
3. මහජන පුස්තකාලවල එකතු සංවර්ධනය සම්බන්ධයෙන් ඇති බාධක හඳුනා ගැනීම.
4. අනාගතයේ දී මහජන පුස්තකාල සඳහා මුද්‍රිත එකතු ගොඩනැංවීමේ ක්‍රමවේදයක් ඇති කිරීම සම්බන්ධයෙන් යෝජනාවලියක් ඉදිරිපත් කිරීම.

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

නියැදිය කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ මහා නගර සභා මහජන පුස්තකාල සියල්ලම
නියැදියේ විශාලත්වය 07 කි.

දත්ත රැස් කිරීම

දත්ත රැස් කිරීම සඳහා සමීක්ෂණය නමැති පර්යේෂණ මෝස්තරය තෝරාගෙන ඇත.

ප්‍රාථමික දත්ත රැස් කිරීමට ව්‍යුහගතව සකසන ලද ප්‍රශ්නාවලියක් උපයෝගී කරගනු ලබයි.

පර්යේෂණ මාතෘකාවට අදාළව සිදු කර ඇති වෙනත් පර්යේෂණ හා මාතෘකාවට අදාළව ලියවී ඇති ග්‍රන්ථ හා ලිපි ද අන්තර්ජාලය ඔස්සේ ද ද්වීතීයික තොරතුරු ලබා ගන්නා ලදී.

දත්ත විශ්ලේෂණය

රැස් කර ගන්නා ලද දත්ත එක්සෙල් මෘදුකාංගය ඔස්සේ දත්ත වගු හා ප්‍රස්තාර ආකාරයෙන් පරිගණකය ආශ්‍රයෙන් විග්‍රහ කිරීම.

දත්ත විශ්ලේෂණය

පුස්තකාලයක් විසින් සපයනු ලබන සියලුම සේවාවන්ගේ සාර්ථකත්වය රඳා පවතින්නේ එහි එකතුව නැතහොත් දැනුම් ද්‍රව්‍ය සම්භාරය මත වේ. වර්තමානයේ සාර්ථක එකතුවක් යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ විශාල එකතුවක් නොව, උපරිම අයුරින් පරිහරණය වන එකතුවකි. එවන් එකතුවක් ගොඩනැංවීම සඳහා අඩිතාලම වැටෙනුයේ පුස්තකාල ද්‍රව්‍ය තේරීමේ සිටය. එහෙත් තවමත් ශ්‍රී ලංකාවේ මහජන පුස්තකාලවල එකතුවේ ප්‍රධානත්වය හිමි වන්නේ පොත්වලටය.

කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ මහා නගර සභා මහජන පුස්තකාල වල මුද්‍රිත ග්‍රන්ථ එකතුව සංවර්ධනය කිරීම යන මෙම අධ්‍යයනයේ දී කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ ඇති මහා නගර සභා 07 යටතේ පාලනය වන පුස්තකාල සියල්ල තෝරා ගන්නා ලදී. සමීක්ෂණය සඳහා ප්‍රශ්නාවලියක් ඉදිරිපත් කළ අතර, ඉන් ලබා ගන්නා ලද තොරතුරු පහත පරිදි විශ්ලේෂණය කරන ලදී.

සමීක්ෂණය සඳහා යොදා ගන්නා ලද පුස්තකාල සියල්ල එය අයත් පළාත් පාලන ආයතනය සමග දක්වා ඇති අතර, සමීක්ෂණයට ලක් වූ පුස්තකාල ගණන 07කි.

	පුස්තකාලයේ නම	අදාළ පළාත් පාලන ආයතනය
1	කොළඹ මහජන පුස්තකාලය	කොළඹ මහජන පුස්තකාලය
2	මධ්‍ය පුස්තකාලය	දෙහිවල මහ නගර සභාව
3	මධ්‍ය පුස්තකාලය - රාජගිරිය	ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර කෝට්ටේ මහ නගර සභාව
4	ජනසෙත කලාකෙත මහජන පුස්තකාලය	මොරටුව මහ නගර සභාව
5	අතුරුගිරිය මහජන පුස්තකාලය	කඩුවෙල මහ නගර සභාව
6	සිරිමාවෝ බණ්ඩාරනායක මහජන පුස්තකාලය	කඩුවෙල මහ නගර සභාව
7	රොබට් ගුණවර්ධන අනුස්මරණ මහජන පුස්තකාලය	කඩුවෙල මහ නගර සභාව

(වගු අංක 01)

පුස්තකාලවල භෞතික ස්වරූපය හා සම්පත්

පුස්තකාලයේ නම	අයත්වන ශ්‍රේණිය	ගොඩනැගිල්ලේ විශාලත්වය (වර්ග අඩි)	පුස්තාලයේ පාඨක සංඛ්‍යාව	දිනකට බැහැරට ගෙනයන පොත් සංඛ්‍යාව	2017 වසර අවසානයේ පුස්තකාලයේ පොත් සංඛ්‍යාව
කොළඹ මහජන පුස්තකාලය	විශේෂ	10000 ට වැඩි	10000	1200	150000
දෙහිවල පුස්තකාලය ගල්කිස්ස	I	7500-10000	1410	250	222490
ජයවර්ධනපුර කෝට්ටේ මහජන පුස්තකාලය	I	7500-10000	15857	250	17585
ජනසෙත කලාකෙත මහජන පුස්තකාලය මොරටුව	I	7500-10000	18901	225	50102
අතුරුගිරිය මහජන පුස්තකාලය	I	7500-10000	6968	200	41400
සිරිමාවෝ බණ්ඩාරනායක මහජන පුස්තකාලය බත්තරමුල්ල	II	7500-10000	2422	222	53723
රොබට් ගුණවර්ධන අනුස්මරණ මහජන පුස්තකාලය කඩුවෙල	II	7500-10000	13703	225	50532

(වගු අංක 02)

මුද්‍රිත එකතුව සංවර්ධනයේදී (පොත් තේරීමේදී) වඩාත්ම වැදගත් සාධකයක් වන්නේ පාඨක ප්‍රජාවයි. මන්ද එකතුව ගොඩනැංවෙන්නේ ඔවුන් වෙනුවෙන් වන හෙයිනි. ඒ අනුව එක් එක් පුස්තකාලවල පාඨක සංඛ්‍යාව සහ දිනකට පුස්තකාලයෙන් පැහැර ගෙන යන පාඨක සංඛ්‍යාව පිළිබඳව විමසිලිමත් වෙන ලදී. වගු අංක 02 ට අනුව අධ්‍යයනය කළ පාඨක සංඛ්‍යාවෙන් 10%-15% අතර ප්‍රමාණයක් පමණක් දිනකට පුස්තකාලය පරිහරණය කරන බව සඳහන් කළ හැකිය.

වගු අංක 02 කට අනුව අධ්‍යයනයට ලක් කරන ලද පුස්තකාලවල 2017 වසර අවසන් වන විට පැවති පොත් එකතුව පිළිබඳව ද දක්වා ඇත. ජීවමාන කැපී පෙනෙන එකතුවක් ගොඩනැංවීම සඳහා විටින් විට එකතුව ඇගයීම ප්‍රධාන සාධකයක් වේ. එසේම යම් පුස්තකාලයක එකතුව මගින් එහි ස්වභාවය සහ ලක්ෂණ පිළිබිඹු කෙරේ. ප්‍රශ්නාවලියට සපයන ලද තොරතුරු අනුව බොහෝ පුස්තකාල ඔවුන්ගේ එකතුව ලෙස දක්වා ඇත්තේ ලේඛනගත එකතුවයි. එහෙත් සත්‍ය එකතුව මෙය නොවිය හැකියි. ඒ අනුව බොහොමයක් පුස්තකාලවල පොත් තොගය යාවත්කාලීන නොවේ යන නිගමනය තුළ රැඳී සිටිය හැකිය. එසේම විශාල පොත් තොගයක් පුස්තකාලය තුළ පැවතියද එය පාඨක අවශ්‍යතාවන්ට සරිලන යාවත්කාලීන එකතුවක් නොවිය හැකිය.

සියලුම පුස්තකාල සාම්ප්‍රදායික පුස්තකාල සේවාවන් පවත්වා ගෙන යන බව දක්වා ඇත. එහෙත් පුස්තකාලයේ ඇති පොත් පිළිබඳව පාඨකයන් දැනුම්වත් කිරීමට අවශ්‍ය සේවාවන් පවත්වාගෙන යන බවක් නොපෙනේ.

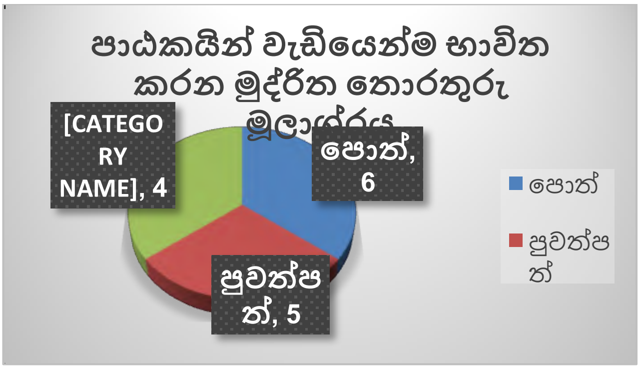

ඉහත ප්‍රස්තාරය අනුව පාඨකයින් විසින් වැඩිපුරම භාවිත කරන්නේ පොත් බව දක්වා ඇත. ඊට අමතරව පුවත්පත් හා සඟරා පිළිවෙළින් භාවිත කරන බව දක්වා ඇත. මූල්‍ය ප්‍රතිපාදනවල සීමිත බව නිසා කොළඹ මහජන පුස්තකාලය හැරුණු කොට අනෙකුත් පුස්තකාල ඉතා සීමිත ප්‍රමාණයක් පුවත්පත් සිංහල, දෙමළ, ඉංග්‍රීසි යන භාෂා 03න්ම මිලදී ගන්නා බව දක්වන ලදී. එසේම දායක මුදල් ගෙවීමේ අපහසුතාව නිසා සඟරා මිලදී ගැනීමද ඉතා සුළු වශයෙන් සිදු වන බව දක්වා ඇති අතර, කොළඹ මහජන පුස්තකාලය පමණක් සැලකිය යුතු මට්ටමක සඟරා ප්‍රමාණයක් මිලදී ගන්නා බව සඳහන් කරන ලදී.

පොත් තේරීමට නිර්දේශ ලබා ගැනීම

පොත් තේරීමට නිර්දේශ ලබා ගන්නා ආකාර	කොළඹ මහජන පුස්තකාලය	දෙහිවල මධ්‍ය පුස්තකාලය	මධ්‍ය පුස්තකාලය රාජගිරිය	ජනසෙන කලාකෙත මහජන පුස්තකාලය	අතුරුගිරිය මහජන පුස්තකාලය	සිරිමාවෝ බණ්ඩාරනායක මහජන පුස්තකාලය බත්තරමුල්ල	රොබට් ගුණවර්ධන අනුස්මරණ මහජන පුස්තකාලය කඩුවෙල
පාඨක යෝජනා	√	√	√	√	√	√	√
විෂය විශේෂඥයන්ගේ යෝජනා	√	-	√	-	-	-	√
පාඨක සමීක්ෂණවල යෝජනා	√	√	-	√	√	√	√
පුස්තකාල උපදේශන කමිටු යෝජනා	√	√	√	√	-	-	√
පළාත් පාලන		√	√	√	√	-	-

අධිකාරියේ අදහස් හා යෝජනා							
වෙනත් පුවත්පත් දැන්වීම්/ පොත් සාප්පු	√	-	√	-	-	-	-
දැනුවම්ත් කිරීම නවතම ප්‍රකාශන අත්පොත්	-	-	-	-	√	-	-

(වගු අංක 03)

අධ්‍යයනය කරන ලද පුස්තකාල විසින් පොත් තේරීමේදී සැලකිල්ලට ගන්නා අදහස් හා යෝජනා ගැන විමසීමේදී පාඨක යෝජනා හා උපදේශක කමිටු යෝජනා යන සියලුම කරුණු සැලකිලිමත් වී ඇත. එක් පුස්තකාලයක් හැරුණු කොට අනෙක් සියලුම පුස්තකාල පාඨක සමීක්ෂණ පවත්වා එම තොරතුරු පොත් තේරීමේදී සැලකිල්ලට ගන්නා බව දක්වා ඇත.

පුස්තකාලවල විමර්ශන එකතුව සහ සූචියේ යාවත්කාලීන බව සහ වාර්ෂික ප්‍රතිපාදන

පුස්තකාලයේ නම	**විමර්ශන එක තුවක් තිබේ නම් එය යාවත්කලීනද ?**		**පුස්තකාලයේ පොත් පත් සම්බන්ධයෙන් සූචියක් තිබේද?**			**මුළු අයවැ යෙන් පුස්තකාලය ට වෙන් කරන ලද මුදල ප්‍රතිශතයක් ලෙස**	**ඔබට ලැබෙන ප්‍රතිපාදනවලින් පොත් පත් අත්පත් කර ගන්නා කාල වකවානු**
	ඔව්	නැත	ඔව්		නැත		
			යාවත්කාලීනයි	යාවත් කලීන නැත			
කොළඹ මහජන පුස්තකාලය	ඔව්	-	ඔව්	-	-	7%	වර්ෂය පුරා
දෙහිවල - ගල්කිස්ස පුස්තකාලය	ඔව්	-	ඔව්	-	-	1%	වර්ෂයකට වතාවක්
ජයවර්ධනපුර කෝට්ටේ මහජන පුස්තකාලය		නැත	ඔව්	-	-	0.5%	වර්ෂයකට වතාවක්

ජනසෙන කලාකෙත මහජන පුස්තකාලය මොරටුව	ඔව්	-	ඔව්	-	-	2%	වර්ෂයකට වතාවක්
මහජන පුස්තකාලය අතුරුගිරිය	ඔව්	-	ඔව්	-	-	0.1%	වර්ෂය පුරා
සිරිමාවෝ බණ්ඩාරනායක මහජන පුස්තකාලය බත්තරමුල්ල	ඔව්	-	ඔව්	-	-	0.1%	වර්ෂයකට වතාවක්
රොබට් ගුණවර්ධන අනුස්මරණ මහජන පුස්තකාලය කඩුවෙල	ඔව්	-	ඔව්	-	-	0.1%	වර්ෂයකට වතාවක්

(වගු අංක 04)

අධ්‍යයනය කළ පුස්තකාලවලින් එකක් හැර අනෙකුත් සියල්ලම විමර්ශන එකතුව යාවත්කාලීනව පවත්වාගෙන යන බව දක්වා ඇත. එසේම පුස්තකාල සියල්ලම පොත් සඳහා සූචියක් පවත්වාගෙන යන බවත්, එය යාවත්කාලීන බවත් දක්වා ඇත. එහෙත් පොත් තේරීමේදී බොහෝ පුස්තකාල සූචිය භාවිත කර නොමැත්තේ ඒවා යාවත්කාලීන නොවන නිසා බව සොයා බැලීමේදී හෙළිවිය. එනිසා ග්‍රන්ථ තේරීමට පෙර පූර්ව ග්‍රන්ථ ප්‍රතිග්‍රහණ සෝදිසියක් කිරීමට පවා නොහැකි වනු ඇත.

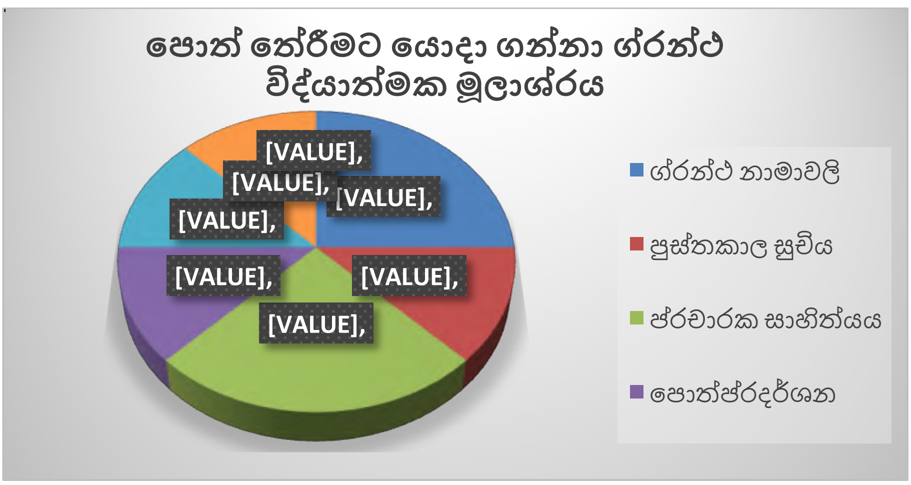

අධ්‍යයනය කරන ලද සියලුම පුස්තකාල ග්‍රන්ථ නාමාවලි සහ ප්‍රචාරක සාහිත්‍යය උපයෝගී කරගෙන ඇත. පොත් තේරීමේ ඉතා වැදගත් මෙවලමක් වන පුස්තකාල සූචිය භාවිත කර ඇත්තේ පුස්තකාල 03 ක් පමණි. එයට හේතුව ඔවුන්ගේ පුස්තකාල සූචි යාවත්කාලීන නොවීමයි.

මූල්‍යමය තත්ත්වය

එකතුව සංවර්ධනය කිරීමේ ප්‍රබලම සාධකය වන්නේ මූල්‍ය තත්ත්වයයි. ඒ පිළිබඳව සොයා බැලීමේදී කොළඹ මහජන පුස්තකාලය හැර අනෙකුත් සියලුම පුස්තකාල සඳහා පළාත් පාලන ආයතන තම මුළු අය වැයෙන් 1 ක් පමණ ඉතා සුළු මුදලක් ලබාදෙන බව පෙනී යයි. මෙම මුදල එකතුව සංවර්ධනයට කිසිසේත් ප්‍රමාණවත් නොවන බව දක්වා ඇත.

පුස්තකාලයේ නම	2014	2015	2016
කොළඹ මහජන පුස්තකාලය	11000000	1000000	11000000
දෙහිවල -ගල්කිස්ස පුස්තකාලය	1000000	1000000	1500000
ජයවර්ධනපුර කෝට්ටේ මහජන පුස්තකාලය	250000	300000	350000
ජනසෙන කලාකෙත මහජන පුස්තකාලය මොරටුව	1000000	1200000	1500000
මහජන පුස්තකාලය අතුරුගිරිය	500000	1000000	750000
සිරිමාවෝ බණ්ඩාරනායක මහජන පුස්තකාලය බත්තරමුල්ල	750000	500000	500000
රොබට් ගුණවර්ධන අනුස්මරණ මහජන පුස්තකාලය කඩුවෙල	300000	500000	500000

(වගු අංක 05)

එසේම එම ලැබෙන මුදලින් වැඩි පුස්තකාල ප්‍රමාණයක් වර්ෂයකට එක් වතාවක් පමණක් පොත් මිලදී ගන්නා බව දක්වා ඇත. එමගින් සාර්ථක එකතුවක් ගොඩ නැංවෙන බව සිතිය නොහැකිය.

පුස්තකාල පොත් අයත් කර ගන්නා ආකාර

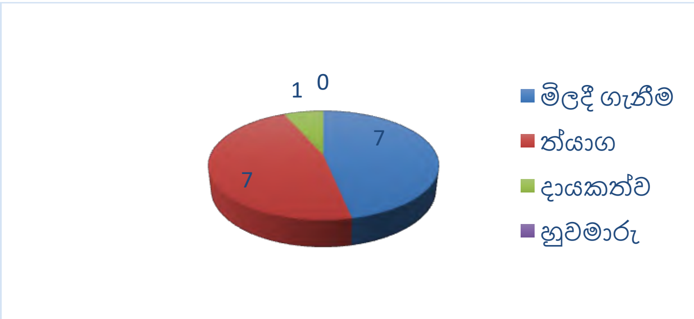

අධ්‍යයනය කරන ලද පුස්තකාල සියල්ලම පාහේ පොත් අත්පත් කර ගන්නේ මිලදී ගැනීමෙනි. එසේම ත්‍යාග වශයෙන් ද සියලුම පුස්තකාල පොත් අත්පත් කර ගනියි.

පොත් තේරීමේදී සැලකිලිමත් වන කරුණු

ප්‍රකාශයට පත්වන සෑම පොතක් ම පුස්තකාලයට අයත් කර ගැනීම ප්‍රායෝගික කාර්යයක් නොවන හෙයින් සුවිශේෂී කාර්යයන්ට අදාළ පොත් පමණක් තෝරා බේරා ගෙන අයත් කර ගැනීමට පුස්තකාලයාධිපතිවරයාට සිදු වේ. එසේ කළ හැක්කේ පැහැදිලි ප්‍රමුඛතා නිර්ණය මගිනි. සමීක්ෂණයට ලක් කළ මහජන පුස්තකාල පොත් තේරීමේදී යොදා ගන්නා ප්‍රමුඛතා නිර්ණයන් කවරේද යන්න සොයා බැලීමේදී පහත දත්ත ලැබිණ.

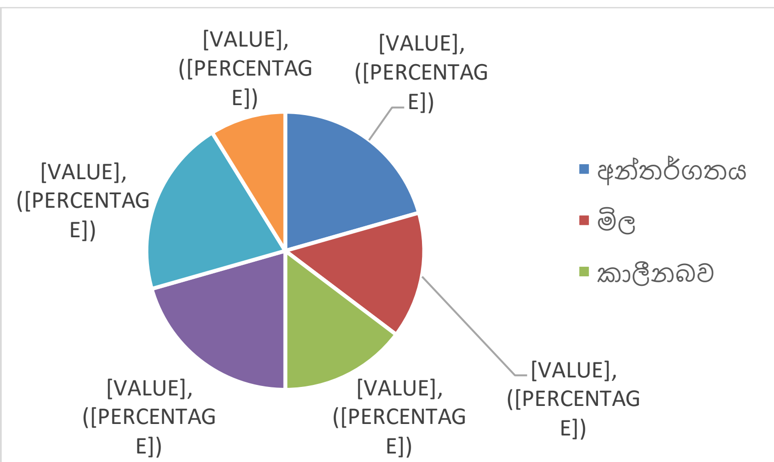

පොත් තේරීමේදී පාඨක ඉල්ලුම, භාෂාව, අන්තර්ගතය යන කරුණු කෙරෙහි සියලුම පුස්තකාල සැලකිලිමත් වන බව දක්වා ඇත. මිල සහ කාලීන බව කෙරෙහිද දෙවනුව සැලකිලිමත් වන බව දක්වා ඇත. මෙහිදී එක් එක් පුස්තකාල විසින් තමන් සතු සම්පත් අනුව සැලකිලිමත් වන කරුණු කෙරෙහි ප්‍රමුඛතාව දෙනු ලබයි.

පොත් ප්‍රදාන ලබා ගැනීම

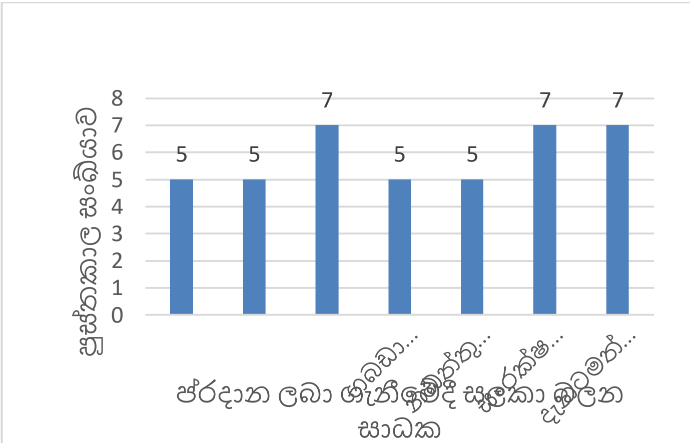

(වගු අංක 05)

එක් එක් පුස්තකාල විසින් ප්‍රදාන ලබා ගැනීමේදී සැලකිලිමත් වන කරුණු ඔවුන්ගේ රුචි අරුචිකම් අනුව දක්වා ඇත. කෙසේ වෙතත් ප්‍රදාන ලබා ගැනීමේදී ඉහත සෑම කරුණක් කෙරෙහිම හොඳින් තර්කානුකූලව අධ්‍යයනය කර භාර ගැනීම හෝ ප්‍රතික්ෂේප කිරීම කළ යුතුය.

දේශීය පොත් ප්‍රතිග්‍රහණය සම්බන්ධ ගැටලු

වාර්ෂිකව ලැබෙන ප්‍රතිපාදනවලින් දේශීය පොත් ප්‍රතිග්‍රහණය සම්බන්ධයෙන් මුහුණපාන ගැටලු ගැන කළ විමසීමේදී පහත දැක්වෙන අයුරින් ප්‍රතිචාර දක්වන ලදී.

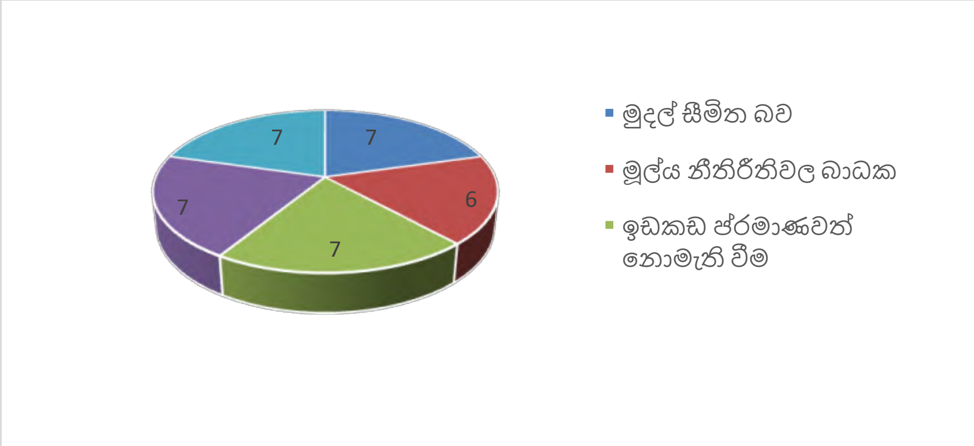

කොළඹ මහජන පුස්තකාලය හැරුණු කොට අනෙකුත් සියලුම පුස්තකාලවලට මුදල් සීමිත බව ප්‍රධානම බාධකය බව දක්වා ඇත. අනෙකුත් සියලුම බාධක පොදුවේ සෑම පුස්තකාලයක්ම මුහුණපාන බව දක්වා ඇත.

පාඨකයන්ට තොරතුරු අවශ්‍යතා දැනුම් දීමට ඉඩ සලසා ඇති ආකාර

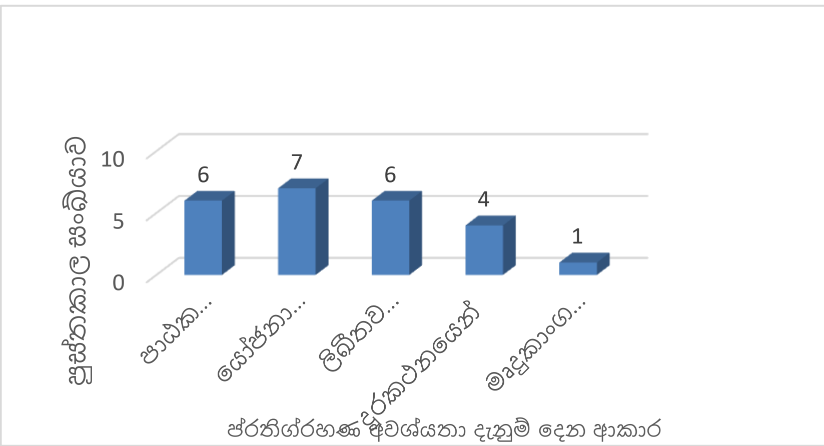

ඉහත ප්‍රස්තාරය අනුව සියලුම පුස්තකාල පාඨක යෝජනා පොතක් භාවිත කරන අතර, පුස්තකාල 06 ක් පාඨක යෝජනා පෙට්ටියක් හා ලිඛිතව භාරදීමට පහසුකම් ලබාදී ඇත. එසේම පුස්තකාල 04 ක් දූරකථනයෙන් ප්‍රතිග්‍රහණ අවශ්‍යතා දැනුම් දීමට පහසුකම් සලසා ඇත. කොළඹ මහජන පුස්තකාලය පමණක් මෘදුකාංග මගින් පාඨකයන්ට තම තොරතුරු අවශ්‍යතා දැනුම් දීමට පහසුකම් සලසා ඇත. එයට හේතුව කොළඹ මහජන පුස්තකාලයේ කටයුතු ස්වයංක්‍රීයකරණය වීම නිසාය.

විදේශීය ග්‍රන්ථ ප්‍රතිග්‍රහණය

අදාළ පුස්තකාල විදේශීය ග්‍රන්ථ ප්‍රතිග්‍රහණය කරන බව සියලුම පුස්තකාල දක්වා ඇති අතර, ඔවුන් සියලු දෙනාම එසේ කරන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ සිටින නියෝජිතයකු මගින් බව දක්වා ඇත. විදේශීය ග්‍රන්ථ ප්‍රතිග්‍රහණය සඳහා යන අධික වියදම නිසා බොහෝ පුස්තකාල ඒ සඳහා යොමු වන්නේ ඉතා අඩුවෙනි.

ප්‍රතිග්‍රහණ ප්‍රතිපත්ති

අධ්‍යයනය කළ පුස්තකාලවලට පොත් තේරීමට ලිඛිත ප්‍රතිග්‍රහණ ප්‍රතිපත්තියක් තිබේදැයි විමසා බැලීමේදී කොළඹ සහ මොරටුව පුස්තකාලවලට හැර අනෙකුත් සියලුම පුස්තකාලවලට ලිඛිත ප්‍රතිපත්තියක් තිබෙන බව සඳහන් කර ඇත. එසේම එය සවිස්තරාත්මක එකක් නොව නිර්දේශාත්මක එකක් බවද දක්වා ඇත. එහෙත් මෙය පොත් තේරීම සම්බන්ධයෙන් ඇති සාධිකාරී ලේඛනයක් ලෙස දැක්විය නොහැකිය.

පාඨක සමීක්ෂණ

සියලුම පුස්තකාල පාඨක සමීක්ෂණ පවත්වා පොත් තේරීමට පෙර පාඨකයන්ගේ තොරතුරු අවශ්‍යතා හඳුනා ගන්නා බව දක්වා ඇත.

ප්‍රතිග්‍රහණ ලේඛන සහ අපහරණ ලේඛන පවත්වාගෙන යාම

එක් පුස්තකාලයක් හැර අනෙකුත් සියලුම පුස්තකාල ප්‍රතිග්‍රහණ ලේඛන විධිමත් අයුරින් පවත්වාගෙන යන බවත්, ග්‍රන්ථ අපහරණය ද විධිමත් අයුරින් පවත්වාගෙන යන බවත් දක්වා ඇත.

පුස්තකාල කාර්ය මණ්ඩලය සහ ඔවුන්ගේ සුදුසුකම්

පොත් තේරීමේ කාර්යයේදී කාර්ය මණ්ඩලයද වැදගත් සාධකයකි. විශේෂයෙන්ම පුස්තකාලයාධිපතිවරුන්ට ඇති භාරදූර කාර්යයකි. අධ්‍යයනය කළ පුස්තකාලවල කාර්ය මණ්ඩල විස්තර පහත පරිදි වේ.

පුස්තකාලයේ නම	පුස්තකාලයාධිපතිවරු	පුස්තකාල සහා.	කම්කරු
කොළඹ මහජන පුස්තකාලය	81	-	31
දෙහිවල මධ්‍ය පුස්තකාලය	04	11	24
රාජගිරිය මධ්‍ය පුස්තකාලය	04	06	13

මොරටුව ජනසෙත පුස්තකාලය	03	17	03
අතුරුගිරිය මහජන පුස්තකාලය	01	04	03
බත්තරමුල්ල මහජන පුස්තකාලය	01	03	06
කඩුවෙල මහජන පුස්තකාලය	01	01	06

(වගු අංක 06)

ඉහත දත්ත අනුව පුස්තකාලයාධිපතිවරුන්ගේ හිඟයක් පවතින අතර, කනිෂ්ඨ කාර්ය මණ්ඩල යෙදවීමේ වැඩි ප්‍රවණතාවක් දක්නට ලැබේ. එසේම පුස්තකාලයාධිපතිවරුන්ගේ සුදුසුකම් පරීක්ෂා කිරීමේදී පුස්තකාල 04 ක පමණක් පශ්චාත් උපාධි මට්ටම දක්වා සුදුසුකම් ලත් අය සිටි අතර, අනෙක් පුස්තකාලයාධිපතිවරුන් පුස්තකාල විද්‍යා ඩිප්ලෝමාව වත් සම්පූර්ණ කර නොමැති බව දැන ගන්නට ලැබිණ. පොත් තේරීමේ කාර්යයේදී පුස්තකාලයාධිපතිවරුන්ගේ වෘත්තීය දැනුමද ඉතා වැදගත් මෙහෙවරක් ඉටු කරන බව කිව යුතුය.

නිගමන හා යෝජනා

කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ මහා නගර සභා මහජන පුස්තකාලවල මුද්‍රිත ග්‍රන්ථ ප්‍රතිග්‍රහණය සම්බන්ධයෙන් අධ්‍යයනය කරන ලදී.

තාක්ෂණය කෙතරම් දියුණු වුවත් මහජන පුස්තකාලවලින් 95% ක් ම තවමත් පවතින්නේ පසුගාමී අවධියකය. ඒ අනුව මේවායේ ප්‍රධානතම තොරතුරු මූලාශ්‍රය වන්නේ මුද්‍රිත පොත්ය. එනිසා මුද්‍රිත තොරතුරු මූලාශ්‍රය ප්‍රතිග්‍රහණය සම්බන්ධයෙන් අවධාරණය කරමින් මෙම අධ්‍යයනය සිදු කර ඇත. එමඟින් ලද නිගමන පහත අයුරින් දැක්විය හැකිය.

- අධ්‍යයනය කළ පුස්තකාල සියල්ලම ඉඩකඩ ප්‍රශ්නයට මුහුණ පා ඇත. එනිසා පාඨකයන්ට එකතුව පරිහරණයට මෙන්ම පුස්තකාලවලට ගබඩාකරණ ගැටලු ද විශාල වශයෙන් පවතී.
- සෑම පුස්තකාලයකටම විශාල එකතුවක් ඇති නමුත් එහි පරිහරණ මට්ටම ඉතා අඩු අගයක් ගනී.
- පුස්තකාල විසින් සාම්ප්‍රදායික සේවාවන් පවත්වා ගෙන යන අතර, පවත්නා එකතුවේ පරිහරණය ඉතා අඩු මට්ටමක පවතී. පාඨකයන් පුස්තකාල වෙත අද්දවා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.

- පුස්තකාලයකට පොත් තේරීමේ ප්‍රධානතම මෙවලම වන සූචිය පුස්තකාල දෙක තුනක හැර යාවත්කාලීන නොමැත. දත්ත සැපයීමේදී යාවත්කාලීන බව දක්වා ඇතත්, සමහර පුස්තකාලවලට තවමත් සූචියක් නොමැති තරම්ය.

- කොළඹ මහජන පුස්තකාලය හැරුණු කොට අධ්‍යයනය කළ සියලුම පුස්තකාල මුහුණ දෙන ප්‍රධානතම අභියෝගය වන්නේ මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන සීමිත වීමයි.

- බොහෝ පුස්තකාලවලින් පොත් මිලදී ගන්නේ වසරකට එක් වතාවක් පමණි. ඒ අනුව ග්‍රන්ථ එකතුව මඟින් පාඨකයන්ගේ තොරතුරු අවශ්‍යතා කාලීනව ඉටු වන බව කිව නොහැකිය.

- පාඨක අවශ්‍යතා අනුව එකතුව සංවර්ධනයට අවශ්‍ය පොතපත නොමැති වීම ද, පොත් ප්‍රකාශයට පත් වීම අඩු වීමද එකතු සංවර්ධනය සම්බන්ධයෙන් ඇති ප්‍රබල ගැටලුවකි.

- පොත් තේරීමට යොදා ගන්නා ග්‍රන්ථ විද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රවල අවිධිමත් බවක් දක්නට ලැබේ.

- කිසිම පුස්තකාලයකට පොත් තේරීම සඳහා ලිඛිත ප්‍රතිපත්තියක් නොමැත. කිහිපයක් පුස්තකාල නිර්දේශාත්මක ලියවිල්ලක් ඇති බව දක්වා ඇත. එහෙත් ඒවා සාධිකාරී ලේඛන ලෙස පිළිගත නොහැකිය.

- සියලුම පුස්තකාල විසින් ප්‍රතිග්‍රහණ ලේඛන සහ අපහරණ ලේඛන විධිමත් අයුරින් පවත්වා ගෙන යන බව දක්වා තිබිණ.

- වෘත්තීය සුදුසුකම් ලත් පුස්තකාලයාධිපතිවරුන්ගේ හිඟය උග්‍ර ගැටලුවකි.

යෝජනා

- මහජන පුස්තකාල සම්බන්ධයෙන් ජාතික පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සේවා මණ්ඩලය දැනට වඩා සක්‍රිය දායකත්වයක් ලබාදිය යුතුය.

- දිස්ත්‍රික්කයක් තුළ හෝ පළාතක් තුළ අනෙකුත් පුස්තකාල සඳහා මග පෙන්වීමට එක් මධ්‍යගත පුස්තකාලයක් ඇති කළ යුතුය.

- මහජන පුස්තකාල සඳහා පොත් තේරීමට උපදෙස් දීමට පුස්තකාල විද්‍යාව සහ තොරතුරු තාක්ෂණය සම්බන්ධයෙන් සිටින ප්‍රවීණයන්ගෙන් සැදුම්ලත් සංචිතයක් ඇති කළ යුතුය.

- ජාතික පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සේවා මණ්ඩලය සහ පුස්තකාල විද්‍යාව සම්බන්ධයෙන් සිටින ප්‍රවීණයන් සම්බන්ධ කර ගනිමින් මහජන පුස්තකාල සඳහා ප්‍රතිග්‍රහණ ප්‍රතිපත්තියක් සකස් කළ යුතුය.

- මහජන පුස්තකාල සඳහා පොත් තේරීමට ජාතික ග්‍රන්ථ නාමාවලියට අමතරව, වෙනත් ග්‍රන්ථ විද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය කිහිපයක් සම්පාදනය කර, මහජන පුස්තකාල අතර, බෙදා හැරීමට ජාතික පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සේවා මණ්ඩලය කටයුතු කළ යුතුය.

- සියලුම මහජන පුස්තකාල සඳහා ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් ඇති කළ යුතුය.

- මහජන පුස්තකාල මුහුණ පා සිටින මූල්‍ය අර්බුද, සේවක අර්බුද, ගබඩාකරණ ගැටලු, පුහුණු ගැටලු ආදියට විසඳුමක් ලෙස සහයෝගීතා සංකල්පය මඟින් විසඳුම් සෙවිය යුතුය.

- පුස්තකාලයාධිපතිවරුන් සඳහා පොත් තේරීම සම්බන්ධයෙන් නිරන්තර පුහුණුවීම් ලබාදිය යුතුය. එසේම වර්තමාන පුස්තකාල විද්‍යාව සම්බන්ධයෙන් ඇති පාඨමාලාවලට පොත් තේරීම සම්බන්ධයෙන් වැඩි අවධානයක් යොමු කරමින් සංශෝධනය කළ යුතුය.

- මහජන පුස්තකාල තම සාම්ප්‍රදායික සේවාවන්ගෙන් ඈත් වී පාඨකයා දැනුම්වත් කිරීම මඟින් ඔවුන්ගේ පවත්නා එකතුව පරිහරණයට අවකාශ ලබා දිය යුතුය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

Collection Development Policy-Libraries and information services. (2012). Retrieved from http://www.cityofpasadena.net/library/library collection development policy/2012

ගුණසේකර, ඕ. (1998). *පුස්තකාල විද්‍යාවේ මූලිකාංග.* ගොඩගේ: කොළඹ.

ජාතික පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සේවා මණ්ඩලය (2015), *ශ්‍රී ලංකාවේ මහජන පුස්තකා නාමාවලිය.* කොළඹ.

කොරයා, ඊ. (1975). *පුස්තකාලය හා ජනතාව*, මහජන පුස්තකාලය, කොළඹ.

LISA (Library and information science abstracts). Retrieved from http://www.cs92.com

Madison Public Library. Retrieved from www.madison.publiclibrary.org/policies/collectiondevelpment

මහාපත්‍ර, පී. කේ. (2003). *පුස්තකාල එකතු කළමනාකරණය.* (පරි. යූ. අලහකෝන්.) කර්තෘ: ගම්පහ.

වීරසිංහ, ඩබ්. එම්. එම්. කේ. (2000) . පුස්තකාල ඉතිහාසය: පුස්තකාල ආරම්භයේ සිට නූතන යුගය දක්වා සංක්ෂිප්ත විවරණයකි. කර්තෘ: කැලණිය.

Job Satisfaction of Library Information Assistants of University Libraries in Sri Lanka

W. Punyawardena
Senior Assistant Librarian
Wayamba University of Sri Lanka
wayambalib@gmail.com

Abstract

Job satisfaction is one of the prime concerns of modern day employee welfare. Literature reveals that the job satisfaction could be measured through a variety of factors such as appreciation, communication, co-workers, fringe benefits, job conditions, nature of work, organization, personal growth, policies and procedures, promotion opportunities, recognition, security, and supervision. One previous study done in 2000 highlighted the job satisfaction of the Library Information Assistants is low. The researcher noted the same even currently as per the discussions that were taken place in several formal and informal gatherings among library information assistants. The objective of this study is to examine the influencing factors on job satisfaction or dissatisfaction of the Library Information Assistants of university libraries in Sri Lanka. The study will provide information of the root causes for the satisfaction or dissatisfaction, and provide suggestions for proactive measures and good practices to keep up the satisfaction level. A questionnaire was developed to measure the job satisfaction through five components identified. Those are salary and benefits, work situations, interpersonal relationships, supervision of Librarians, supervision of administrative officers and posted among Sri Lankan national university library system. The study population was all the registered members of the Library Information Assistants Union (280 in number) who were attached to the libraries of 13 national universities excluding new Universities of Visual and Performing Arts, and Uvawellassa University having newly appointed Library Information Assistants. The results indicate major differences of satisfaction level through five parameters used. According to the result of the study, 75% of Library Information Assistants of University libraries in Sri Lanka are satisfied according to all

five parameters concerned. Further, the study reveals that the job satisfaction of Library Information Assistants is low towards the salary and benefits received in terms of percentages of satisfaction and average satisfaction of the participants as 28% and 25% respectively. The finding of the study will be helpful for the university authorities and Librarians for the quality development of the effective service of Library Information Assistants of university libraries in Sri Lanka through the improvement of job satisfaction.

Key words: Job satisfaction; Library Assistants; Para professionals

Challenge of identifying and preserving library resources with historical value in the Library, University of Sri Jayewardenepura

H.D. Menaka Nishanthi
Assistant Librarian
University of Sri Jayewardenepura
nishanthi@sjp.ac.lk

Abstract

The Library of the University of Sri Jayewardenepura which has a long history was initially named as Sri Lanka Vidyodaya University Library (1959). This library, which began with a small book collection in the early days, has a collection around more than two hundred and fifty thousand books, hundreds of journals and few electronic databases. The library with such a long history has library resources of rich historical value.

Historical library resources are created due to untiring efforts of the ancient people. There are archaeological evidence to prove that they have used various materials for writing in the past. During that time, writing activities had begun using stones, clay and wood. Because of the size and difficulty of manipulation of these materials humans began using the leaves of trees instead.

In Sri Lanka as well as in many countries in Asia, Palmyrah leaves (Thalpath) were used for this purpose. Most of the palm-leaves manuscripts used for writing in the past are found in the present libraries. These can be described as library resources having rich historical value. With the onset of the use of paper in the aftermath, print books and various documents have been published.

The problem of this study is to identify library's resources with historical value in the Ceylon Room collection of the University of Sri Jayewardenepura, and identifying the challenges of preserving them. The main objective of this study is to identify historical value of books and documents in the Ceylon Room of the university library, and to find out the defects that have caused damages in materials, and to propose methods for preservation of those materials for the future generations.

Through this study, it is expected to promote readers awareness of books and documents with historical value, and make suggestions for the preservation of materials for future generations. It is also possible to explore the functions of the university library in preservation of historical documents as well as modern methods for their improvement.

Although there is a book binding section in the university library, there is a dire need of a conservation section and training staff for the preservation and conservation of books and documents of historical value. In addition to that, funding issues, time and energy consumption, lack of opportunities for training were identified as problems in preserving these historical books and documents for future generations.

Various research methods have been used for this research. Primarily survey method and qualitative method were used to examine the collected information. Primary and secondary data were used to validate the argument.

Collections of various types of books housed in the Ceylon Room of the Library of the University of Sri Jayewardenepura were taken as the sample. The collection contained historically valuable books and documents.

This research was carried out primarily to identify the historical and valuable books and documents in the Ceylon Room collection of the Library of the University of Sri Jayewardenepura, and to study their current situation. At present preservation of palm-leaves collection has been successfully accomplished using the conservation methods.

Key words: Ceylon Room, conservation, library resources, Palm-leaves, preservation, University of Sri Jayewardenepura

Issues of Meeting Information Needs of G.C.E. (A/L) Students in Rural and Suburban Schools: a case study of Ambalantota Educational Division

J.G. Chandani
Assistant Librarian
University of Sri Jayewardenepura
chandani@sjp.ac.lk

Abstract

Education in rural areas in Sri Lanka is a continuing field of research and attention. The reason of that Education system in rural areas is running poorly due to lack of updated information needs and therefore G.C.E. (A/L) results are not satisfactory in this area. Based on this problem, the main objective of this research is to examine the information needs of the students of the G.C.E. (A/L) and identify their problems to relate it. The study employed both quantitative and qualitative research designs to provide in-depth and detailed examination of the topic. The total population comprised of 187 nos. of advance level students of the three selected schools. A survey study with structured questionnaire was used to collect data on the sampled 30 students. Data were analyzed using descriptive statistics such as percentages, mean and standard deviation. In Sri Lanka we are accustomed to a teacher-centered system. Therefore, as the limitations of the study, lack of teachers, and lack of opportunities for private education have been neglected in measuring the success at G.C.E. A/L relation to the research conducted.

The percentage of students passing G.C.E. (A/L) in main three subjects has been reduced to a minimum and the students have also faced a downturn in the learning process. Based on this study, the sample observed showed that 40% of students had passed either one or two subjects in any field of subject. 55% of students have obtained at least "S" pass for main three subjects and 42% of among them have failed English. In addition, lack of funds for library resources, lack of internet facility and updated e-resources, lack of experienced trained staff to guide students in acquiring reading and comprehension skills, unattractive physical environment, problems in interpersonal relations with the library staff, lack of up-to-date subject related books and no information sharing systems were identified as issues they have faced.

The implementation of new educational reform with effect from 1998 has resulted in the change of education course in Sri Lanka. The teacher was the only information and

education-centered factor in the teacher-centered education structure that was so far established. But the Educational Reformation of 1998 triggered a student-centered education as well as a resource-based teaching and learning method. Although according to aforesaid matter, it was possible to observe lack of information resources has affected the results on teaching and learning process or resource-based teaching and learning method which is introduced under the new Educational Reformation. Moreover, it was possible to conclude that the issues of information expedition and service-related information, as well as the issues of information literacy, have led to the causes of this fact.

With the advancement of human society, the information cannot be prevented from becoming a basic requirement of man. It has been predicted that instead of the social divisions based on wealth and power, like in the past, the social stratification based on knowledge will occur in the future. The information needs are different and diverse from person to person. Information exploration behavior varies from person to person. It is necessary to create a job and economic earning mechanism that will suit the education outcome in a meaningful manner, in order to give targeted education to the future without any rural, urban or gender, race and ethnicity. The most important teaching on education system and in libraries is the teaching to learning. It should not be limited to a concept. The time has come to pay special attention to this phenomenon.

Key words: Information needs, Issues of Information, School Education, Rural Education, G.C.E. (A/L)

The Impact of Library Profession on the Effectiveness of Teacher Performance in Early Childhood Development Center

K.R.N. Harshani
Senior Assistalt Librarian
Rajarata University of Sri Lanka
wimukasi@yahoo.com

The Early Childhood Center gives children the opportunity each day for advancement and concentration of their insight and individual aptitude. With the support given by these centres, they can work with a wide variety of assets that are accessible in view of their improvement, abilities and particularly of their focus. Oral communication is the main level of developing literacy. The preliminary target of this paper is to look at the library administration in preschool learning or Early Childhood Development Centers. Secondary, goal of this paper is to think/ plan outside the box and beyond old-style outreach facilities. The approach of the study is the deductive approach. In deductive approach, a general concept is deduced into a special context. Almost all the research referred in this study had a testable proposition on relationship among variables, with a hypothesis testing to explain the variance in the dependent variable. When considering the amount of researcher interference in this study, an instrument had/ has been directed to the respondents. Nevertheless, the exploration has obstructed usual day today activities neither at administrative library nor with participatory users. Consequently, the researcher interference could be deliberated as 'minimal'. The study setting of the research can be considered as non-contrived & field study. According to past studies, the correlational research work conceded out in regular surroundings are entitled as field studies. Hence, the research setting of this study is able to deliberate as non-contrived, as it is done without changing usual work, labour routine of the universities and scholars. For preserving the ordinary atmosphere and the investigative setting, the study has not influenced the independent constructs. Researcher has done well best practices for this action identified with preschool activities. The time horizon of the study is Cross-Sectional type. The determination of this exploration is to accumulate information that is connected to discovering the consequences of previously declared research questions.

Consequently, with these noticeable limitations such as, time, cost and exertion, an information congregation at one time is bountifully adequate. Henceforth, the time horizon of the research can be contemplated as 'cross-sectional'. The target population of the study-was preschool teachers in Northern Central Province. The sample size of the study was 400 responded. The main objective of the study was to evaluate the relationship between library practices and cognitive improvement of children. The areas which were covered during the study were Mihinthale, Madampe, Polpithigama and Anuradapura. Through broad effort endeavors, libraries can offer genuinely necessary help for teachers of early childhood center, which would support the nature of the programme. In spite of the fact that librarians can support a wide cluster of developmental needs connected with preparing preschoolers for school, such as, physical wellbeing by giving applicable material and group asset referrals, it was observed that the/ found that the teachers were having a significant capacity to furnish kids via preschool instructive encounter. The effective library practices are stimulating the constructive outcomes of teaching by inducing there, perusing, storytelling interacting and playing exercises that develops the capabilities of preschool students.

Key words: library profession, Early Childhood Development Center, pre literacy, children's literature, preschool teacher performance

Influencing now and future: voice of final year research students towards Information Literacy instructions at the University of Sri Jayewardenepura

P G R Samaravickrama
Senio Assistant Librarian
University of Sri Jayewardenepura, Nugegoda
rasali@sjp.ac.lk

G D M N Samaradiwakara
Senio Assistant Librarian
University of Sri Jayewardenepura, Nugegoda
mnsamara@sjp.ac.lk

Abstract

Information literacy which covers the ability to identify information needs, locate, evaluate, and use information effectively, has become a critical component of university library user education for developing lifelong learners in universities. Based on the requests from faculties, the library of the University of Sri Jayewardenepura has been conducting information literacy instruction programs since 2000, to develop search skills with wider applicability and general analytical acumen, among the final year students in retrieving literature from various information sources. These programs have been adopted the second and third American Library Association Information Literacy Competency Standards for Higher Education on access of information effectively, efficiently and evaluation. It was observed that the demand for these instructional programs has increased from the year 2016. Therefore, it is imperative to continuously re-calibrate these programs. The objective of the current study is to explore the necessity and sufficiency of current information literacy programs and perceptions of final year and lecturers on the future development. The study was adopted a mixed method using survey strategy with three different data collection techniques: structured feed-back forms after the programs, supplementary focus group discussions with students and interviews with the lecturers who had requested the IL sessions. Study was covered 7

departments of the Faculty of Humanities & Social Sciences and the Faculty of Management Studies & Commerce to whom programs conducted during November/2017-January/2018. 367 feed-back forms, 7 focus group discussions including maximum of 5 students per discussion and 7 interviews were conducted covering 7 selected departments. Data were analyzed using thematic content analytical techniques and quantitative techniques. According to the views of students and the lecturers who participated for the focus group discussions and interviews, the information literacy instruction programs have been considered as an essential requirement for not only the undergraduate education but also lifelong learning. 51.8% of the students mentioned in their feed-back forms that the overall quality of the programs was excellent. A higher percentage (53.3%) of students stated that the skills covered through programs were above their existing skill levels on information retrieval and the majority of the students (93%) concluded that the content covered through the program was excellent. 91% of the students stated that the practical session of the program was also excellent. Moreover, the same results were revealed through the qualitative data indicating appreciation for the content and the practical session. A higher percentage (54.9%) of the students commented to have more programs and 45.1% of the students asked for more time durations on practical sessions. Further, students affirmed that the necessity of information literacy courses from their first year at the focus group discussions and the majority of the lecturers (86%) confirmed it at their interviews. Based on the findings, it is recommended to improve the information literacy programs according to the ACRL standards and initiate information literacy instruction from the first year onwards.

Keywords: Information literacy, University education, Library instruction, ACRL standards

The trends in participating in literary competitions among Dhamma school children: a case study of Sri Shylanthayathana Dhamma School, Habarakada, Homagama

Hasitha Koralage
Librarian
American National College, Colombo 03
library@ancedu.com

Abstract

Sri Shylanthayathana Dhamma School provides Dhamma education to the children in Habarakada, over a long period of time. Currently there are over 450 students representing Primary [Grades 1 – 5], Secondary [Grades 6 – 8] and Senior [Grades 9 onwards] sections with 25 volunteer teachers. Buddhism in English Medium has been introduced only to the primary Section since 2015. The competitions composed sections such as Art/Painting, chanting Pali Stanzas, Speech, Singing and composition of Buddhist Devotional Songs.

The main research question of this study was 'why the Senior students do not prefer to participate in Dhamma Literary Competitions'. The main research objective was 'to identify the factors that contributed the Senior Children not to participate in the said competitions'. A questionnaire was used to identify the reasons because it had all the positive aspects like cost-effectiveness, less time consuming, objectivity, high validity and reliability ("SurveyMonkey," 2018). Out of the 450 students, only 300 volunteered to respond but the return response rate was 93.33%; i.e. 280 students. After seeking the personal details the questionnaire was aimed at the main research objective.

It was found out that the children in the Senior Section did not like or want to take part in Dhamma Literary Competitions due to many reasons. The most compelling reason was the tuition classes of G. C. E. (O/L) and (A/L) held during weekends, especially on Sundays. Obtaining a higher grade for these subjects has become more important than Dhamma Education. The Second reason was that it was not a prominent qualification in

the world of work. They explained that the Dhamma certificate is not accepted as a vital qualification in job interviews than other qualifications which are more recognized.

The third reason was the lack of parental persuasion. At the initial stage the parents too wanted the children attend the Dhamma school but as they progress towards the G. C. E. (O/L) and (A/L) the parents too are not interested in Dhamma Education. The fourth reason is the peer influence. Since friends also do not attend, the number is less in Senior section classes which makes automatically the children to get discouraged to continue. Finally it was understood that the children were lazy in reciting and remembering Pali stanzas.

The study identified that the children in the Primary Section were the ones who had a higher participation rate (70%) while the Secondary and Senior Sections recorded 50% and 45% respectively showing a considerable decline. The study suggests that the children and parents should be made aware and educate the importance of the learning of Dhamma since it forms the character at all levels which in return is vital in the world of work also.

Keywords: Dhamma Literary Competitions, participation, decision making, competitiveness, learning

References

SurveyMonkey. (2018, February 20). Retrived from https://www.surveymonkey.com/r/7CKRCNM

Ven.Ahrahare, K. (2015) *DahampasalGuruwarungeIgenumIganweemKriyawaliyataAthwelak*.Nugegoda: Imashi Publishers

Ven.PannasihaMahanayakaThera’s concepts of Dhamma School Education (2016, September 9),Daily mirror. Retrieved from http://www.dailymirror.lk/115553/Ven-Pa%C3%B1%C3%B1%C4%81s%C4%ABha-Mahanayake-Thera-s-concepts-of-Dhamma-School-education

A case study on awareness of interlibrary cooperation among users of Sri Lankan university libraries

H. U. C. S. Kumara
Assistant Librarian
University of Sri Jayewardenepura
kumara@sjp.ac.lk

U. P. N. N. Pathirana
Assistant Librarian
University of Sri Jayewardenepura
nishayapathirana@sjp.ac.lk

Abstract

It is necessary for libraries to be self-sufficient with information specially in the current era where significant changes have taken place in the world in relation to technology, politics, economy, society and so forth. However, this is a challenging task for libraries to fulfill due to influx of information we receive on daily basis. To overcome this obstacle, the best solution for to–libraries is to work cooperatively. "Cooperation" serves as a mechanism in developing and promoting library services in the present scenario. "Cooperation" has contributed for smooth functioning of university libraries providing stellar made service to library users without being isolated and lamenting on lack of resources. Through interlibrary cooperation, libraries have been given chances to provide information which is not available in a particular library. However, it is observed that the use of this facility among users of Sri Lankan university libraries is minimal at present.

This study is aimed at investigating users' awareness of functioning of interlibrary cooperation. In addition to that, identifying level of users' awareness on the service, studying the level of usage of the service, understanding how the service works with the university libraries presently and getting users opinions and views on this mechanism were studied.

The survey method was applied for achieving the aims of this research. Primary data were collected using questionnaires and interviews. The snowball rule sample method was applied for the sample. Three university libraries were used as the sample. They are, University of Peradeniya, University of Colombo, and University of Kelaniya. The population of the study consisted of two groups. 15 Academic staff members from the selected three universities were selected as the first population for the study. The second group consisted of 75 final year students studying in the Faculty of Social Sciences, Faculty of Management and Faculty of Science covering all three universities. The data which were acquired by questionnaires were analyzed using Ms Excel software. The tables, charts and the bar charts presented the collected data.

After conducting the study, it was noted that the user's knowledge on cooperation is 20%, and awareness on usage of the cooperation was also 20%. It was suggested by readers that the knowledge of user education should be promoted by 100%.

The research concluded that the level of making awareness of users on this facility remained at a low level. The users possessed a very low understanding, and therefore took a very minimal advantage of the aforesaid service. Thus, the paper arrived at a conclusion where it noted that the interlibrary cooperation functioning among university libraries was at an inefficient and unproductive state. It was suggested that university libraries ought not follow a unique procedure. The paper recommended that there should be more effective way of enhancing user awareness of interlibrary cooperation as a service provided by university libraries.

Key words: cooperative storage centers, efficiency, inter-library loan, library cooperation, library networking cooperation.

Citation Analysis of Postgraduate Theses in the Field of Geographic Information Systems and Remote Sensing

A.M.S. Angammana
Senior Assistant Librarian
University of Sri Jayewardenepura
santha@sjp.ac.lk

P.C.B. Alahakoon
Assistant Librarian
University of Sri Jayewardenepura
prasad@sjp.ac.lk

A.J.P. Samarawickrama
Assistant Librarian
University of Sri Jayewardenepura
jayanath@sjp.ac.lk

Abstract

Citation analysis, which uses bibliographic data from information sources such as journal articles, monographs, and electronic indexes to explain trends in library use, is a widely used research method in Bibliometric studies. By analyzing citations of postgraduate theses, the trends of library collection usage in a particular field could be identified. The awareness of these trends is useful in taking decisions about the library collection management.

The primary objective of the present study was to analyze the citation patterns of postgraduate theses in the field of Geographic Information Systems and Remote Sensing (GIS and RS). The study also aims to make recommendations for user education on selection of sources for citing in academic writing. Bibliometric research methods were applied to determine the characteristics (user behavior) of the materials referenced by Master's Degree of Science in GIS and RS available in the library, University of Sri Jayewardenepura. All the theses (41) submitted in the year 2016 in above degree program have been considered as source documents.

The results showed that the average number of citations per thesis is 31. The journal articles were the most cited source (35.35%), which is followed by web pages (18.41%). The books, which had 13.44% of citations, were the next mostly used source. The percentages of citations of the conference papers, reports and thesis/dissertations were 11.19%, 10.88% and 3.19% respectively. Rest of the sources e.g. handbooks, newspapers and acts altogether had 7.54% of the citations.

Most of the previous studies have reported that the journals and books are the most used sources. In contrast, the results of the present study place books in the 3rd, while websites having the second highest number of citations. Out of total citations, 30.30% were from online resources. However, online journals accounted only for 3.73% out of total citations, while the majority of cited journals were printed resources (31.62% out of total citations). Furthermore, the vast majority of cited journals were international journals (34.27% out of total citations).

Results reveal that, while journal articles are widely cited source, still the trend of citing is from printed journals. Although a considerable amount of online sources are cited, the majority of them are not much credible sources. It appears that, although the students have searched for online sources, they have not been able to find satisfactory amount of online journal articles. Therefore, it can be recommended subscribing to more journals/ scholarly databases in the field of geographic information systems and remote sensing field. Also, it is recommended to have special sessions for the students of the relevant course on selecting credible online sources for citations in academic writing.

Keywords: Citation analysis, GIS and Remote Sensing, Bibliographic data, Postgraduate theses, Collection development